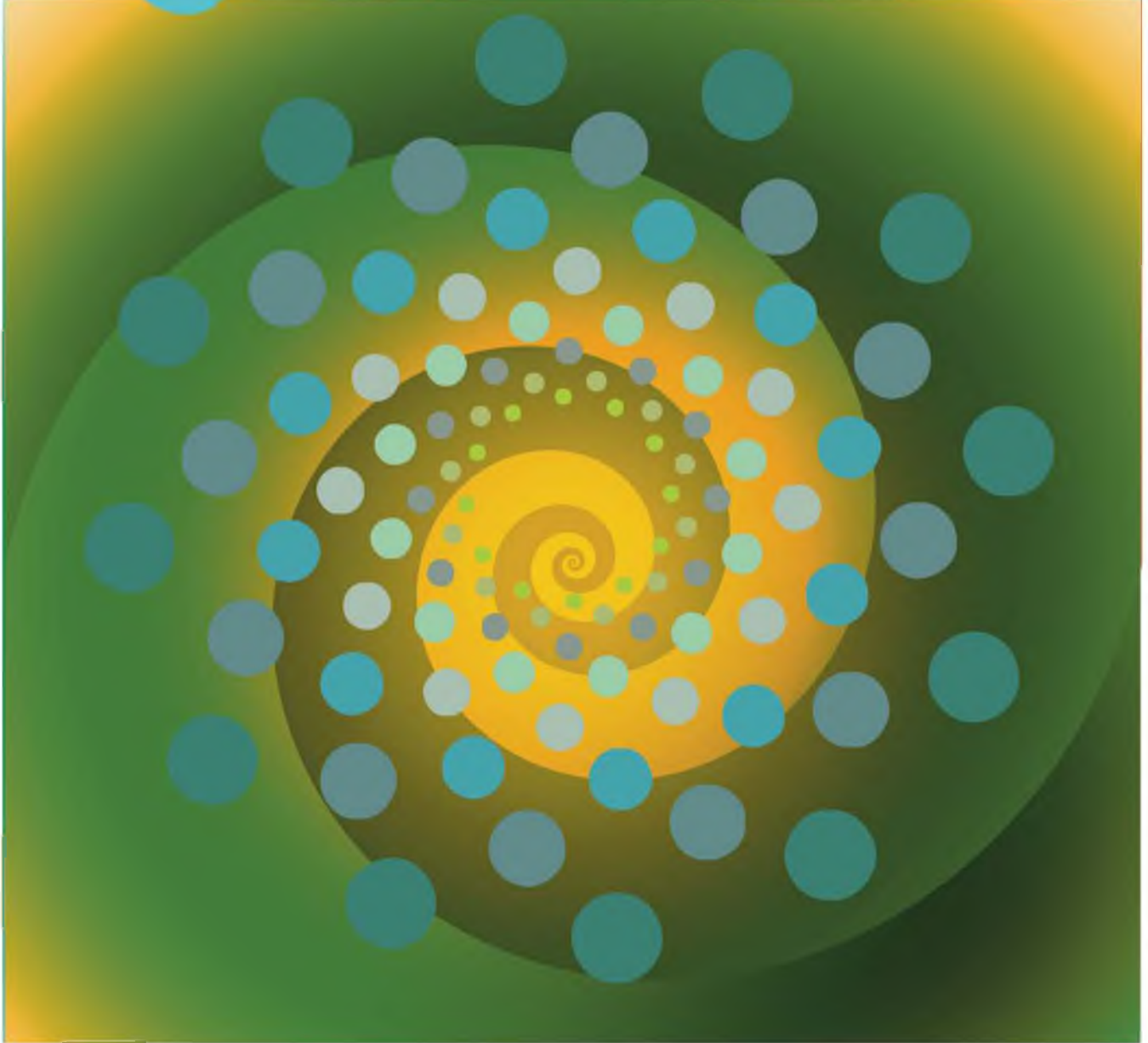

yenifikir

ULUSLARARASI HAKEMLİ AKADEMİK FİKİR ARAŞTIRMA DERGİSİ
international journal of academic research and studies / international akademisch idee forschungs zeitschrift mit richter

Yıl / Year / Jarh: 3 Sayı / Issue / Zalh: 8 Aralık/December/Dezember-2011 ISSN: 1308-9412 www.yenifikirdergisi.com

Oryantalizm Ve Bizim Oryantalistler - Mesut MEZKİT / Türkiye'nin 2023 Vizyonu - Abdullah GÜL / Türkiye'nin Bazı Bölgesel Sorunlara Yaklaşımı - Milli Savunma Bakanlığı Şanghay İşbirliği Teşkilat'ının Geleceği - TASAM / Afrika Petrollerinde ABD-Çin-Avrupa Çekişmesi - El Hayat / İnternet Neden Çok Az Değişim Meydana Getirdi? - James Curran Mısır'da Siyasal İslam'ın Seçim Zaferi - Samir Amin / Aydınların Irkçılığı - Alain Badiou / Türkistan Rus Esaretine Nasıl Düştü? - Arminius Vambéry

MUHAFAZAKÂR DEĞİŞİM: TÜRKİYE'NİN GELECEK VİZYONU

**DİRİLİŞİMİZ;
MİLLİLİĞİN İHYASINDADIR:
YENİ BİR MUŞTUNUN
HABERCİSİ**

**NEO-CONİZM'İN
EMPERYALİST FİKRİ**

www.yenifikirdergisi.com
yenifikir@hotmaili.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ AKADEMİK FİKİR ARAŞTIRMA DERGİSİ
International Journal Of Academic Research And Studies
International Akademische Idee Forschungs Zeitschrift Mit Richter

Yıl/Year/Jahr:3 Sayı/ Issue /Zahl:8 Aralık/ December/ Dezember -2011

ISSN:1308-9412

www.yenifikirdergisi.com

KURULUŞ TARİHİ : 26 NİSAN 2009
THE DATE of FOUNDATION: 26 April 2009
ANSTALT DATUM : 26 April 2009

Yılda İki defa; 28 Temmuz-28 Aralık aylarında yayınlanır.
Publishing twice a year : 28th July - 28th December
Eröffnet zweimal Jährlich: am 28.Juni - 28. Dez

Yayın Aralığı:28 Aralık 2011-28 Temmuz 2012
Publishing Interval 28th December 2011- 28th July 2012
Die Erscheinigung : Zwischen 28 Dec 2011 - 28 Jul 2012

SAHİBİ/OWNER/INHABER
Gönül ŞAHİN MEZKİT

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Executive Editor/General Direktor
Mesut MEZKİT

EDİTÖR/ASSOCIATE /EDITOR
Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

YAYIN KOORDİNATÖRÜ-YAZIİŞLERİ MÜDÜRÜ / COORDINATOR/KOORDINATOR
Rabia ÇAKI

YAYIN KURULU BAŞKANI/ HEAD OF EDITORIAL BOARD / SENDE KOMİTEE
Mesut MEZKİT

YAYIN KURULU/EDITORIAL BOARD/ SENDE KOMİTEE LEITER
Mesut MEZKİT
Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU
Rabia ÇAKI
Mükerrem KÜRÜM
Cengiz ALTINTAŞ
Davut TÜRKSEVER

YABANCI DİLLER KOMİSYONLARI / Council Of Foreign Languages / Fremdsprachen Komitee

İNGİLİZCE/English/Englisch
Sahin AKKAN (Başkan/Chief/Vorsitzender)
Hüsamettin Cumhuri ÇOK
Işın ÖZPEK

ALMANCA/German/Deutsch
Gönül ŞAHİN MEZKİ T (Başkan-Yeminli Tercüman/Chief-Sworn/Vorsitzende- Vereidigt dolmetscher)

RUSÇA/Russia/Russisch
Simay AKGENÇ

FRANSIZCA/French/Französisch
Prof Dr.Duran NEMUTLU
Meltem YALIM

İTALYANCA/Italian/Italienisch
İkbal SOĞANCI

ARAPÇA/Arabic/Arabisch
Rüştü BALCI

FARŞÇA/Farsi/Persisch
Birsen OĞUZALP (Yeminli Tercüman /Svorn Translator/ Vereidigte Dolmetscher))

Grafik-Tasarım/Graph Design by/Graphische Gestaltung:
Yusuf BUDAK

Baskı/Pressed by/Druck:Detay Fotokopi Zafer Mahallesi 127 Sokak No:2/B AYDIN
TLF.: 0 256 215 37 30

REKLAM VE İLETİŞİM ADRESİ/COMMUNICATION/KOMMUNIKATION

AYDIN: Hasaneferdi Mahallesi 1919 Sokak No:14 Kat:1 AYDIN TLF.: 0256 214 48 21

İSTANBUL: Otağtepe Caddesi Timuçin Sokak Ekmekçiöğlu Residence No:1D: Anadoluhisarı/BEYKOZ/İSTANBUL

www.yenifikirdergisi.com www.kulturtarihi.org

El-mek(e-Mail): yenifikir@Hotmail.com

info@yenifikirdergisi.com

ISSN:1308-9412

DERGİ HAKEM VE DANIŞMA KURULU
BOARD OF REVIEWERS/ZEITSCHRIFT SCHIEDSRICHTER UND BEIRAT

PROF.DR. ABDULLAH İLGAZİ	Dumlupınar Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
PROF.DR. AHMET NAHMEDOV	Azerbaycan Devlet Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
PROF.DR. AYŞE ÜSTÜN	Uşak Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
PROF.DR. BEKİR DENİZ	Akdeniz Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
PROF.DR. DURAN NEMUTLU	Adnan Menderes Üniversitesi Universtiy/Univesisät
PROF.DR. FATİMA MATOS	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto /Universtiy/Univesisät
PROF.DR. FATİMA OUTEİRINHO	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto/Universtiy/Univesisät
PROF.DR. FEYZULLAH EROĞLU	Pamukkale Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
PROF.DR. HAKKI ÖNAL	Dokuz Eylül Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
PROF.DR. İSMET BARAN	İstanbul Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
PROF.DR. MARIA DE FATİMA MORINHO	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto/Universtiy/Univesisät
PROF.DR. MARIA DO NOSSIMENTO	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto /Universtiy/Univesisät
PROF.DR. ORHAN OKAY	Emekli Öğretim Görevlisi/ Retired Lecturer
PROF.DR. SALİH TUĞ	Marmara Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
PROF.DR. YUSUF DEVRAN	Marmara Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
PROF.DR. YÜCEL OĞURLU	Beykent Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
PROF.DR. ZULMİRA SAUTOS	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto /Universtiy/Univesisät
DOÇ.DR./ASSOC.DR./DOZ.DR. BAHİR ERSOY	Afyon Kocatepe Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
DOÇ.DR./ASSOC.DR./DOZ.DR. CELALEDDİN SERİNKAN	Pamukkale Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
DOÇ.DR./ASSOC.DR./DOZ.DR. MEHMET MARANGOZ	Muğla Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
DOÇ.DR./ASSOC.DR./DOZ.DR. MUSTAFA GÜLER	Afyon Kocatepe Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
DOÇ.DR./ASSOC.DR./DOZ.DR. SÜLEYMAN KIZILTOPRAK	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
DOÇ.DR./ASSOC.DR./DOZ.DR. TURGAY ZUN	Muğla Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. ABDÜLKADİR YALDIR	Pamukkale Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. ADİL ADNAN ÖZTÜRK	Adnan Menderes Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. ALİ SATAN	Marmara Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. ALİ TAŞ	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. AYDIN SARI	Pamukkale Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. BEKİR SAVAŞ	Kocaeli Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. DİLŞEN İNCE ERDOĞAN	Adnan Menderes Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. DOĞAN KUTUKIZ	Muğla Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. ERDİNÇ YÜCEL	Selçuk Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. GÜNVER GÜNEŞ	Adnan Menderes Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. HALİL İBRAHİM HAKSEVER	Uşak Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. HANS WERNER SCHMDDT	Goethe Enstitüsü/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. HİLMİ DEMİRKAYA	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. HÜLYA YALDIR	Pamukkale Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. HÜSEYİN ÜREten	Adnan Menderes Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. İSA ÇELİK	Muğla Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. İSMAİL TOSUN	Süleyman Demirel Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. MEHMET ÖNAL	Muş Alparslan Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. MUSTAFA BIYIKLI	Dumlupınar Üniversitesi/Universtiy/Univesisät
YRD.DOÇ.DR./ASST.ASSOC.DR./ASS.DOZ.DR. SELAHATTİN AVŞAROĞLU	Selçuk Üniversitesi/Universtiy/Univesisät

(ünvan ve isim sırasına göre yazılmıştır./by academic title the names listed and alphabetically/titel und namen in der reihen folge geschrieben)

Dergimiz;

- * Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ve
 - * ASOS Sosyal Bilimler İndeksi
- tarafından taranmaktadır.

- * Yeni Fikir dergisi üç dilde yayın yapan uluslararası sosyal bilimler dergisidir.
- * Yeni Fikir dergisinin akademik yazıları hakemlidir.
- * Akademik tarzda yazılan araştırma ve inceleme yazıları ilgili heyetlerin tetkikinden sonra yayımlanabilir.
- * Hakem Kurulu yayım düzeni www.yenifikirdergisi.com adresinden incelenebilir.
- * Yeni Fikir dergisi gizli hakemlik prensibini esas almıştır.
- * Hakem heyetine gönderilen yazının yazarının ismi gönderilmez.
- * Hakemler, birbirinden bağımsız olarak yazıyı inceler ve raporlarını ona göre verirler.
- * Gönderilecek yazılarda sosyal bilimlerde yaygın ve kabul edilebilir kaynak gösterme usullerinde (MFL, Harvard, Chicago, APA gibi) herhangi biri, kendi içinde tutarlı olmak şartıyla kullanılabilir.
- * Yeni fikir Dergisine gönderilecek yazılar, Times New Roman A4 boyutunda 15 sayfa geçmeyecek şekilde düzenlenmelidir.
- * Yayınlanmak üzere gönderilen yazının aynı veya benzerinin başka bir yerde yayınlanmamış olması gerekir. Özgün çalışmalarda yazarların, yazının uluslararası bir yerde (Türkiye dahil) yayınlanmadığına dair imzalı beyanını içeren bir belge başvuruya eklenmelidir.
- * Yazılar belirlenen yazı ölçülerinde 80 gramlık A4 boyutunda beyaz kâğıda çıktısı dergi adresine, ayrıca e-posta adresine de gönderilmelidir.
- * Dergi, Türkçe, İngilizce ve Almanca olmak üzere üç dilde yayın yapmaktadır.
- * Akademik yazılar, komisyonlarımız tarafından tercüme edilecektir.
- * Çeviri ve inceleme yükümlülükleri ile hakem heyetine gönderilecek yazıların yükümlülükleri yazara aittir.
- * Çeviri, inceleme ve hakem heyetine gönderilecek yazıların kargo yükümlülükleri yazara aittir.
- * Yazarın talebi doğrultusunda ayrıca farklı dillerde de yayımlanabilecektir. (Rusça-Fransızca-Arapça-İspanyolca-İtalyanca gibi)
- * Akademik yazıların dışında seviyeli yorum, görüş, tartışmalara da yer verilecektir.
- * Yazarların sorumluluğu yazarlarına, reklamların sorumluluğu da reklam verenlere aittir.
- * Gönderilen yazılar yayımlansın yayımlanmasın iade edilmez.
- * Derginin ve yazarın ismi kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.
- * Yeni Fikir dergisinde yayımlanacak çalışmaların imlâ ve noktalamasında yazarın tercihi geçerli olmakla birlikte gerekli görüldüğü takdirde TDK'nın kurallarına göre düzeltmeler yapılacaktır.
- * Yeni Fikir dergisine gönderilen çalışmaların cevaplanma süresi 30 gündür. Bu zaman içerisinde cevap verilmeyen çalışmalar ulaşmamış demektir. Akademik çalışmalarla ilgili, hakemlerin verdiği olumlu ya da olumsuz görüş, çalışmanın yazarına bildirilir; gerekli düzeltmeler istenebilir.
- * Yeni Fikir dergisinde yayımlanacak polemik konusu olan çalışmalarda en fazla 2 kez cevap yazma hakkı tanınır.
- * Yeni Fikir dergisinin bütün yayın hakları Gönül Şahin MEZKİT'e aittir.
- * Yeni Fikir Dergisi, www.yenifikirdergisi.com adresinde de yayımlanmaktadır.

- * *Yeni Fikir is an international journal of social sciences published in three languages.*
- * *Yeni Fikir is a peer-reviewed academic journal.*
- * *All papers will first be reviewed by the board of editors.*
- * *For guidelines for manuscript submission and preparation, please visit www.yenifikirdergisi.com*
- * *We rely on the principle of confidential peer review.*
- * *The names of the authors shall not be revealed to the peer reviewers*
- * *Submitted manuscripts shall not exceed 15 pages, and must be typed in Times New Roman characters.*
- * *For the bibliography, referencing will be done in any widely used style in social sciences (MFL, Harvard, Chicago, APA).*
- * *Submitted articles must not have been previously published, or submitted for publication elsewhere.*
- * *The signed confirmation that the article is an original study and has not been previously published must be attached.*
- * *Manuscripts typed on a A4 paper of 80 g should be submitted both to the address of the journal and via e-mail.*
- * *Yeni Fikir is published in Turkish, English, and German.*
- * *Academic papers are translated by the members of the Board of Foreign Languages.*
- * *Translated papers submitted will first be redacted by the Board of Foreign Languages.*
- * *Postage for manuscript submission is to be paid by the author.*
- * *Articles are also to be published in other languages on the author's demand (Russian, French, Arabic, Spanish, Italian, etc.).*
- * *Manuscripts other than academic studies, such as comments, opinions, arguments, discussions, will be accepted.*
- * *Yeni Fikir shall not be held legally responsible for the manuscripts and/or the advertisements submitted.*
- * *Submitted articles, whether published or not, shall not be returned.*
- * *Quotations may be used provided that they are referred.*
- * *The editor-in-chief reserves the right to make suggestions and/or modifications, if necessary, before publication.*
- * *The copyright of Yeni Fikir belongs to Gönül Şahin Mezkit.*
- * *Yeni Fikir is also published online at www.yenifikirdergisi.com*

- * Das YENİ FİKİR Zeitschrift ist eine internationale, sozialwissenschaftliche in drei Sprachen veröffentlichte Zeitschrift.
- * Die akademische Schriften von YENİ FİKİR Zeitschrift sind Peer Reviewed.
- * Die im akademischen Stil geschriebene Schriften können veröffentlicht werden nachdem sie untersucht und überprüft wurden.
- * Die Veröffentlichungs Regelungen können Sie unter der Internetadresse www.yenifikirdergisi.com nachsehen.
- * Das YENİ FİKİR Zeitschrift hat den Prinzip der geheimen Ausschuss ernst genommen.
- * Der Name des Verfassers der Artikel, wird dem Ausschuss nicht übermittelt.
- * In den versandten Schriften kann die, in sozialwissenschaften geläufige und akzeptable, Quellenangaben Prozedur (wie MFL, Harvard, Chicago, APA) mit der Voraussetzung, dass dieser konsistent ist, beliebig verwendet werden.
- * Die Überprüfer kontrollieren unabhängig voneinander die geschriebenen Schriften und geben ihre Berichte entsprechend dem ab.
- * Die Schriften, die an das YENİ FİKİR Zeitschrift gesendet werden, sollten so geordnet sein dass sie mindestens fünf(5) und maximal fünfzehn (15) Seiten sind.
- * Die zu veröffentlichten Schriften oder ähnliches darf auf keinem Fall anderswo veröffentlicht sein. Außerdem muss neben dem Original eine Unterschrift des Autors vorhanden sein die bestätigt, dass diese Schriften nirgendwo im internationalen Bereich (Türkei miteingeschlossen) veröffentlicht wurden.
- * Die Schriften sollten, in den festgesetzten schriftlichen Kriterien auf weißem 80 gramm DIN A4 Papier gedruckt, an die Zeitschriftadresse gesendet und anschließend auch an die E-Mail adresse der Zeitschrift geschickt werden.
- * Die Zeitschrift wird in den Sprachen: türkisch-englisch-deutsch veröffentlicht.
- * Die Verpflichtungen der Schriften, die dem Ausschuss zusammen mit den Übersetzungen und Überprüfungs Verbindlichkeit versandt werden, gehören dem Autoren.
- * Die Versandkosten der Schriften, die dem Ausschuss/ Komitee gesendet werden, trägt der Autor.
- * Außerdem können auf Nachfrage des Autoren, die Schriften auch in verschiedenen Sprachen veröffentlicht werden (russisch-französisch-arabisch-spanisch-italienisch etc.)
- * Ausser den akademischen Schriften, geben wir auch Platz zu ebenen Stellungnahmen, Meinungen und Diskussionen.
- * Die Autoren haften für ihre Schriften und die Werbekunden sind verantwortung für ihre Reklamen.
- * Die an uns gesandten Schriften können dem Autoren nicht wieder zurück versandt werden.
- * Es kann aus dem Zeitschrift Zitiert werden, indem der Name des Zeitschrifts und der Autoren als Quellenangabe vorgezeigt wird.
- * In den Studien, welche im YENİ FİKİR Zeitschrift veröffentlicht werden sollen, wird im Rechtschreibung und Interpunktion das laute vorlesen als geltend betrachtet und nach den Regeln der TDK, Korrekturen vorgenommen falls erforderlich gesehen.
- * Die Beantwortungsfrist der an das YENİ FİKİR Zeitschrift versandten Studien beträgt 30 Tage. Falls innerhalb dieser Frist, sie keine Antwort von uns erhalten, heisst dies dass ihre Studien nicht eingetroffen sind. Die positiven oder negativen Meinungen des Ausschusses, betreffend der akademischen Studien, werden dem Autor mitgeteilt; es kann darum gebeten werden, erforderliche Korrekturen vorzunehmen.
- * In Studien mit polemischem Inhalt, die in der YENİ FİKİR Zeitschrift veröffentlicht werden, wird dem Autor 2. das Recht auf Erwiderung erkannt.
- * Alle Rechte des YENİ FİKİR werden von Gönül Şahin MEZKİT vorbehalten.
- * Die YENİ FİKİR Zeitschrift wird auch auf der Internetseite www.yenifikirdergisi.com veröffentlicht.

İÇİNDEKİLER/CONTENTS/INHALT

Oryantalizm Ve Bizim Oryantalistler

Mesut Mezkit

[6]

Türkiye'nin 2023 Vizyonu

Abdullah GÜL

[12]

Türkiye'nin Bazı Bölgesel Sorunlara Yaklaşımı

Milli Savunma Bakanlığı

[15]

Şanghay İşbirliği Teşkilat'ının Geleceği

TASAM

[17]

Afrika Petrollerinde ABD-Çin-Avrupa Çekişmesi

El Hayat

[22]

İnternet Neden Çok Az Değişim Meydana Getirdi?

James Curran

[24]

Mısır'da Siyasal İslam'ın Seçim Zaferi

Samir Amin

[29]

Aydınların Irkçılığı

Alain Badiou

[30]

Türkistan Rus Esaretine Nasıl Düştü?

Arminius Vambery

[32]

İngilizce Özetler (Abstracts in English)

[34]

Almanca Özetler (Deutsch Abstracts)

[38]

Editörden

Dergimizin 7 sayısını geride bıraktık, şimdi 8. sayımızla karşınızdayız. 7. Sayımızı külliyat halinde sunduk. Bunu gelenek haline getirerek iki yıllık sayılarımızın makalelerini özellikle akademik olanlarını toplu halde sunmaya çalışacağız. En baştan itibaren amacımız; dergimizin ulusal ve uluslararası alanda kabul gören dergiler arasına alınarak literatürde söz sahibi olmasıdır. Önceki sayılarımızda yurt içinden ve yurt dışından birçok değerli makaleyi ağırlayarak, okuyucularımızın zihninde farklı bir boyut kazandırmaya çalıştık. Çok güzel olumlu eleştiriler ve tebrikler aldık. Bunların hepsini değerlendirerek 8. Sayımızı çıkarttık. Okuyucularımızın eline geçene kadar uzun ve zahmetli bir süreci tamamlayan dergimiz artık yılda iki defa sizlerle buluşacaktır. Makale özetleri Almanca ve İngilizce dillerinde, İstenirse farklı dillerde de yayımlanacaktır.

Bu sayımızda yine değerli yazarlarımız, yeni fikirlere yelken açan konuları kaleme aldılar. Yeni fikirlerle, yeni sayılarda buluşmak dileğiyle...

Rabia ÇAKI

Editors's Note

We have just left behind the 7th issue of our journal, and now this is the 8th issue. We presented our 7th issue as collected works. Making this a tradition, we will try to present collectively the articles of our two year issues, especially academic ones. Our goal from the beginning is that our journal is to be regarded among the ones which are accepted nationally and internationally; furthermore, it should have a voice in literature. Receiving many valuable articles both home and abroad in our former issues, we tried to make a different image in the minds of our readers. We got greatly positive reviews and congratulations. Taking into consider all of these, we published the 8th issue. Our magazine, which completes a long and laborious process till it meets with the readers, from now on, will be with you twice a year. The summaries of the articles are published in English and German now but will be in other languages, too, if it is required.

In this issue again, our valuable writers drew up the issues that will help to open new ideas. With the wishes of meeting new ideas and new issues...

Anmerkung der Redaktion

Wir hinterlassen unseren 7. Zeitschrift, jetzt sind wir mit unserer 8. Zeitschrift vor ihnen. In unserer 7. Zeitschrift hatten wir ihnen die heutige corpu Präsentiert. Es ist zur Tradition geworden in der Form die zweijährige Kollektive zu bieten und auf jeder fall die Akademische werden wir versuchen zu Präsentieren. Unser Ziel ist die am meisten von Anfang an; dass unser Literatur in jede Nationale und Internationale Fachzeitschriften in diesem Bereich unter den auf der Grundlage eines bekannten Tatsache ist. In unsere Vorherige wertvollsten Artikel im Gastland und aus dem Ausland haben wir versucht, eine andere Dimension in den Köpfen der Leser zu bringen. Wir erhielten positive Kritiken und sehr schöne Glückwünsche. Mit der Bewertung von Vorherige Präsentationen, haben wir den 8. Zahl vorbereitet. Unser Magazin ist nun Abschluss einer langen und mühsamen Prozess, bis es in die Hände unserer Leser geht, werden Sie sich jetzt zweimal im Jahr treffen. Artikel zusammenfassungen in deutscher und englischer Sprache, werden auch in verschiedenen Sprachen veröffentlicht, wenn es angefordert wird.

In dieser Ausgabe der angesehenen Schriftsteller, zog sie sich den Fragen der neuen Ideen. Yeni Fikir, mit neue Ideen hoffen wir die Wünsche zu erfüllen...

Oryantalizm ve Bizim Oryantalistler

Mesut Mezkit*

mesutmezkit@gmail.com

ÖZET

Bu makalede Oryantalizmin amacı, ortaya çıkışı, gelişimi –kısaca- ele alınacaktır. Genelde Doğu, özeldde ise Türkiye üzerindeki etkileri üzerinde durulacaktır. Oryantalizm-Globalizm ilişkisine dikkat çekilecektir. Oryantalist yazarların-Bernard Lewis gibi- tarihi hakikatleri nasıl çarpıttığını; dikkatlice okunduğunda, barındırdığı tehlikeler izah edilecektir. Özellikler Oryantalist kaynaklı bilgilerin Türk Aydınını nasıl yönlendirdiğini, oryantalist zihni alt yapıyı nasıl oluşturduğu örneklere dile getirilecektir. Somut olması açısından Nobel Edebiyat ödüllü yazar Orhan Pamuk'un düşünce yapısıyla oryantalizmin nasıl örtüştüğüne temas edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Oryantalizm, Globalizm, Türk Aydını, Doğu, Müşteşrik, Batı Uygarlığı

Evvelki sistemin dumura uğrayıp, muhalif fikir ve müteharrik hareketin mükemmeliyete doğru yönelmesi; önceki sistemin bağnaz müdafilerin içine sindiremeyeşi, yaşlı dünya tarihi göstermiştir ki; ilkler, sonrakileri hep engellemeye çalışmış, yok etmek istemişlerdir. Bunlar, evvela ilmi objektivite(!) adı altında, altın tepside sunulur; hedeflerine ulaşmaya başladıklarında asıl maksatları ortaya çıkacaktır. Bundan dolayıdır ki Emperyalist Batı Uygarlığı, sömürme ve semirme amacı için ilmîlik kisvesiyle bir disiplin ortaya koymuştur: Şarkiyatçılık ya da Oryantalizm

Oryantalizm, Globalizmin 18.yüzyıldaki vazifesini deruhte etmek gayesiyle ilmî disiplin süsü verilerek; yüzyıllardır devam edegelen "haçlı ruhunun" o meşum yüzünün tarif edilmiş şeklinden başka bir şey değildir. Hâlihazırdaki zihniyetin AB kapılarında, kendimize mahsus hasletlerimizi almak uğruna feda edilen bütün kıymetlerimizin heba oluşunu izlemek; Oryantalizmin, aktüel adıyla Globalizmin ne kadar müessir bir güce eriştiğini görmek, insanı endişeye sevk ediyor.

Şarkiyatçılık (Oryantalizm) daima Doğu'nun geleneklerini, göreneklerini, âdetlerini, edebiyatını, hayat tarzlarını; şiirinden musîkisine; dilinden dinine kadar; Şark'ı şark yapan kıy-

metleri mercek altına alması ve neticede bunu sömürgeleştirmenin, köleleştirmenin yolunu açma gayesi taşıdığını; şimdiye kadarki tatbikatlardan anlamaktayız. Bazılarının iddia ettiği gibi Oryantalizm sadece Doğu'yu araştırmak, Şark'ın gizemli dünyasını aralama ve bunları kendi halklarına aktarma amacı taşısaydı, yıllardır yapılan "iyi-kötü" tartışma vasatına imkân verilmezdi. En azından arkasında yatan kötü niyetlerini açığa çıkarma maksadına matuf araştırmalar yapılmazdı. Ancak, Oryantalizmin esasını teşkil eden "biz ve ötekiler" tefrikinin kesin çizgilerle olması, meselenin mecrasını değiştirmiştir. Bunu Oliver Kontny şu şeklide izah eder: "Oryantalizm, bir bilim dalı, bir söylem tarzı (discourse), bir siyasî ideoloji ya da bir dünya görüşü olarak değerlendirilebilir. Ama en geniş tanımıyla, oryantalizmin temeli "biz-onlar" düalizmine dayanır. Oryantalizm, kendini Batı (occident) denilen bir siyasî-kültürel oluşuma ait hisseden birinin Doğu (orient) olarak tasvir ettiği bir oluşumun öğeleri hakkında konuşmasıdır. Bu bağlamda Şark nosyonunun, Avrupa'da 18. yüzyıldan itibaren geliştirilen söylemden üretilen bir yapı (construct) olduğu vurgulanmaktadır" (Kontny:2002:117).

Edward Said'in buna tekabül eden Şarkiyatçılık tarifi de şöyledir: "...

(O)ryantalizm kültür, bilim ve kurumlar tarafından sessizce meydana çıkarılmış basit bir tema yahut politik bir alan değildir. Doğu üzerine yazılmış eserlerin geniş ve yaygın bir koleksiyonu da değildir... Batı'nın "Doğu" dünyasını ezmeye yönelik hain bir "emperyalist komplosu" da sayılmaz ve bu görüşü temsil etmez. Oryantalizm esestetik, bilimsel, ekonomik, sosyoloji, tarihe ait ve filolojik metinler aracılığı ile "aktarılmaya" çalışan bir cins jeo-okonomik görüşler bütünüdür. Oryantalizm coğrafi ir ayırım değil-dünya Doğu ve Batı olmak üzere eşit olmayan iki ayrı bölüme ayrılmıştır- bir seri "çıkarlar" toplamıdır. Bu çıkarlar sadece oluşturulmuş değildir. Aynı zamanda bilimsel keşifler, filolojik çalışmalar, psikolojik analizler, manzara tarifleri ve sosyolojik açıklamalarla ayakta tutulmaya çalışan müesseselerdir. Bu sistem açıkça ayrı bir dünyanın yönlendirilmesi, kullanılması, hatta eritilmesi için gösterilen gayretlerin tamamını kapsar. Oryantalizm bilhassa brüt politik iktidarla ilişkili görünmeyen bir hitap şekli, fakat çeşitli iktidarların kuvvet farklarından doğan ve varlığını öylece sürdüren dengesiz bir alışveriş düzeyidir. Bu alışveriş bir ölçüye kadar sömürge ve imparatorluk idarelerinde olduğu gibi siyasal iktidarla; linguistik, mukayeseli anatomi yahut modern politik ilimlerden herhangi biri olarak

geçerli ilimler alanında entelektüel iktidarla; din, kanunlar, kıymet hükümleri, ulusal zevk ve edebiyat alanında kültürel iktidarla; "Biz" ve "Onlar" esasına dayanan fikirler halkası içinde ahlakî iktidarla sürer gider" (Said:1998:26-27).

Batı, şunu iyice anladı: Doğu, Batı'nın karanlıktan çıkmasına -daima-dayanak ve ana kaynak olmuştur. Rönesans Doğu'nun eseridir. Belki ilk safhada "iyi ya, Batı, Doğu'yu taklit etmiştir" gibi bir düşünce akla gelebilir. Ancak, bunun geçerli olabilmesi için tekabülîyet esasına dayanması gerekirdi. Yani, "hüs-ü niyet" in varlığı icap ederdi. Aksine, Doğu'ya borçlu oldukları bütün varlıklarını vahşi kapitalizme dönüştürme çabaları ve daha fazla semirtme iştahlarını -ilmi disiplin şeklinde- 18.yüzyılın sonlarından itibaren "*bilimselleştirdiklerini*" ilân ettiler! Yine bununla alâkalı Kontny şöyle der: "Batı, Haçlı seferlerinde gücünü Doğu'nun üstünlüğünden alma ihtiyacını ispatlama gayreti içerisindeydi. Ortaçağ boyunca belirgin olan bu çatışma, modern çağın doğuşu açısından yine inşa edici bir etkidir. Bir taraftan kapitalist uygarlığın önşartı olarak ilkel sermaye birikimi sürecini, yani ağırlıklı olarak Avrupa'nın keşifçi ve sömürgeci yayılmasını esas alıyorsak, bu sürecin önünü açan büyük olgu, *reconquista* (feth-i tekerrür) denilen, Arapların ve Yahudilerin İspanya'dan sürülmesiyle sonuçlanan hamledir. Bu olmadan Kolombus'un, Vasco da Gama'sın ve sonrasının da olamayacağı genelde kabul edilen bir görüştür. İspanya'daki hamlenin kızışması zaten, Konstantinopolis'in (1453 yılında Osmanlı'nın eline geçmesine bir tepki olarak da görülebilir. Diğer taraftan daha 16. yüzyılda hem Protestanizmin Almanya'da ağırlık kazanabilmesi için hem de Alman Habsburg İmparatorluğunun iç politikası açısından kritik bir dönemde birlik ve bütünlüğünü koruyabilmesi açısından yine Osmanlı'nın Balkan hattı üzerinden ilerleyerek oluşturduğu "*Türk tehdidi*" önemlidir. Osmanlı'nın Avrupa'ya dayanması, tarihçi Winfried Schulze'nin sözleriyle

Avrupa'nın "*modern, yani hesapçı ve çıkarlarını gözetken siyaset anlayışını*" bulması, ortak Garp Hristiyanlığına aidiyet fikrinden ayrılarak Machiavelli tarafından ustaca dile getirilmiş, çıkar politikasını uygulamaya zorlayan en temel etkenlerden biridir.

Kısaca Avrupa, Ortadoğu uygarlığının değişik uzantılarıyla çatışarak kendini şekillendirdi. Oryantalizm tartışmalarında bu siyasî paradigmatik gerçeklik hep akılda tutulmalıdır. Çünkü bu, fikrî bir oluşumun maddî temelini teşkil ediyor" (Kontny: 2002:118-119).

Batının varlığına mücadelesi Doğu'yu sınırda tutmasına bağlıydı. Hudedu ise kendi çizecek; güvenliği/mevcudiyeti garanti altına alınmış olacak. Bu hareket tarzı, bütün yönleriyle sahip-köle ilişkisine dayandığından dolaydır ki şartları hep kendisi tayin etme makamında görerek, tarihi şekillendirmekten geçtiğine iman etmiştir. Şekillenen tarihi hakikatler, kabuğuna çekilmeye icbar edilmiş bir toplum üretir. Kendi kabuğunda mücadele eden cemiyet kainatın bulunduğu halde başka tasavvurata akledemediğinden öğretileni benimseme yoluna gidecektir. Kafasında daima heyulâ teşekkül edecektir. Varlığını başkalarına borçlu olduğu fikriyle hareket eden milletler, bu ruh haliyle hedeflerini belirleyeceklerdir. Bunları da kendilerine belleten ilmi! bir disiplin olması, tümsek aynadaki silüetin bilimsel! verilerin sahiplerini dev aynada görülmesini kolaylaştıracaktır. Ezilmişlik, korkaklık, acziyetlik ve elaçma melekesi Oryantalizmin tayin ettiği esas düşüncedir. Bu fikrî sapkınlığın en kolay sahası da tarihtir. Tarihî hakikatler en son hakim zihniyet ve gücün tekelinde olduğundan, bu alanda istedikleri gibi at oynattıkları bir gerçektir.

Oryantalizmin ve Oryantalist zihniyetin Osmanlı Türk tarihine bakışı

Oryantalist bilimciler, katı ortaçağ bakış açısından yumuşamış gibi temayüllere girdiğini zannetmek; safdilliktir. Özellikle Oryantalist birçok

araştırmacının, Doğu'ya ait ne varsa; tabiatıyla Müslüman-Türklere mahsus hakikatleri ince ayarlarla bilimin emrine arz etmişlerdir! Hususiyle Osmanlı tarihine yaklaşımları Oryantalistlerin hangi saiklerle hareket ettiği ve ülkemizde de nasıl taraftar bulduğu ayrıca araştırılması gereken bir konudur. O kadar ki, Osmanlı-Türk tarihi hakkında yazılan birçok tarihî hakikatler aslından saptırılmıştır. Genel ifadelerle gerçekmiş gibi görülen, ancak meselenin teferuatına inildiğine ise insanlara zehirini zerk eden Oryantalist fikirlerle karşılaşsınız. Hatta bu akıldanelerin, sadece batılı olması da mevzu bahis değil; bilakis onların bizdeki temsilcileri de aynı düşünceleri insanımıza şırınga etmektedirler. Burada iki misal zikredeceğiz. "*Bilimsellik*" adına hakikatler nasıl aslından çarpıtıldığına şahitlik edeceğiz.

Bu gerçekler insanı dehşete düşürmektedir. Bütün tarihe bu kafayla bakıldığını düşünürsek, neden reddi mirasın bugünkü boyutlara ulaştığını daha iyi anlarız.

Konumuza geçmeden evvel şuurlaltına yerleşmiş oryantalist zihniyetin açık edilmesi önemlidir: "Osmanlılar, uzun süre Hristiyan yöneticilere kral ünvanından daha üstün bir ünvanla hitap etmeye yanaşmadı. Fas Sultanları, sultan terimini diğer Müslüman ve hatta Hristiyan Avrupalı yöneticiler için ayırım gözetmeksizin kullandıkları halde, Osmanlılar, bu terimi *kıskanç* (vurgu tarafımıza aittir-M.M.) bir tutumla sadece kendilerine hasretmiş, Avrupalı hükümdarlar şöyle dursun, diğer Müslüman yöneticiler için bile daha aşağı ünvanlar kullanmışlardır" (Lewis: 2000,249).

İlki, Bernard Lewis'in "Müslümanların Avrupa'yı Keşfi" kitabındaki bilgilerden biri şudur: Malum, Rusların Akdeniz'e girerek 1770 yılında Osmanlı Donanması'yla karşılaşması ve Osmanlı Donanması'nın, gelen bilgilere kulak asmayan bazı devlet adamlarının sebep olduğu Çeşme faciasıdır. Bernard Lewis, burada Osmanlı Devlet idaresinin cahillik içinde olduğuna

işaret ederek, beyinler sulandırılmaktadır. Şöyle der Lewis "Türk bahriyeleri ve coğrafyacılarının Akdeniz ve ötesiyle pek bilgiye sahip oldukları da şüphelidir. 1770 yılında Rus donanması batı Avrupa'yı dolanarak Ege'de ansızın Osmanlıların karşısına çıktığında, Osmanlı hükümeti, Venedik hükümetinin Rus donanmasına Baltık'tan Adriyatik'e seyir etme izni verdiği gerekçesiyle Venedik temsilcisini resmen protesto etti. Bunun sebebi bazı Ortaçağ haritalarında bu iki denizin Venedik'teki güney ucunda bir kanal varmış gibi gözüktüyor olmasıydı. Katip Çelebi ve öğrencilerinin daha doğru bilgiye sahip oldukları kesin olmakla birlikte, anlaşılan o ki, Bâb-ı Âlî'deki memurlar hâlâ Ortaçağ'a ait coğrafya eserlerinden yararlanıyorlardı" (Lewis:2000,182-183). Şunu demeye getiriyor Bernard Lewis: "Osmanlılar o kadar kara cahil yöneticilerin elinde zebun idiler ki, Rus filosunun Baltık Denizi'nden Adriyatik'e çıkan bir kanaldan geçerek Akdeniz'e girdiklerini zannediyorlardı. Oysa Ruslar, Cebelitarık Boğazı'ndan geçerek Akdeniz'e girmişlerdi!" (Armağan: 2004).

İşte, modern tarihçiden Osmanlı'ya yüklenen kara mizah örneği. Halbuki bu husus zamanın vakânüvisi (Zamanın olaylarını kayıt altına alan tarihçi) Vâsıf Efendi hadisenin bu şekilde olmadığını izah ederek hakikati dile getirmiştir.

"Rusların Akdeniz şartlarında gemileri yetersiz, kaptanları da eğitimsiz olduğundan Venedik ve İngiliz kaptanları kiraladılar ve denizcilik ilminde donanımlı hale geldiler. Ruslardan nefret eden bazı milletler ise gizlice Devlet-i Âliyye'yi Rusların niyetinden haberdar ederek cenge hazır olmaları tavsiyesinde bulundu. Bunun üzerine devrin ileri gelenleri bu haberin bir şaşırtmaca olduğunu ve Rusların Baltık'tan Akdeniz'e onların söylediği şekilde gönderilmesinin mümkün olmadığını düşündüler. Bunun saçma bularak taviseye uymadılar. Öte yandan Ruslar aniden İnebahtı önlerinde Osmanlı

donanmasının karşısına çıkınca da dehşete kapıldılar. Rus başarısını imkânsız bulan bu kişiler utanç denizinde yuvarlandılar..." (Efendi; Nak.: Armağan, 2004).

Anlaşılabacağı üzere burada Lewis'in iddia ettiği gibi bir cehaletten eser yok. Ancak, bazı devlet yöneticilerinin dikkatsizliği ve vurdum duymazlığı sözkonusudur. Belki de görüş farklılığından neşet eden bir mağlubiyet ve bunun hayıflanması vardır.

Diğer bir tarihi yanıltmaca da şudur: Bizdeki oryantalist temsilcilerin ve takipçilerinin bakışıyla kendi cehaletini Osmanlıyı kötüleyerek, Osmanlı-Türk devletini gelişmelere kapalı göstererek örtme gayretindedir. Bu gayreti bir bilim! adamımızda görmemiz mümkündür.

1932'de yapılan Birinci Türk Tarih Kongresi'nde yaptığı konuşma da Yusuf Hikmet Baydur, Fransızca ansiklopedinin 26.cildinin 606. sayfasında Firmin Didot isimli bir zattan, II.Beyazıd'ın memlekete matbaanın gelmesini idam cezasıyla engellediğini nakleder. Ve Baydur bu delile! dayanarak şu hükmü verir: "İşbu hükümdarın meslek ve hareketlerini bildikten sonra buna inanmamak için sebep yoktur" (Baydur: Nak: Armağan: 2004).

Nasıl bir tarih cehaletinin ortada kol gezdiğine en büyük delil, bu kişin verdiği örnekte gizlidir. Kendisinin nasıl bir tarih anlayışına sahip olduğuna delil ve hangi menbadan beslendiğine kaynak teşkil edecek bir vakıadır.

Diğer bir hadise yine Oryantalist bilimin! bize sunduğu malumatlarla beslenen tarihçi anlayıştır. Şöyle ki, padişahın birisi gemilerle gelen kitapları limanlarımızdan içeriye sokmayıp denize döktürmesi gibi tarihi kezaletliğin bir yansımasıdır. Bu padişah, kitapları kendi denizine değil de Adriyatik denizine döktürerek bir nevi ilme düşmanlığını ispatlamış oluyor! Hakikatte ise bu meselenin aslı anlatıldığı gibi değildir. Olay, bir inancın temellerini sarsıcı cereyanlardan, tahripkâr davranışlardan kendi ülke-

sini ve bütün İslâm âlemini korumaktır. Zira, vazifesi de budur. Mesele şudur: Venedik'te basılan Kur'an-ı Kerim ve hadis kitaplarının ithaline izin verilmiştir ama öncelikle bunlarda herhangi bir hata var mı yok mu diye Şeyhülislâmlığa birer numune gönderilmiştir. Kurul yaptığı tetkik neticesinde Venedik'te Arapça'yı iyi bilmeyen bir heyetin başkanlığında basılan Kur'an-ı Kerim nüshalarının hatalı olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu hatalı Kur'an-ı Kerim'lerin müslümanlara arz edilmesi dinen sakıncalı bulunmuştur. Mushafların hata kaldırmayacağı beyan edilerek, bile bile de halkın yanlış bilgilendirileceğine binaen bunların imhasına karar verilmiştir. Bizim inancımıza göre Kur'an-ı Kerim'i yakmak (aslında diğer eseler içinde geçerlidir) hoş bir görüntü olmayacağından denize dökülmesine karar verilmiştir (Lewis: Nak.: Armağan:2004).

Bu iddia sahipleri zannederim günümüzdeki şu uygulamadan haberdar değildir: Yaşadığımız dönemde basılan her Kur'an-ı Kerim'lerin Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Mushaf Kurulu'nun harf harf incelemesi neticesinde hatalı bulunanların basımına izin verilmediği; hatta Diyanet damgası taşımayan Kur'an'ların imha edildiğini bu kişiler bilmemekteler ya da bilmek istememektelerdir.

Doğulu Olmak; Hatalı Yerde Yaratılmak mıdır?

Doğulu olmanın, hatalı yerde yaratılmış olmakla eşdeğer görülen batılı zihniyete göre Doğu; ancak, Batı ile bütünleşirse, Batı'nın dediği gibi hareket ederse; yani Oryantalizmin uygulayıcısı olursa o taktirde "onlardan" sayılacaktır. Ve, "bizim çağdaş dünyamızda yeriniz yoktur" (Kontny: 2002:125) hükmünce muameleye tabi tutulacağı da bellidir. Nitekim, bizdeki şu bakış açısı ve tatbiki "Batı medeniyetinin bir parçası olduğunun ispatı" açısından mühimdir. Gizli oryantizm(Kahraman:2002:169) olarak da nitelenen bu tavır ve ideolojik alt yapının fikri izahı şu şekildedir: " 'Medeniyet' demek 'Batı' demektir: "

Bütün mesaimiz Türkiye’de asrî, bi-naenaleyh batılı bir hükümet vücuda getirmektir. *Medeniyete girmeyi arzu edip de garba teveccüh etmemiş* millet hangisidir?... Batı’nın her türlü medenî eserlerini alacağız” Bu anlayış zahirde muasırlaşmanın (çağdaşlaşma) bir icabı, hakikatte ise oryantalizmin (gizli) hükm-ü fermâ olmasıdır.

Bundan mütevellit, yakın tarihimizin aydın tabakasının meselelere yaklaşımı; yani tekâmülün mümkün olabilmesinin ilk şartının şarkiyatçı düşüncenin tilmizi olmaktan geçtiğine inanmasıdır. Öyle ki, Türkiye’nin geleceğine yön veren kurumlardaki bilim adamları, yazarlar, aydın geçinenler, ‘geri kalmışlık’ duygusuyla hareket ettiklerinden güçlü olanın yanında olmanın gerekliliğinden dem vurmışlardır. Meselâ, bunlardan Prof.Dr. Suat Sinanoğlu’nun oryantalizme verdiği isim de (Türkiye açısından) altın tepsideki zehiri tarif zaviyesinden bakıldığında, ilginçtir: Türk Hümanizması .

Bu kişiye göre Türk Hümanizması, özünde klasik oryantalist düşüncesi olan fikrî, esas almalıdır. Türk toplumunun öbür dünyaya dönük kaderci (yazgıcı) zihniyetinin Türk toplumu üzerindeki egemenliğini sürdürmesi, gelişmenin, Batılılaşmanın önündeki set olarak görmesi dikkate şâyândır. Bununla da kalmaz ve devam eder: Türk ya da batılı, böyle düşünenler Avrupa’yı Avrupâ yapan toplumsal ve ahlakî değerlerin insancıl ve akılcı ilkelere dayandığını ve bu ilkelerin kaynağının Yunan-Roma evreninde aranması gerektiğini bilmemekte ya da unutmaktadırlar. Doğu kaynaklı hristiyan dinini güçlü ve olumlu etkisi altına alan işte bu değerler sistemidir. Bu gerçeği gözönünde tutanlar, klasik çağın büyük insanlarını naturaliter christiani (doğuştan hristiyan) değil, tam tersine büyük kilise düşünürlerinin historice gentiles (tarihi açıdan pagan) olduklarını kabul etmek zorundadırlar” (Sinanoğlu: 1988:60).

Avrupa’yı Avrupa yapan değerlerin Yunan-Roma felsefesinde aran-

ması gerektiğini, bu amaç doğrultusunda eğitim sistemi tepeden tırnağa değişmeli, Osmanlı tarih ve edebiyatı dahi **öğretilmemeli**, Latince ve Yunanca öğretimine geçilmeli, siyasal eğitim alanında Yunanistan’ın ve Roma’nın siyasal tarihini ve kurumlar tarihini batı toplumlarına oranla daha büyük bir istek ve coşku ile incelenmeli diyen Sinanoğlu şöyle devam etmektedir: “Batı’da ulusal tarih ve ulusal edebiyat, klasik düşünceye bağlanmaları nedeniyle, kendi başına gençlerin eleştiri ruhuna ve tarihi bilince erişmelerine yardımcı olabilirlerse de Divan edebiyatı ve Osmanlı tarihi islam evrenine egemen olan hareketsiz, dogmatik zihniyetin ürünleridir; bu yüzden din okulları’nda okuyan öğrencilerin her türlü evrim ve ilerleme fikrine yabancı kalmamaları imkansızdır. Bundan çıkan sonuca göre, gençleri üniversite öğrenimine hazırlayan Türk orta dereceli okulları batı, klasik dillerine yer verilmediği, öbür yandan da Osmanlı tarihi ve edebiyatı bir ölçüde de olsa akılcı ve insanî bir eğitimin sağlanması açısından yararlı **olmadıkları** için, örnek alındığı ileri sürülen Fransız lisesinin modern kolundan-özgürlükçü biçimlenim ve estetik eğitim açısından- aşağı kaldıkları gibi(Montesquieu, Ronsard, Descartes, Rousseau bir bakıma Yunan ve Roma yazarlarının yerini iyi kötü tutabilirler), batının meslek ve teknik okullarının düzeyine bile erişememektedirler” (Sinanoğlu: 1988:79).

Yine yakın tarihteki aydınlardan Yakup Kadri,meseleyi biraz daha özele irca ederek verdiği hükmün “şeklen Avrupakâri değil ruhen Avrupai olmaya çalışalım” telâkkisini, Nurullah Ataç daha sitematik hâle getirmiş ve şu fikirleri savunmuştur: “Gözlerimizi Avrupa’dan ayırmalıyız,çoktur, sayılmıyacak kadar çoktur bizim Avrupa’dan almamız gereken şeyler.Geleneklerimize sınıksız bağlı kalmamızı ,Avrupalı yazarların kitaplarını kapatıp da kendi edebiyatımızla yetinmemizi öğütleyenler oluyor, onlardan değilim ben,eritmeliyiz kendimizi Avrupa uy-

garlı içinde,kurtuluş ondadır.” (Ataç:2012,16)

Gerçek aydının nasıl olması gerektiğini şu şekilde ifade eder: “Bizde gerçek aydın, sözün Avrupa’ daki anlamile gerçek aydın yetişmesini istiyorsak, orta öğrenim okullarını değiştirmeliyiz o okullara edebiyat dersleri koymalıyız.Bugün yok mu o okullarda edebiyat dersi? Yoktur; bizde batı acunundaki anlamile bir edebiyat yoktur da onun için.Bizde hep kendilerinden öncekilerin söylemiş olduklarını tekrar eden bir bir takım şairler yetişmiş,hiçbir şair hiçbir yazar yeni düşünceler, yeni görüşler getirmemiştir,iç hayatımız naslara bağlı olduğu gibi güzellik hayatımız a naslara bağlanmıştır,füşünce hayatımız da naslara bağlanmıştır.Bizim edebiyatımız insana türlü görüşleri ,türlü düşünceleri öğretmez,insanoğlu saygısı aşılamaz... Bunun için orta eğitim okullarından bizim edebiyatımızı kaldırıp yerine Yunan,Latın edebiyatını koymak gerekir. Batı acunu aydınını aydın eden onlardır da onun için.” (Ataç:2012,29-30)

Yine ilginç ve teslimiyetçi oryantalist zihniyete numune olması babından Nurullah Ataç’ın şu fikirleri de dikkat çekicidir: “Bu ülkede, Batı uygarlığının üstünlüğünü anlamış, bunun için de o uygarlığın gereklerini yaymaya çalışan kimseler var, en aşağı yüz, yüz elli yıldan beri... Getirebildiler mi Batı uygarlığını? Hayır, onlar da **ılımlı** (vurgu bana aittir-M.M.), olmağa kalktılar, yahut önlerine ılımlılar çıktı:(İlimli İslâm siyasetinin savunucuları da aynı zamanda oryantalizmin gönüllü müdafileri değil de nedir?-M.M.) Yooo! Dediler ılımlılar, ‘Biz büsbütün de Batılı olamayız, bizim de geleneklerimiz var, ayrılmamalıyız o geleneklerden. Batı uygarlığını mı alacağız? Peki. Ancak ona biraz da Doğu uygarlığını karıştırmalıyız’ dediler.

Neye vardı bu? Batı uygarlığı gücünü yitirdi Doğu uygarlığı içinde, eridi, kendimize uydurduk onları, Doğu düşüncelerine, görüşlerine, inanışlarına göre yorumladık, özlerini de-

ğıştırverdik, tanınmaz bir kılığa soktuk.” (Ataç:2012,133)

Bizim içimizdeki gönüllü oryantalistlerin tekâmül anlayışı bundan ibarettir. Bu gibi nice sözüm ona aydın, ‘kendimiz’ olmaktan çıkarak muasırlaşmanın mümkün olabileceğini savunmuşlardır. Maalesef tam teslimiyetçi, şarkiyatçı yazar ve çizimler, ıvazsız-garazsız, bihakkın görevlerini yerine getirmişlerdir. Ve, hâlâ bu fikri takipçiler şu veya bu şekilde etkili yerlerde “*ılmılık*” adıyla meydanları tozu dumana katmaktadırlar.

“Oryantalist Bir Yazar: Orhan Pamuk”

Bir yazarın kitabı çok satıyor, çok okunuyor, çok tartışılıyorsa; yani popüler ise o noktada düşünülmelidir. Popüler olma adına yazılan yazılar, romanlar, hikâyeler kalıcı değil, aksine su üzerine yazılmış yazı gibidir. Malum, popüler kültürün beraberinde getirdiği meşhur olmak, anlı şanlı yazarlar güruhuna katılmak için öyle kaliteli fikirlerle techiz edilmeniz gerekmiyor. Şahsiyetinizden, dilinizden, dininizden vazgeçip; Batı’ya yaranmak için milletinize sövdünüz mü, artık gerisi çorap söküğü gibi gelir.

İşte, edebiyat dünyasında fırtına! gibi esen meşhur yazarımız Orhan Pamuk da popülerliğinin tadını çıkarıyor. Her kitabı çıktığında televizyonların vazgeçilmezi; gazetelerin müracaat ettiği edebî şahsiyet! oluveriyor. Halbuki bir iki kitabı dışında okunmaya değecek, okumak için vakit harcanacak romanı bulunmamaktadır diyordu yönetmen Halit Refiğ. Bununla alâkalı şu görüşleri dile getirmişti: “Ben Orhan Pamuk’un ilk kitaplarını ilgiyle okudum. Cevdet Bey ve Oğulları, Sessiz Ev vs. Beyaz Kale’den itibaren Orhan Pamuk kitapları okumayı bıraktım. Son kitaplarının hiçbirini okumadım. Orhan Pamuk üstünde çok uzun boylu zaman kaybetmek istemiyorum.” (Refiğ:2004)

Bizim esas üzerinde durmak istediğimiz husus ise, İstanbul/ Hatıralar ve Şehir isimli kitabındaki yazılarıyla içindeki “oryantalist” aşkını dışa vur-

masıdır. Artık, Batıcı olmaktan öte, bir oryantalist fikrin tilmizi gibi görüşlerini alenen yazması, ifade etmesidir. Biz, burada romanı tahlilden ziyade, romanın ihtiva ettiği fikirleri ön plâna çıkararak; bir zihniyetin arka plânını izah etmek istiyoruz.

Orhan Pamuk milletiyle barışık bir yazar olmadığı gibi, tamamen Batı kültürüyle yoğrulmuş (kendisi, Türk toplumuna yabancılaşmanın mahsülünü veren Robert Koleji mezunudur) bir romancıdır. Müslüman-Türk insanına ne kadar tepeden baktığına delâlet eden görüşleri onun oryantalist kişiliğini yansıtır. Kendi insanına yabancı, fildişi kulelerinden millete bakan bir ideolojinin temsilcisi olan Pamuk’un yegane gayesinin Nobel Edebiyat ödülünü almak olduğunu ifade edenler, onun kişiliğindeki sapmaları doğrulamaktadır. Şair ve Yazar Hilmi Yavuz, vergiği bir röportajda Pamuk’un oryantalist bir yazar olduğunu dile getirir ve şöyle eder: “**Ben on yıldır Orhan Pamuk’un oryantalist bir yazar olduğunu, Avrupalı bakış açısından ülkemize, insanımıza, edebiyatımıza, kültürümüze baktığını yazdım ve söyledim...** Orhan Pamuk artık kendini gizlemeyi de bıraktı. Açıktan açığa bu kitabıyla bir oryantalist olduğunu dile getirmekten herhangi bir biçimde kaçınmadığını gösterdi. Tabii bir takım hesapları vardır Orhan Pamuk’un. Çok açık: Nobel almak istiyor. Nailpul nasıl aldı? Müslümanlara yüklenerek. Açıktan açığa yapamıyor. Nailpul’un yaptığı gibi doğrudan doğruya Müslümanlığı karşısına almayı seçmiyor. Dolaylı yollardan deniyor. Doğu kötüdür, Türkler bezdiricidir filan gibi şeyler söylüyor. Böylece ikinci bir tür Nailpul olmak sevdasına kapılmış gibi.” (Yavuz:2004)

Şimdi de Orhan Pamuk’un kendini Batıcı olduğunu işaret eden, Nobel Edebiyat ödülünü nasıl hak ettiğini dair görüşlerinden bir demet sunalım.

Osmanlı-Türk tarihine bakışının ana eksenini “Yirminci yüzyılın ilk yarısında İstanbul’da bir eşcinsel olmak.” (Pamuk:2012:149) diye maha-

retle ve ayırtedici bir özellikmiş gibi tanıttığı Reşat Ekrem KOÇU’nun tarih anlayışının şekillendirdiği açıktır. *Reşat Ekrem Koçu’nun Bilgi ve Tuhaflık Koleksiyonu: İstanbul Ansiklopedisi* başlıklı bölümünde “Bakmaya doyamadığım elle çizilmiş siyah-beyaz resimlerinin yanında kitabı o kadar hoş yapan şey Osmanlı tarihini, ders kitaplarının yaptığı gibi mağrur ve milliyetçi bir dille anlatılan birtakım savaşların, zaferlerin, yenilgilerin ve anlaşmaların toplamı olarak değil, bir dizi tuhaflıkların, acaip olay ve kişiliklerin, çarpıcı, ürpertici korkutucu, hatta tiksindirici bir resmi geçidi olarak görmesiydi” (Pamuk:2012:142-143). Batıcı bir yazarın “(...)Osmanlı’nın tuhaflığını, yabancılığını ve bunların içinden beklenmedik bir şekilde çıkan insanlığını uzaktan ve bizim modern penceremizden seyretmek zevkliydi” (Pamuk:2012:143) demesi de kaçınılmazdır.

Bu tarih ile beslenen bir yazarın Oryantalist bakış açısını aksettirmesi tabiidir. 1955 yılında cereyan eden 5-6 Eylül hadiselerinden bahsederken yağmacı çetelerin “(...) evleri basıp Rum-Ermeni kadınların ırzlarına geçtikleri için Fatih Sultan Mehmet’in Fetih’ten sonra İstanbul’u yağmalayan askerleri kadar acımasız davrandıkları söylenebilir” (Pamuk:2012:165).

Kendi içinde çelişkiye düşen Ermeni ve Rum muhibbi yazar şöyle der: “Bizanslılar ise Fetih ile birlikte yok olmuşlardı” (Pamuk:2012:162) dedikten sonra devamında ise “Geçen yüzyılın başında İstanbul’un nüfusunun yarısı Müslüman değildi ve gayrimüslim nüfusun çoğunluğu Bizans’ın devamı olan Rumlardı” (Pamuk:2012:164).

Batıcılık etkisi ve Modernizmin şekillendirdiği laik burjuvazinin tipik bir numunesi olan Pamuk, İslâm Dini’ni: yoksulların dini (Pamuk:2012:164); Allah’a inandıklarında dolayı fakir kalanlar dini (Pamuk:2012:170) diye vasıflandırması ve alt sınıf inancı olarak resmetmesi şaşılacak bir hâl değildir.

Şarkiyatçı düşünceye bakınız: “Üzerimde Batılı bakışların eksikliğini

hissettiğim zaman, ben kendi kendimin Batılısı olurum.” (Pamuk: 2012:269) Yani Oryantalizmin sözcüsü, vahşi kapitalizmin temsilcisini aratmam demeye getiriyor. Devam ediyor: “Batılı gözlemcinin şehri derin bir şekilde eleştirip aşağılayan yazısını ona katılarak okumak isteği bende de vardır ve bu tür yazıları okumak İstanbul’un ne güzel, ne tuhaf, ne harika ve kendine özgü bir yer olduğunu tekrarlayıp duran Pierre Loti gibi yazarları okumaktan daha zevklidir.” (Pamuk: 2012:221) Pamuk kendisinin de okuduğu Robert Koleji’ndeki Türk hocalarını nasıl da aşağılamaktadır. Aslında burada hakir gördüğü Türk hocaları değildir. Onların tahtında Müslüman-Türk kültürü, içinde yaşadığı cemiyetinin fertlerinin inandığı değerleri hor görmektir. “Bazıları bir Amerikan okulunda hocalık etmenin huzursuzluğuyla, öğrenciler arasında kendisini Amerikalılara ihbar eden ‘casuslar’ olduğunu ima eden, bazıları Türk milliyetçisi sıkı nutuk atan Türk hocaların, Amerikalılara kıyasla daha heyacansız, yorgun, yaşlı ve bezgin olduklarını, bizleri de, kendilerini de, hayatı da artık sevmediklerini hissederdik. İyi niyetle arkadaş olmaya çalışan, Amerikalı hocaların aksine içlerinden ilk gelen şey ezberletmek ve cezalandırmak olduğu için çoğumuz bu bürokrat ruhlu hocalardan nefret ederdik” (Pamuk:2012:289)

“Türk hocalara kıyasla çoğu genç olan Amerikalı hocalar, olduklarından daha saf ve iyi niyetli sandıkları **Türk öğrencilere Batı medeniyetinin hakikatlarını öğretmek için aşırı iyi niyet ve saflıkla öyle bir çırpınırlardı ki, onların neredeyse dini boyutlara varan eğitim gayretkeşliği bütün sınıfı zaman zaman acımayla gülümseme arasında kararsız bırakırdı. Bazıları uzak ve yoksul ülkelerdeki cahil üçüncü dünyalı çocukları eğitmek için Türkiye’ye gönüllü gelmiş, 1940’larda doğmuş, çoğu solcu bu hocalar bize Brecht okutur, Shakespeare’nin sol yorumunu yapar, edebi metin okurken de bütün kötülüklerin kaynağının iyi insanları yoldan çıkartan ‘kötü’ toplumlarda yattığını gös-**

termeye çalışırlardı” (Pamuk:2012:289)

Şuuraltına telkin edildiği anlaşılan (subnimal hipnoz) Türk’e ısınmaması (Pamuk:2012: 82) yabancılaşmanın, batılılaşmanın ve kendi değerlerine ters düşmenin acı bir tablosudur. Nobel Edebiyat Ödülüne göz kırptığı biz zamanda Frankfurt kitap fuarında 2005 yılında **“Bu topraklarda 1 milyon Ermeni, 30 bin Kürt öldürüldü ve benden başka hiç kimse bunu söylemeye cesaret edemiyor. O halde ben yapıyorum ve bu yüzden benden nefret ediyorlar.”** siyasî mesajını vermesi, zirve noktasına ulaşan oryantalist tezahürden başka bir şey değildir.

Sözü daha fazla uzatmanın lüzumu yoktur. Bu ifadelerin kâfi geleceği âşikârdır. Artık, Orhan Pamuk bu fikirleriyle Nobel Edebiyat ödülünü alarak, kendi milletine yabancı kalınacağını bütün dünyaya oryantalist bir gözle ispat eder. Gelecek kuşaklara meşhur bir yazar olmanın yollarını da böylece öğretmiştir..!

Sonuç Yerine

Hâsılı, Oryantalizm ve oryantalist zihniyet, Osmanlı-Türk tarihine kendi “bilimselliği” ile bakmış; maalesef bizim tarihçiliğimiz de bu telâkkîye göre yön almıştır. Bundan ötürü Oryantalizm hiç bir zaman ilmî bir disiplin ol(a)mamıştır. Olamaz da. Çünkü objektif değildir. Dolayısıyla, “bilimselleştirilmiş” Oryantalizm, yüzyılların sistematikleştirilmiş hâlidir. Bunu da, takip eden yüzyıla göre (artık, on yıllar oldu) muhtevası aynı kalmak şartıyla, dışı “janjan”laştırılarak, masum bir hâl alması sağlanıyor. Bu açıdan meseleye bakıldığında Oryantalizm-Globalizm-Postmodern müstemleke fikrî alt yapısını iyi tahlil etmekte, geleceğimiz açısından büyük faydalar vardır.

Oryantalizmin ve tabi ki, oryantalist uygulayıcılarının önüne bend olmanın tek yolu; kendimize ait olan ne varsa onlara sahip çıkarak; Batı’nın “Türk ruhu” diye vasıflandırdığı ve bundan dolayı kendi geleceklerini bu ruhu ortadan kaldırmakla mümkün olacağını inandıkları ve iman ettikleri

“Türk ruhu”nu yeniden tesis etmekle işe başlamak icap eder. Bu, lafla değil; işle, fiille olacaktır. Tabandan tavana bütün fertlerin silkinerek, “öz” ruhu canlandırmanın yolunu açmakla kendini vazifeli addetmelidir. Bu ruhu tesis için, gece gündüz çalışan “hakiki” şuuruların da önündeki maniler yokedilmelidir. Engellemelerin bir an evvel kaldırılması, geleceğimiz açısından ehemmiyet arz etmektedir.

KAYNAKÇA

*Yazar

- ARMAĞAN, Mustafa, Zaman/Turkuaz-Tarih, İstanbul-16.05.2004
- ATAÇ, Nurullah, Diyelim-Söz Arasında, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul-Şubat-2012
- EDWARD W. Said, Oryantalizm, Terc.: Nezih ÜZEL, İrfan Yayıncılık, İstanbul-Mart-1998
- EFENDİ, Vâsıf, Nak:, Mustafa ARMAĞAN, Zaman/Turkuaz-Tarih, İstanbul-16.05.2004
- KAHRAMAN, Hasan Bülent “İçselleştirilmiş, Açık ve Gizli Oryantalizm ve Kemalizm”, Doğu-Batı Dergisi, Sayı:20 İstanbul-Ağustos-2002
- KONTNY, Oliver, “Üçgenin Tabanını Yok Sayan Pythagoras: Oryantalizm ve Ataerkillik Üzerine” Doğu-Batı Dergisi, Sayı:20, İstanbul-Ağustos-2002
- LEWIS, Bernard, Müslümanların Avrupa’yı Keşfi, Trcm.: İhsan Durdu, Ayışığı Kitapları, İstanbul-Mayıs-2000
- PAMUK, Orhan, İstanbul/Hatıralar ve Şehir, İletişim Yay., İstanbul-Nisan-2012
- REFİÇ, Halit, Gerçek Hayat Dergisi, İstanbul-27 Şubat-4 Mart-2004
- SİNANOĞLU, Suat, Türk Humanizması, TTK, Ankara-1988
- YAVUZ, Hilmi, Gerçek Hayat Dergisi, İstanbul-27 Şubat-4 Mart-2004

Türkiye'nin 2023 Vizyonu*

Abdullah GÜL**

ÖZET

"Türkiye 2023 yılına sağlam, ayakları yere basan, gerçekçi bir vizyon ile hazırlanmalı... , Hâlihazırda en büyük güç olan ABD liderliğinde, AB (ve münferiden büyük üyeleri), Rusya, Çin, Hindistan, Brezilya gibi büyük güçlerin uyumuna dayanan bir düzen. Binlerce yıllık devlet geleneğine ve büyük bir imparatorluğun tecrübe, hafıza ve refleks mirasına sahip Türkiye, bu yeni uluslararası düzende hak ettiği yeri alacaktır. Tarih bize öğretmiştir ki, adil ve sağlam temellere dayanan doğru bir fikrin ve talebin karşısında dünyanın en kesif orduları dahi dayanmamıştır. Türkiye, adalet ve güç arasında sağlam bir dengenin tesis edildiği yeni ve normal bir dünyada yaşama arzusunu samimiyetle seslendirmeye devam edecektir."

Anahtar Kelimeler: Türkiye, ABD, AB, Rusya, Çin, Hindistan, Brezilya, Adalet ve Güç

Kıymetli Misafirler,

New York'da, yüksek düzeyli yoğun diplomatik toplantılarla geçen bir haftanın ardından, İstanbul'da yüksek yoğunluklu entelektüel bir toplantıda sizlere hitap etmekten memnuniyet duyuyorum.

Geçtiğimiz hafta, New York'da, dünyanın en önde gelen üniversitelerinden Columbia'da, daha güzel bir gelecek için yeni bir dil inşa etmemiz gerektiğinden bahsettim.

Konuşmamın ilham kaynağı sizlerdiniz. Zira, New York'a hareketimden birkaç gün önce, NPQ dergisi benimle yaptığı röportajda bana 'yeni siyaset dili'ni, 'yeni diplomasi dili'ni sormuştu.

Columbia'nın heyecanı yüksek öğrencilerine ve profesörlerine, önce Türkiye'nin bugünün dünyasındaki yerini anlattım. Ardından ise, Türkiye'nin gelecek vizyonunu şekillendiren 'yeni diplomasi dili'nden bahsettim.

Yeni diplomasi dili, yeni siyaset dili, yeni söylemler, yeni normal dünya. Her bir kelimenin başında yer alan 'yeni' sıfatı, aslında, modernitenin bizlere yaşattığı acılardan ve yı-

kımlardan çıkış arayan bir insanlığa işaret etmiyor mu?

Bugün size, kısaca, dünyanın nerede bulunduğunu ve hangi istikamete doğru yol alacağını anlatacağım. Bilahare, yeni normal dünya düzeninden ne beklediğimize değineceğim.

Ardından, Türkiye'nin yeni normal dünyaya ne kadar hazır olduğunu değerlendireceğim. Son olarak ise, en çok ihtiyacımız olan üç şeyden, azim, cesaret ve bilgelikten bahsedeceğim.

Değerli katılımcılar,

Hâlihazırda uluslararası sistemin üç boyutlu bir "eksik denge" halinde olduğunu düşünüyorum. Söz konusu "eksik denge" halinin "siyasi", "iktisadi" "beşeri" boyutlu "açık"lardan (deficit) kaynaklandığını değerlendiriyorum.

Stratejik ve siyasi bakımdan tecelli eden eksik dengenin temel sebebi, Soğuk Savaşın ardından yeni bir uluslararası düzenin kurulamamasıdır.

Günümüzde Soğuk Savaş'ın deşet dengesinin yarattığı dinamiklerle yola devam edilmesi mümkün değildir.

Gezeganimiz artık iki süper gücün etrafında dönmediği gibi, uluslararası

muvozenelerde Batı'nın görece ağırlığı da giderek azalmaktadır.

Buna mukabil Çin, Hindistan, Brezilya ve Rusya gibi yükselen güç odakları, uluslararası ilişkilerin sıklet merkezini Doğu'ya doğru kaydırmaktadır.

Öte yandan, uluslararası terörizm, iklim değişikliği, salgın hastalıklar ve sınır aşan örgütlü suçlar gibi mahiyet değiştiren tehditler, geleneksel "güvenlik" anlayışının kapsamını genişletmektedir.

Hâlihazırda uluslararası güç dengesi, ne "tek kutuplu", ne "çok kutuplu" ne de "kutupsuz" bir nitelik arz etmektedir.

Öte yandan, halen etkilerini hissettiğimiz küresel ekonomik kriz, uluslararası yönetim zafiyetlerini ortaya koymuştur. Ekonomik alanda da yeni ve normal bir düzen kurma gereği ortaya çıkmıştır.

Bir tarafta mali disiplin ve kamu finansmanı bakımından büyük açıklar veren gelişmiş piyasa ekonomileri, diğer tarafta yüksek büyüme gösteren ve cari denge fazlaları nedeniyle devasa egemen fonlar oluşturan yükselen ekonomiler.

Bir tarafta artan petrol ve diğer emtia fiyatlarıyla ihya olan bir avuç ülke, diğer tarafta yüksek petrol, emtia ve gıda fiyatlarının pençesinde kıvrılan en az gelişmiş ülkeler.

Tüm bunlar uluslararası ekonomik sistemin de bir "eksik denge" halinde olduğunu gösteren emarelerdir. Bu durum yeni ve normal bir dengeye kavuşuncaya kadar küresel ve bölgesel düzeyde simetrik şoklarla karşılaşma ihtimali var olacaktır.

Değerli katılımcılar,

Bugün artık barış, istikrar, huzur ve refahın yolu, demokratik değerler ve insan hakları standartlarının yükseltilmesinden geçmektedir.

Hukukun üstünlüğünün yerleştilmesi, siyasi çoğulculuk, eşitlik, farklılıklara saygı gibi değerlerin keza gözü ardı edilmesi mümkün değildir.

Ancak bu beşeri değerlerden dünya nüfusunun çok az bölümünün dört başı mamur yararlandığı malumunuzdur.

Milyarlarca insan temel hak ve özgürlükler ile asgari geçim imkânlarından mahrum yaşamakta, bunlardan bir bölümü ülkelerini terk ederek gelişmiş ülkelere yasadışı göç etmenin yollarını aramaktadır.

Öte yandan, artan göç olgusu pek çok gelişmiş ülkede ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve dinsel hoşgörüsüzlük belalarını yeniden su yüzüne çıkartmıştır.

Bu unsurlara, en az gelişmiş ülkelerdeki, eğitim, sağlık, cinsiyet ayrımcılığı, yoksulluk ve kronik açlık gibi sorunları eklediğimizde mevcut uluslararası düzenin "beşeri değerler" bakımından da ciddi bir "noksan ve açık" içerdiği ortadadır.

Küreselleşme olgusunun getirdiği yeni dinamikler daha önce ulusal veya bölge bazında alınan tedbirlerin ge-

çerli olduğu bir paradigmaya son vermiş, stratejik, ekonomik ve insani konularda asgari bir düzen ve denge kurulmasını zorunlu kılmıştır.

Değerli konuklar,

BM Genel Kurulu vesilesiyle yaptığım çeşitli konuşmalarda söz konusu küresel sıkıntıların değişik boyutlarına değinerek bu konularda her şeyden önce yeni bir dil oluşturarak başlamak gerektiğine işaret ettim. Yine küresel soruların çözümü için kolektif sorumluluk, akıl ve eylem çağrılarında bulundum.

Değerli katılımcılar,

Yeni Dünya nasıl olacak? Şimdi buna değinmek istiyorum.

19. yüzyılın son çeyreğinde dünya, İngiltere'nin liderliğinde büyük güçlerin uyumuna dayanan bir dengeye kavuşmuştu. Benzer bir uluslararası dengenin 21'inci yüzyılın ilk çeyreğinde ABD'nin önderliğinde oluşması muhtemeldir.

Bu kez, hâlihazırda en büyük güç olan ABD liderliğinde, AB (ve münferiden büyük üyeleri), Rusya, Çin, Hindistan, Brezilya gibi büyük güçlerin uyumuna dayanan bir düzen.

Binlerce yıllık devlet geleneğine ve büyük bir imparatorluğun tecrübe, hafıza ve refleks mirasına sahip Türkiye, bu yeni uluslararası düzende hak ettiği yeri alacaktır.

Bunun için, önümüzdeki 10-15 yıllık süreçte, bilimsel, teknolojik, askeri ve ekonomik açıdan ciddi bir "yakalama" ve "öne geçme" çabası içine girmeli ve toplumumuzu bu hedef etrafında mobilize etmeliyiz.

Üç gün önce Columbia Üniversitesinde yaptığım konuşmada müreffeh bir gelecek için ülkemizin uluslararası düzene ilişkin vizyonunu açıklamıştım.

O konuşmada, yeni bir diplomasi

ve siyaset dili oluşturulmasından bahsetmiştim. Bununla birlikte, bizim yeni ve normal bir uluslararası düzen temennimiz "revizyonist" bir saikten kaynaklanmamaktadır.

- Biz hâlihazırda uluslararası sistemde görülen ve izah etmeye çalıştığım "üç boyutlu açık"tan neşet eden sorunlara cevap veren ve evrilerek oluşacak bir dengenin kurulmasını arzu ediyoruz.
- Ülkelerin Soğuk Savaş mantığıyla 1. 2. ve 3. dünya ülkesi olarak kategorize edilmediği bir düzen istiyoruz.
- Uluslararası ilişkilere Avrupa-merkezli bakış açısından değil, evrensel değerler ve dünya-merkezli zaviyeden yaklaşan bir düzen talep ediyoruz.
- İlke ve amellerin, kulüp aidiyetlerinin üzerinde tutulduğu bir düzen tasavvur ediyoruz.
- Sadece yenenlerin ödüllendirildiği, kaybedenlerin cezalandırıldığı bir sistem yerine, yenilenlerin de kazanıldığı bir düzen istiyoruz.
- Katılımcı, adil ve herkesi kucaklayan, ancak gerektiğinde tehditleri göğüsleyebilecek güç, araç ve düzenlemelerine sahip bir uluslararası düzen.
- Çok kültürlü, çok boyutlu, heterojen, fakat uyumlu bir düzen.
- Kimlik ve inançların hiyerarşik olarak sınıflandırılmadığı, ötekileştirmeyen yeni bir düzen.
- Güç merkezlerini çoğullaştıran ve birbirine muhtaç kılan bir dünya, tekil bir gücü ve hegemonyayı reddeden yeni ve normal bir dünya.
- Sembollere değil, niteliklere bakarak konum almayı tercih edenlerin dünyası.
- Retorikle değil, icraatlarıyla konuşanların dünyası.

Kıymetli misafirler,

Türkiye Cumhuriyeti 2023 yılında yüzüncü yılını kutlayacaktır. Çok değil, bir yarım yüzyıl sonra da, bu topraklara gelişimizin ve bu ülkeyi; Türkiye'yi, kuruşumuzun bininci yılını idrak edeceğiz.

Ülkemizin nice bin yıllar daha bağımsız ve müreffeh yaşayabilmesinin teminatı şüphesiz ki 72 milyonluk genç ve dinamik nüfusumuzdur.

Türkiye'nin iç ve dış politikasının değişmez hedefinin, çağımızda siyasi, iktisadi ve beşeri alanda sağlanabilen en ileri standartları Türk halkına sunmak olmalıdır.

Bu nedenle "yeni normal dünya" için, sağlam, ayakları yere basan, gerçekçi bir vizyonu oluşturmamız gerekiyor.

Bireysel hak ve özgürlüklerden demokratik toplumun temel dinamiklerine, milliyetçilikten laikliğe, eşitlikten adalete kadar pek çok kavrama bakışımızı gözden geçirmemiz gerekiyor.

"Bize özgü demokrasi", "bize özgü laiklik" "bize özgü devletçilik" gibi söylemlerin, eski siyaset dilinin varlığını devam ettirme araçları olduğunu görmeliyiz.

Bu kavramları sorgulamalı, evrensel kavramlarla karşılaştırmalı ve revize etmeliyiz. Biz bunu yapmadığımız sürece, eski siyaset dili, yeni normal dünyanın gerçeklerinden kendisini koruyacak mekanizmalar geliştirecektir.

İçinde yaşadığımız çağ, içine kapalı olmayı, "dört yanı düşmanla çevrili ülke" söylemini kaldıramaz. Son yıllarda komşularımızla sorunlarımızı çözme ve diyalogumuzu yeniden tesis etme çabalarımız aynı hızla devam etmelidir.

Sınırların kalktığı bir dünyada, Türkiye halkı kendisini Misak-ı Milli

sınırlarının içine hapsedememelidir.

Geçtiğimiz Cuma akşamı Boston'da bir araya geldiğim Amerika'da yaşayan ve çalışan Türk akademisyenlere şunu söyledim: "Sizlere ve entelektüel birikimlerinize ihtiyacımız var. Ama bunun için Türkiye'ye geri gelmeniz gerekmiyor. Burada, bulunduğunuz yerde de Türkiye'ye hizmet edebilirsiniz."

Bugün, aynı şeyi tekrar ediyorum. Ancak, bu değerli beyinlerimizin ilerde ülkemize tüm enerjileriyle katkıda bulunacakları akademik, bilimsel ve iktisadi ortamı hazırlamak da bizim görevimizdir.

Daha fazla üretmeliyiz. Daha fazla düşünmeli, okumalı ve sorgulamalıyız. Bilgi üretiminde, fikri mülkiyet hakkı üretiminde, bilimsel tez üretiminde halen geri sıralardayız.

Yenilikçi endüstrilerde, software üretiminde dünyayı yakından takip eden genç beyinlerimize daha çok destek olmalı, imkanlar yaratmalıyız. Bunun için son yıllarda yaptığımız gibi, Ar-Ge çalışmalarına her türlü kaynağı ayırmaya devam etmeliyiz.

Ayrıca, gelişmiş ülkeleri yakalamamızı garanti edecek seviyede yüksek büyüme hızı tutturmak için vakit kaybetmeden "bilgiye dayalı iktisadi büyüme programı"nı hayata geçirmeliyiz.

Değerli misafirler,

Özgürlüklere ilişkin bakış açımızda halen muhafazakârız. Daha fazla özgürlüğün iyi bir şey olduğuna inanmalı ve ikna olmalıyız.

Daha fazla özgürlüğün ülkeyi zayıflatacağına, birlikteliğimize zarar vereceğine inanmak, en basit ifade ile naifliktir.

Mahkemelerimizde karar veren yargıçlarımız ve yargıçlarımıza yol gösteren yasaları hazırlayan yasa ya-

pıcılarımız, Youtube sitesini yasaklarken, bu sitenin ve benzerlerinin yasak olduğu diğer ülkelerin hangileri olduğuna da bakmak durumundadır.

Değerli misafirler,

Türkiye, tarihi tecrübesiyle, insan kaynaklarıyla, kültürüyle, sağduyusuyla ve sahip olduğu demokratik rejiminin nimetleriyle, yeni dünya düzeninin önde gelen üyesi olmaya muktedir ve mahkûmdur.

Gerekli irade, azim, hikmet ve cesareti gösterebildiğimiz takdirde Türkiye, yeni normal dünyadaki değişimi "takip eden" değil, "talep eden" ve "şekillendiren" bir ülke olacaktır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu vesilesiyle yaptığım pek çok temas ve görüşmede bana ifade edilenler, basında, medyada, düşünce kuruluşu ve akademik çevrelerde yazılıp söylenenler, Türkiye'nin pek çok ülke ve bölge için ilham kaynağı olduğu noktasında birleşmektedir.

Tarih bize öğretmiştir ki, adil ve sağlam temellere dayanan doğru bir fikrin ve talebin karşısında dünyanın en kesif orduları dahi dayanamamıştır.

Türkiye, adalet ve güç arasında sağlam bir dengenin tesis edildiği yeni ve normal bir dünyada yaşama arzusunun samimiyetle seslendirmeye devam edecektir.

* "Yeni Normal Dünyada Türkiye'nin Yeni Konumu, Yeni Gücü" konulu panelin açılış konuşması, İstanbul-30.09.2010

**Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Türkiye'nin Bazı Bölgesel Sorunlara Yaklaşımı*

ÖZET

Bu makalede Türkiye'nin bazı bölge meselelerine yaklaşımı ele alınacaktır. Özellikle Balkanlar, Kosova Sorunu, Kafkaslar, Ortadoğu, Akdeniz ve Kardeniz bölgeleri mercek altına alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, Kosova Sorunu, Kafkaslar, Ortadoğu, Akdeniz, Kardeniz

Balkanlar:

1989 yılından bu yana, Balkanlarda bölgenin siyasî yapısını kökten ve kalıcı şekilde değiştirecek gelişmeler meydana gelmiştir. Komünizmin çöküşü, ideolojik, askerî ve ekonomik bloklaşmanın ortadan kalkması, batı tipi demokrasi ve serbest piyasa ekonomisinin halklar tarafından da desteklenen ulusal amaçlar olarak kabul edilmesi bu değişimin en belirgin özelliklerini teşkil etmiştir. Buna karşılık, Balkanların geleneksel yapısından kaynaklanan bazı sorunlar da su yüzüne çıkmıştır. Ancak, kesin olarak söylenebilecek bir husus, göreceli olsa da, bütün Balkan ülkelerinde sorunların barışçı yollardan çözülmesi ve Avrupa-Atlantik kurumlarıyla ve iş birliği üzerinde genel bir fikir birliği mevcut olmasıdır.

Türkiye, bu gelişmeler ışığında, bölge ülkeleriyle mevcut ikili ilişkilerini geliştirmeye, bu ülkelerin ihtiyaç duyduğu desteği vermeye çalışmıştır. Bu çerçevede; özellikle Bulgaristan, Romanya, Makedonya ve Arnavutluk'la çok yönlü ilişkiler sürdürülmektedir.

Bölge ülkeleriyle ikili ilişkilerini geliştirmeye çalışan Türkiye; iş birliğinin geliştirilmesi amacıyla bölge ülkelerinin katılımıyla oluşan ve bölgeden kaynaklanan tek iş birliği forumu olan Güneydoğu Avrupa Ülkeleri (GDAÜ) İşbirliği Süreci'nde de aktif bir rol oynamaktadır. 1998 yılında Türkiye'nin dönem başkanlığında hazırlanan "Güneydoğu Avrupa'da İyi Komşuluk, İstikrar, Güvenlik ve İş birliği Şartı"; 11-12 Şubat 2000 tarihlerinde Romanya'da yapılan GDAÜ Devlet/Hükümet Başkanları Zirvesi'nde imzalanmıştır.

Türkiye, Kosova krizi sonrasında Balkanlarda istikrarın ve kalıcı barışın sağlanmasını, bölgenin ekonomik alanda yeniden imarını ve yapılanmasını, bölge ülkelerinin güvenlik gereksinimlerinin karşılanmasını amaçlayan Güneydoğu Avrupa İçin İstikrar Paketi'nin de desteklemekte ve Pakt çerçevesinde oluşturulan Üç Çalışma Masası'nın faaliyetlerine aktif katkıda bulunmaktadır.

Kosova Sorunu:

Eski Yugoslavya'nın dağılmasıyla birlikte Balkanlarda ortaya çıkan sorunlar yumağı çerçevesinde, Bosna-Hersek'te çatışmaların önünün alınarak trajediye süreli de olsa bir çözüm getirilmesini takiben, uluslar arası toplumun gündemine yerleşen bölgenin olduğu kadar Avrupa genelinde de barış, güvenlik ve istikrarını tehdit eder bir boyut kazanan Kosova Krizi; uluslar arası toplumun kararlı tutumu ve bunun yansıması olan NATO hava harekâtı sayesinde kontrol altına alınabilmiş ve BM Güvenlik Konseyi'nin 1244 Sayılı Kararı ile Kosova'da yeni bir dönem başlamıştır.

Aynı zamanda bir Balkan ülkesi olan ve bölgeyle insanî, tarihî ve kültürel bağları da bulunan Türkiye; başından itibaren, Kosova sorununun diplomatik yoldan çözümü konusunda ikili ve uluslar arası plânda büyük çaba sarf etmiştir. Türkiye sorunun barışçıl yollarla çözümü imkânı kalmayınca başlatılan NATO hava harekâtına da, gerek NATO gerek bölgesel sorumluluğunun bilincinde olarak, aktif bir şekilde katılmıştır. Türkiye, soruna ilişkin çözümün Kosova'nın mevcut statüsünün ötesinde geniş bir özerkliği içermesini ve bulunacak çö-

zümde soydaşlarımız dahil Kosovalı bütün toplulukların meşru haklarının eşit biçimde güvence altına alınmasını istemiştir. Kosova'daki Türklerin kazanılmış haklarının korunup geliştirilmesi, yöreye yönelik politikanın temel noktalarından birini oluşturmaktadır. Türkiye, 1244 Sayılı Karar uyarınca, Kosova'ya yerleştirilen sivil BM Kosova Geçici İdaresi Görevi (UNMIK) ve Askerî Kosova Uygulama Kuvveti (KFOR) güçlerine de katkıda bulunmuştur.

Kafkaslar:

Doğu ile batı, kuzey ile güney arasında bir kavşak noktası oluşturan ve doğal kaynaklarıyla insan gücü bakımından önemli bir potansiyele sahip olan Kafkasya, Türkiye'nin önem ve öncelik verdiği bir bölgedir. Bu bölgeyle mevcut olan tarihî ve kültürel bağlar, ilişkilere özel bir boyut kazandırmaktadır.

Bölgesel sorunlara kalıcı ve barışçı çözümler bulunması, bölge ülkeleri arasında ilişkilerin normalleştirilmesi ve kutuplaşmaların önlenerek bölgesel iş birliğinin artırılması, Türkiye'nin Kafkasya'ya yönelik politikasının temel hedefidir.

Türkiye açısından Kafkasya bölgesinde barış ve güvenliğin önündeki en önemli engeller, Yukarı Karabağ anlaşmazlığı ile Abhazya sorununun henüz çözülmemiş olmasıdır. Bu durum, bölgesel iş birliğinin tesis edilmesini ve bu ülkelerin ekonomilerinin uluslar arası piyasayla bütünleşmesini engellemektedir.

Yukarı Karabağ sorununa, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğüne ve yöre halkının haklarına saygı temelinde nihaî çözüm bulunması gerekmektedir.

dir. Türkiye, bu çerçevede, Minsk Grubu'nun faaliyetlerine aktif olarak katılmaya devam etmekte ve çözüm sürecine destek vermektedir. Bunun yanı sıra, taraflar arasında Devlet Başkanları düzeyinde başlatılan doğrudan görüşmelerin sorunun çözümüne olumlu katkıda bulunacağını düşünmektedir. Türkiye, her iki ülkenin kabul edebileceği bir çözümü destekleyecektir.

Ermenistan'ın, tarihî olayları kendine özgü bir anlayışla uluslar arası alanda kabul ettirmeye yönelik çabalarının; ikili ilişkilerin normalleştirilmesine engel oluşturduğu düşünülmektedir. Ermenistan'ın, ilişkilerde, geleceğe yönelik olumlu bir bakış açısını benimsemesi ve Yukarı Karabağ anlaşmazlığının çözümüne yönelmesi, Türkiye ile ilişkilerinin normalleştirilmesini kolaylaştıracaktır. Bu yönde bir gelişme herşeyden önce Ermenistan'ın bağımsızlığını pekiştirecek ve bölgede iş birliği ortamının oluşmasına katkıda bulunacaktır.

Bölgenin barış ve güvenliğini engelleyen bir diğer sorun ise Abhazya'dır. Türkiye bu sorunun Gürcistan'ın toprak bütünlüğü içinde, barışçı yöntemlerle ve diyalogla çözülmesi gerektiğini düşünmektedir. Söz konusu soruna çözüm bulmak amacıyla yürütülen Cenevre süreci çerçevesinde; Gürcü ve Abhaz tarafları arasında, BM'nin gözetimi altında, AGİT ile BM Genel Sekreterliği'nin Dostları Grubunun (ABD, RF, Almanya, Fransa ve İngiltere) katılımıyla, Türkiye'nin ev sahipliğinde düzenlenen İstanbul Toplantısı, taraflar arasında diyalogun sürdürülmesi ve karşılıklı güven artırıcı önlemlerin alınması açısından önemli bir gelişme olmuştur.

Ortadoğu:

Türkiye; Ortadoğu'ya barış ve istikrarın egemen olmasının, gerek kendi güvenliği, gerek bölgesel ve global barış ve güvenlik açısından kilit bir önemi haiz olduğu görüşündedir. Türkiye'nin Ortadoğu bölgesine yönelik barışçı ve dengeli politikası devam etmektedir. Bu çerçevede, bir yandan tarihsel yakınlığı olan Arap ve İslâm dünyasıyla ilişkilerine önem vermekte, Filistin halkının meşru haklarını savunmakta, diğer yandan da

İsrail'le hiçbir bölge ülkesinin aleyhine olmayan, barış, istikrar ve refahın tesisine hizmet edecek ilişki ve iş birliğini sürdürmektedir. Türkiye, Orta Doğu Barış Süreci (ODBS)'ni, bölgede adil, kalıcı ve kapsamlı bir barışın sağlanması için önemli bir fırsat olarak görmekte olup, bu anlayışla barış sürecini başından beri desteklemiştir. Türkiye, sürecin tüm kanallarına ivme kazandırılarak başarıyla tamamlanmasını arzulamaktadır.

Irak'a karşı uygulanan BM yaptırımlarından en fazla zarar gören ülkelerin başında gelen Türkiye, bu ülkenin BM Güvenlik Konseyi kararlarının gereğini biran önce yerine getirmesini arzu etmektedir. Irak'la ilgili BM Güvenlik Konseyi kararlarında uluslar arası camia tarafından taahhüt edildiği şekilde, bu ülkenin bağımsızlığının, egemenliğinin, toprak bütünlüğünün ve birliğinin muhafazasına önem veren Türkiye; Kuzey Irak'ta, bir taraftan Irak'ın toprak bütünlüğünü ve siyasî birliğini zedeleyebilecek faaliyetlere ve bu yöndeki gelişmelere müsamaha göstermeyeceğini ifade ederken, diğer taraftan, otorite boşluğundan istifade ederek bu bölgede yerleşmeye çalışan terorist unsurların etkisiz hale getirilmesi için her türlü tedbiri, kararlılıkla uygulamaktadır.

Türkiye, kitle imha silâhlarının ve fırlatma vasıtalarının bölgeye yayılmasından kaygı duymakta, söz konusu silâhların ve atma vasıtalarının yayılmasını önlemeye yönelik uluslar arası antlaşmalara ve rejimlere evrensellik kazandırılmasını teminen, bunlara taraf olmayan ülkelerin bir an önce katılmalarının önemini vurgulamaktadır.

Akdeniz:

Bir Akdeniz ülkesi olan Türkiye, Avrupa ve kendi güvenliğinin Akdeniz'in güvenliğinden ayrılmayacağı görüşünde olup; Akdeniz Bölgesi'nde barış, istikrar ve refahın güçlendirilmesini desteklemektedir. Özellikle yeni güvenlik ortamında ön plâna çıkan kitle imha silâhlarının yayılması, terorizm, kitlesel göç, uyuşturucu ve silâh kaçakçılığı gibi yeni ve sınır aşan risklerin ve bölgesel sıcak çatışmaların bu bölgede meydana geldiği dikkate alındığında; Akdeniz Bölgesi'nin barış

ve istikrarı daha da hayati bir nitelik kazanmaktadır. Geniş bir coğrafi alana yayılan Akdeniz Bölgesi'nin alt bölgeleri farklı özellikler göstermektedir. Türkiye bu bölgede barışın ve istikrarın güçlendirilmesinin siyasî, ekonomik ve sosyal boyutları da içeren kapsamlı bir yaklaşımı gerektirdiğine inanmaktadır. Bu çerçevede, ekonomik ilişkilerin yoğunlaştırılması ve ortak projelerin geliştirilmesi için gerek ikili, gerek çok taraflı düzeylerde gayret sarf etmektedir. Türkiye, NATO çerçevesinde yürütülen Akdeniz Diyalogu'nu desteklemekte, keza AB'nin Avrupa-Akdeniz sürecine aktif bir şekilde katılmaktadır. Aynı şekilde BAB ve AGİT çerçevesindeki Akdeniz İşbirliği Programları'na da önem vermektedir.

Karadeniz:

Bir Karadeniz ülkesi olan Türkiye, bölgede karşılıklı iş birliğinin gelişmesine büyük önem atfetmektedir. Bu amaçla Türkiye; Karadeniz'in bir barış, istikrar ve refah denizi haline getirilmesini hedefleyen, üyeleri arasında varolan coğrafi yakınlık, tarihsel bağlar ve ekonomik bütünleyicilik özelliklerini dikkate alan ve somut projelere yönelik işlevsel bir model haline gelen Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİÖ)'nün kurulmasında öncü rol oynamıştır.

Türkiye, ayrıca, Karadeniz'de bir Güven ve Güvenlik Artırıcı Önlemler (GGAÖ) süreci başlatılmasının bölgeyi istikrarlı bir alana dönüştürme yolundaki ortak çabalara önemli bir katkı sağlayacağına inanmakta ve bu amaçla Karadeniz ülkeleri arasında deniz faaliyetleri alanında bir GGAÖ düzenlemesi yönündeki çalışmalara aktif şekilde katılmaktadır.

Öte yandan, Türkiye; Karadeniz'e kıyıdaş ülkelerin oluşturdukları Karadeniz Deniz İşbirliği Görev Grubu (BLACKSEAFOR)'nun kurulması girişimine büyük katkı sağlamıştır.

*Milli Savunma Bakanlığı, Beyaz Kitap /21.06.2011

Şanghay İşbirliği Teşkilat'ının Geleceği*

TASAM

ÖZET

Bu çalışmada Küresel Kutuplaşma Çerçevesinde Şanghay İşbirliği Teşkilat'ının Geleceği ve Bu Durumun Türkiye'nin Güvenliğine Etkileri üzerinde durulacaktır.

Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın Hedefleri ve Geleceği, Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın Toplantıları Süreci ve Türkiye - Şanghay İşbirliği Teşkilatı ilişkilerinin ne boyutta olduğu tartışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Şanghay İşbirliği Teşkilatı, Rusya Federasyonu, Çin Halk Cumhuriyeti, Kırgızistan, Kazakistan, Tacikistan, Özbekistan, Türkiye

I. Giriş

Şanghay İşbirliği Teşkilatı (Shanghai Cooperation Organization – SCO) Rusya Federasyonu, Çin Halk Cumhuriyeti, Kırgızistan, Kazakistan, Tacikistan ve Özbekistan'dan oluşan altı üyeli Bölgesel İşbirliği Teşkilatı'dır. Teşkilat ilk başta beş üye ile ortaya çıkmış daha sonra Özbekistan'ın katılımı ile Şanghay Altılısı adını almıştır.(1) Teşkilat altı ülke devlet ve hükümet başkanlarının 15 Haziran 2001 tarihinde Şanghay'da imzaladıkları deklarasyonla resmen kurulmuştur.(2) 7 Haziran 2002'de St. Petersburg'da yapılan Zirvede Teşkilatın Şartı(3) kabul edilmiş, 29 Mayıs 2003'te ise Organların çalışma ilkeleri belirlenmiş(4) ve 23 Eylül 2003'te bütçesi onaylanmıştır

Teşkilatın yapısı incelendiğinde üye devletlerin tamamen eşit haklara sahip olduğu ve kararların uzlaşma alındığı görülmektedir. Teşkilatın en önemli amaçları arasında terörle mücadele, bölgesel işbirliğinin geliştirilmesi ve karşılıklı tehdit algılamalarının önlenmesi yer almaktadır.

Putin teşkilatın amacını; “İşbirliği yönetimi ile güvenlik aramak” olarak açıklamıştır.(5) Teşkilatın kurulması aşamasındaki amaca bakıldığında ise Afganistan'dan gelen tehdidin ortak bir yaklaşım ve anlayış ile önlenmesi yer almaktadır.

Teşkilatın, diğer uluslararası teşkilatlarla çok taraflı işbirliğini geliştirme ve sürdürme iradesine sahip olduğu ve bu konuda girişimlerini sürdürdüğü bilinmektedir. Ayrıca, Birleşmiş

Milletler daimi üyeleri ile karşılıklı ilişkiler geliştirilmeye çalışılmaktadır.

2. Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın Hedefleri ve Geleceği

Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın oluşumunun temel nedeni; özellikle terörizm ve dış tehdit nedeniyle bölge istikrarının bozulma olasılığı ve küreselleşme süreci yaşayan dünyanın ekonomik sorunlarıdır. Bu çerçevede Şanghay İşbirliği Teşkilatı, devletlerin güven sağlayıcı unsurlarını geliştirerek, ortak güvenlik ve işbirliği alanındaki sorunları birlikte çözme hedeflemektedir.

Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın kurulması, 6 üye ülkenin ve sonraki aşamada da Teşkilatı'nın temel ilke ve sorumluluklarına uymayı kabul edecek yeni üyelerin katılımıyla bölgesel işbirliğinde yeni bir sistemin oluşturulmasına olanak verebilecektir.

Teşkilatın temel ilke ve amaçları; Üyeler arası karşılıklı güveni, dostluğu ve iyi komşuluğu sağlamlaştırmak; Barışı korumayı ve desteklemeyi amaçlayan çok boyutlu işbirliğini geliştirmek; Bölgesel güvenlik ve istikrarın sağlanmasına katkıda bulunmak; Demokratik, adil ve kalıcı bir siyasal ve ekonomik ilkeleri benimseyerek uluslararası bir düzenin kurulmasına destek sağlamak; Terörizm, ayrımcılık ve aşırıcılığın tüm biçimlerine karşı koymak; Uyuşturucu, silah kaçakçılığı, yasadışı göç ve diğer suçlarla ortaklaşa mücadele etmek; Siyaset, ticaret, ekonomi, savunma, hukuk,

çevre, kültür, bilim - teknik, eğitim, enerji, ulaşım, kredi ve finans ve diğer ortak çıkar alanlarında etkili bölgesel işbirliğini teşvik etmek; Halkların refah ve yaşam seviyesinin sürekli yükselmesini amaçlayarak eşit ortaklık ilkesine dayanan ortak faaliyetler ile bölgede çok yönlü ve dengeli ekonomik büyüme, sosyal ve kültürel gelişmeye katkıda bulunmak; Dünya ekonomisi ile bütünleşme için sürekli işbirliği imkanlarını koordine etmek; Üye devletlerin uluslararası sorumluluklarını ve ulusal yasaları çerçevesinde yer alan temel hak ve özgürlükleri garanti altına alacak süreçleri yerine getirmesine yardımcı olmak; Diğer ülke ve uluslararası kuruluşlarla ilişkiler kurmak ve geliştirmek; Uluslararası sorunların barışçıl yollarla çözülmesi konusunda işbirliği yapmak; 21'inci yüzyılın sorunlarına çözüm yolları aramak ve uyuşmazlıkların barışçı yollarla çözümlenmesine katkıda bulunmaktır.

3. Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın Toplantıları Süreci

Teşkilatın organları; Devlet Başkanları Kurulu, Hükümet Başkanları Kurulu, Dışişleri Bakanları Kurulu, Başkan ve / veya Kurum Başkanları Toplantısı, Ulusal Koordinatörler Kurulu, Sekreterlik ve Bölgesel Anti-Terör Müdahale Grubu'dur. (6)

Teşkilatı'nın kurulması, bölge devletleri arasındaki ilişkileri yeni bir düzeye çıkarmakta ve aynı zamanda bölge ve dünyada güven ve istikrara

katkıda bulunmaktadır. Teşkilat çerçevesinde; Çin Halk Cumhuriyeti ve diğer üye ülkeler arasındaki sınır sorunlarının çözümü, terörizm ile mücadele antlaşması imzalanması, Bişkek'te anti-terör merkezinin kurulması, 2004 yılında Pekin'de Sekreterliğin ve Bölgesel Anti-terör Müdahale Grubu Yürütme Komitesinin faaliyete geçmesi önemli gelişmelerdir. Ayrıca, 2 Aralık 2004'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda Teşkilata gözlemci statüsünün verilmesi önemli bir göstergedir. Şanghay İşbirliği Teşkilatı üyesi ülkelerin; toprak büyüklüğü ve ekonomik gelişmelerinin seviyesine bakmaksızın; üyelerin eşitliği, uzlaşmaya dayanan karar alma mekanizması, karşılıklı çıkarların göz önünde bulundurulması, din, gelenek ve kültürel zenginliklere saygı gösterilmesi yaklaşımı ön plana çıkmaktadır.

23 Eylül 2003 tarihinde Pekin'de yapılan Devlet ve Hükümet Başkanları Toplantısı'nın ana gündem maddesi ekonomik ve siyasi girişimlerin eşgüdümü olmuştur. Toplantı sırasında 2004 yılının bütçesi 3 milyon ABD doları olarak belirlenmiş, ticari ve ekonomik işbirliği ve yatırım ortamının iyileşmesi gibi konular ele alınmış, 2020'ye kadar uzanan uzun vadeli program çerçevesinde ulaşım, iletişim, tarım ve çevre sektörlerinde işbirliğine gidilmesi kararlaştırılmış ve buna ilişkin somut projeler benimsenmiştir. Toplantı sırasında Çin Halk Cumhuriyeti ve Kırgızistan arasındaki İrkeştam-Torugart yolundaki denetim noktalarına ilişkin alt yapının geliştirilmesi gündeme getirilmiş, ayrıca, Kırgızistan ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Kırgızistan'a İrkeştam-Oş yolunun onarımı için 30 milyon Yuan verilmesi kararlaştırılmıştır.

Eylül 2004- St. Petersburg Zirvesi'nde ise Devlet ve Hükümet Başkanları Petersburg Yasası'nı imzalamışlardır. İmzalanan bu Yasa, BM'nin amaç ve ilkelerine uygun biçimde yapılan bölgesel Antlaşmadır (Regional Arrangements). Bu Yasa ile Şanghay İşbirliği Teşkilatı, bölgesel bir uluslararası kuruluş statüsünü kazanmıştır. 24 Eylül 2004 tarihinde Bişkek'te gerçekleştirilen 2'nci Şanghay İşbirliği Teşkilatı Devlet ve Hükümet Başkanları Toplantısı'nda Çin Halk Cumhuriyeti, diğer Teşkilatı üyelerine "Şanghay Altılısı" çerçevesinde "ser-

best ticaret alanı" oluşturulmasını önermiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı Ven Tszzyabao tarafından sunulan bu öneriyi Özbekistan ve Kazakistan olumlu karşılamıştır. Ancak, Rusya Federasyonu Başbakanı Fradkov, bu konuda acele edilmemesi gerektiğini vurgulayarak önce pilot sorunların (örneğin, vergi yasalarının) üzerinde durulması gerektiğini vurgulamıştır. Bazı Rusya Federasyonu kaynakları, bu durumun Rusya Federasyonu tarafından; Çin Halk Cumhuriyeti'nin Pazar payının artırılması için öncülük kazanma girişimi olarak algılandığını belirtmiştir..

1 Haziran 2004 Taşkent'te ekonomi ve ticaret bakanları toplanmıştır. Bu toplantılarda "Merkezi Asya Ortak Pazarının" oluşturulması konusu ele alınmıştır. Ortak Pazar oluşturulmasının bölgede yatırım, mal, hizmet ve işgücü pazarının gelişmesine katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Bakanlar bu toplantıda, Şanghay İşbirliği Teşkilatı üyesi ülkeleri ve bu ülkelerdeki iş çevrelerinde bir forumun, bölgesel işbirliği geliştirme fonunun ve bölgesel ekonomik işbirliği web sitesinin oluşturulmasını kararlaştırmışlardır.

17 Haziran 2004 tarihinde yapılan Taşkent Zirvesi'nde Şanghay İşbirliği Teşkilatı Devlet ve Hükümet Başkanları; terörizme karşı sadece cevap vermekle yetinmeyip önleyici nitelikte de girişimler yapılması gerektiğini vurgulamışlardır.(7) Taşkent Zirve Bildirisi'nde liderler, terörizm ve aşırıcılığın boy gösterdiği bu dönemde Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın güvenlik alanında işbirliği geliştirmesinin önemine değinmişlerdir. Bu toplantıda ayrıca güvenlik güçlerinin de katıldığı ortak tatbikatların yapılması kararlaştırılmıştır.

Toplantı sonucunda alınan kararlar arasında, Moğolistan'a Şanghay İşbirliği Teşkilatı gözlemci statüsünün verilmesi de benimsenmiştir. Bunun dışında, uluslararası bir kuruluş olarak Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın imtiyaz ve bağımsızlık antlaşması, uyuşturucu kaçakçılığı ve bağımlılık maddeleri ile mücadele antlaşması ve Taşkent'te Yürütme Komisyonu açılan Bölgesel Anti-Terör Mücadele Grubu çerçevesinde gizli bilgilerin korunması ile ilgili sözleşme de imzalanmıştır.

Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın üyesi Çin Halk Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Özbekistan'ın Başbakanları Pekin'de 2004 yılı Haziran ayından sonra değişik dönemlerde toplantılar yapmışlardır. Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı Wen Jiabao, Rusya Federasyonu Başbakanı Mihail Kasyanov, Kazakistan Başbakanı Daniyel Ahmedov, Kırgızistan Başbakanı Nikolay Tanayev, Tacikistan Başbakanı Akil Akilov ve Özbekistan Başbakanı Utkur Sultanov'un katıldığı toplantılarda ağırlıklı olarak, Teşkilatın çalışma mekanizması ve bölgesel ekonomik işbirliği konuları ele alınmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, görüşmelerde, daha önce Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te kurulması planlanan Terörle Mücadele Merkezi'nin, 1 Ocak 2005'den itibaren Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te kurulması konusunda anlaşmaya varıldığını bildirmişlerdir. Görüşmelerde ayrıca ekonomik işbirliğinin artırılması benimsenmiş ve Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın yıllık bütçesinin müzakere edildiği kaydedilmiştir. Başbakanlar, toplantıda; çok yönlü ekonomik ve ticari işbirliği oluşturulması, Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın 2004 bütçesinin onaylanması, Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın daimi personelinin maaş ve ödenekleriyle ilgili düzenlemelerin hayata geçirilmesi, terörle mücadele için yerel kurumların ve personelin hazırlanması ve istihdamı, Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın daimi organlarının çalışmaya başlamasını kararlaştırmışlardır. Yapılan bu toplantılarda alınan kararlara ilişkin ortak bildiri niteliğinde olmak üzere 6 belge imzalanmıştır..

Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı, toplantılarda, Bölgesel Ekonomik İşbirliği'nin geliştirilmesi ile ilgili üç öneri sunmuştur. Bu öneriler; Ticaret ve yatırımın sorunsuz dolaşımı için hizmet sektörü, karantina, standartlar ve taşımacılıktaki tarife dışı engellerin azaltılması ve kaldırılması; Ekonomik ve teknolojik işbirliği projelerinin uygulanması için ulaşım, enerji, telekomünikasyon, tarım, ev aletleri, hafif sanayii ve tekstil sektörüne öncelik verilmesi; Bölgesel ekonomik işbirliği için uzun vadeli hedeflerin saptanması ve "Şanghay İşbirliği Teşkilatı Serbest Ticaret Bölgesi'nin" kurulmasıdır.

Ayrıca, Taşkent'te yapılan Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde yayınlanan "Taşkent Deklarasyonu" ile her alanda tam işbirliği yolunda yeni bir aşamaya girildiği görülmektedir. Liderlerin görüşmelerinin ardından elektronik ticaret, gümrük, kalite kontrol, yatırıma teşvik ve ulaştırma konularında beş komite oluşturulması kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda, bir anti-terör birimi kurulması benimsenirken "Şanghay Kalkınma Fonu" ve "Şanghay İş Kurulu" oluşturulması da kabul edilmiştir.

5 Temmuz 2005'de gerçekleştirilen Astana Zirvesi'nde; ABD'nin Şanghay İşbirliği Teşkilatı (ŞİT) topraklarındaki (Orta Asya Ülkelerinden Özbekistan, Kırgızistan ve Tacikistan) askeri üsleri boşaltması kararlaştırılmıştır. 11 Eylül 2001 eyleminden sonra ABD'nin terörizme karşı başlattığı mücadeleye destek veren Teşkilat üyeleri bu desteklerini çekmişlerdir. Çin Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu baskısından kurtulmak ve terörizme karşı ABD'nin desteğini almak isteyen Teşkilat üyesi, Özbekistan, Kırgızistan ve Tacikistan 5 Temmuz 2005 Astana Zirvesi'nden sonra söylem değiştirmişlerdir.

Zirvede en belirgin bir şekilde ABD üslerinin bulunduğu bu üç Orta Asya ülkesinin toprakları "ŞANHAY İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI TOPRAKLARI" olarak nitelendirilmiştir.(8) Zirvede bu şekilde bir ifadenin kullanılması Teşkilat içinde bütünleşmenin derinleştiğini ve birlik oluşturma bilincinin gittikçe yaygınlaştığını göstermektedir. Şanghay İşbirliği Teşkilatı Toprakları ifadesi ; Teşkilat üyesi ülkelerin topraklarının ABD'nin askeri güçlerine bölgede etkisizleştirilmesine yönelik kullanıldığı değerlendirilmektedir. Zirvede ayrıca; İran, Pakistan ve Hindistan'ın gözlemci üye olarak Teşkilata üye olması benimsenmiştir. Bu karar ile Teşkilat Özbekistan'ın üyeliğinden sonra ikinci defa genişleme yönünde önemli bir girişim başlatmıştır. Teşkilata gözlemci olarak kabul edilen Pakistan ve Hindistan nükleer askeri güce sahiptir. İran ise nükleer program konusunda önemli bir aşamada olduğu bir süreçte gözlemci statüsünü kazanmıştır.

İran'ı destekleyen Çin Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu'nun;

ABD'nin baskısı ile karşı karşıya gelen bu ülkeye Teşkilatta gözlemci statüsü verilmesi, aynı zamanda ABD'nin Büyük Orta Doğu projesine karşı tavrının da önemli bir göstergesidir. (9)

4. Türkiye - Şanghay İşbirliği Teşkilatı

Soğuk Savaş sonrasında Orta Avrupa'dan Asya içlerine kadar olan alanda 20 civarında bağımsız devlet ortaya çıkmıştır. Balkanlar, Karadeniz, Kafkaslar, Orta doğu ve Orta Asya'da meydana gelen bu gelişmeler, Avrasya'nın merkezinde yer alan Türkiye'yi etkilemiştir.

Türkiye; 1990'lı yıllardan sonra Kafkaslar ve Orta Asya'da politikalarını, "mümkün olduğu kadar tüm bölge ülkelerini / güçlerini içinde barındıracak platformlara taşımak" şeklinde belirlemiştir. Bu politikanın bir gereği olarak Türkiye; Afganistan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan, Tacikistan, İran, Pakistan ve Azerbaycan'ın oluşturduğu "Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT / ECO)" ve 11 ülkeyi bünyesinde barındıran "Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİT)"nın kurulmasına öncülük etmiştir. Ayrıca, NATO İttifakı'nın üyesi olarak 1994 yılında "Barış için Ortaklık (BİO)" projesini desteklemiş, Kafkasya ve Orta Asya ülkelerinin proje kapsamına alınmasında olumlu katkılar sağlamıştır.

Türkiye, Kafkasya'da; Gürcistan ve Azerbaycan ile çok iyi ilişkiler geliştirmiştir. Rusya Federasyonu ise, Kafkasya'da İran ve Ermenistan ile mevcut ilişkilerini geliştirme iradesini göstermektedir. Türkiye, Orta Asya petrol ve doğal gazı ile Hazar petrollerinin dünyaya açılımında; "Baku - Tiflis - Ceyhan Boru Hattı", "Türkmenistan - İran - Türkiye Doğal Gaz Boru Hattı" ve "Mavi Akım" projeleri ile önemli roller üstlenmiş ve stratejik kaynakların dünya pazarlarına ulaştırılmasına ilişkin önemli açılımları gerçekleştirmiştir. Ayrıca Türkiye, Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın kurucu ve aktör ülkesi Çin Halk Cumhuriyeti'nin Kafkaslar yolu ile Avrupa'ya bağlanma stratejisine olumlu açılımlar sağlamayı bu kapsamda destekleyebilecek ve Kafkaslar üzerinden bu ülkenin dünyaya açılabilmesini esas alan politikasına bu yaklaşım çerçevesinde güncelleştirebilecektir.

Soğuk Savaş sonrası Avrasya'da doğal kaynakların yoğunluğu Avrasya'ya Batılı devletlerin ilgisini daha da artırmıştır. Avrasya ülkelerinde istenilen düzeyde ekonomik ve siyasi istikrarın sağlanamamış olması bu ülkelerde, uyuşturucu trafiği ve silah kaçakçılığının artmasına ve ayrılıkçı hareketlerin yoğunlaşmasına yol açmıştır. Ayrıca, Hindistan ile Pakistan arasında başlayan nükleer yarış; bölgedeki istikrarsızlığı artıran diğer bir neden olmakta ve önemini sürekli korumaktadır. Rusya Federasyonu, Avrasya'da "Büyük Rusya'yı" yeniden yaratabilmek ve onu yaşatabilmek beklentisi içerisinde bulunmaktadır.

ABD'nin Avrasya'daki tarihsel ve stratejik hedefi; Avrasya'nın tek bir siyasi - askeri güç ve oluşumun etki sahasına ve/veya egemenliği altına girmesine engel olmak ve bölgede "Müdahale Edebilme Yeteneğini" korumaktır.

Bu gerekçeden dolayı ABD, Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın kurumsallaşmasından oldukça olumsuz etkilenmiştir. Burada; ABD'nin ortaya koyduğu politika; Avrasya'da "SİYASİ / ASKERİ GÜÇ OLUŞUMU" ile "ETKİ SAHASI / İLGİ ALANI" ve / veya "ÇIKAR COĞRAFYASI" yaratılmasına imkan vermemektir.

Çin Halk Cumhuriyeti öncelikle bölgesinde sınır güvenliğini sağlamayı ve geliştirmeyi esas almaktadır. Bunu sağladıktan sonra ekonomik gelişimini tamamlamayı ve askeri gücünü de geliştirdikten sonra küresel güç olmak istemektedir.

Rusya Federasyonu'nun Orta Asya'da uyguladığı politikaların başarısızlığı değerlendirildiğinde bu ülkenin Çin Halk Cumhuriyeti ile yakınlaşması ve bu yakınlaşma arzusunun gündemde tutması beklenmektedir. Rusya Federasyonu'nun bu yaklaşımı, ABD ve AB ülkeleri tarafından diğer ülkelerle dengelenmeye çalışılacağına ilişkin izlenim yaratmakta ve gelecekte de bu yönde irade ortaya çıkabileceğine ilişkin karine oluşturmaktadır.

Türkiye'nin her iki ülke ile de ilişkilerini geliştirmesi gerekmektedir. Rusya Federasyonu ve Çin Halk Cumhuriyeti ile ilişkilerin geliştirilmesi Türkiye'nin; Avrasya politikası açısından değerlendirildiğinde "bölgede etkin olma", "bu etkinliği kararlı bir

şekilde sürdürebilme", "bölge güçlerini içine alabilecek oluşumlara girebilme", "bu güçler içinde aktif rol üstlenebilme" "bölgesel güç olabilme" ve "var olan bölgesel güç olabilme potansiyelini geliştirebilme" açısından bakıldığında çok önem taşımaktadır.

Türkiye ile Rusya Federasyonu arasında son dönemde yoğunlaşan diplomasi, iki ülkenin rekabet değil işbirliği zeminine doğru kayması gibi doğal bir sürecinde sembolik bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.(10)

Türkiye uzun yıllar ihmal ederek bir politika geliştiremediği Kafkaslarda etkili olmak istemektedir. Bu doğrultuda da Şanghay İşbirliği Teşkilatı ile işbirliğine gidilmesi önemli kazanımlar sağlayabilecektir. Bilindiği gibi Türkiye, ISAF komutasında Afganistan'da bir etkiye sahiptir. Orta Doğu ve Orta Asya'da başka etkinlik alanları yaratmalıdır. Bu noktada Türkiye Kafkaslara ulaşmada "Rusya Federasyonu" köprüsünü kullanmak istemekte; Rusya ise ekonomik sıkıntılarını aşmak için Türkiye ile işbirliğine gitme imkanını aramaktadır.

Petrol boru hatlarının güvenliğinin sağlanması, bölgesel güvenliğin tesis edilmesi gibi Rusya Federasyonu için hayati konuların gündemde olması Putin'i Türkiye'ye yakınlaştırmıştır.

Rusya Federasyonu'nun Türkiye'yi Şanghay İşbirliği Teşkilatı içerisine dahil ederek genişleme girişiminin asıl amacına bakıldığında ise ABD'nin Brezezinski önderliğinde hazırladığı planla Rusya Federasyonu'nu sıkıştırıp yeniden büyümesini önleme isteği ortaya çıkmaktadır.

Rusya Federasyonu, bu çevreleme politikasına dayanan plana karşı anti tez üretme girişimindedir. ABD, Rusya Federasyonu'nu bölgesel sorunlarda ve ekonomik hareketlerde etkisiz hale getirmek isterken, Rusya Federasyonu eski Dış İstihbarat Bakanı(11) Primakov'un planı ile cevap vermek istemektedir. Bu plana göre dikey hat Rusya Federasyonu - İran - Hindistan'dan geçerken, yatay hat Güney Kore, Çin Halk Cumhuriyeti, Ukrayna ve Rusya Federasyonu'nu kapsamaktadır.(12) Rusya Federasyonu, SSCB'nin çöküşünün ardından aktif açılımı sağlamak ve uygulamaya geçebilmek için yeni koridorlar yaratma arayışına girmiştir. Bu arayış içinde de Türkiye, Avrupa ile Asya

arasındaki stratejik konumu nedeni ile Rusya Federasyonu için sonsuz önem taşıyan jeopolitik aktör ülkedir. Rusya Federasyonu açısından durum böyle iken Türkiye açısından durum biraz daha farklılık göstermektedir. Rusya Federasyonu ile olan yakınlaşmada NATO ile olan var olan dengeler göz ardı edilmemelidir. Batı ile olan ilişkilere ve özellikle Avrupa Birliği ile olan tam üyelik müzakere sürecine zarar verilmemesi gerekmektedir. Bu dengeler bütünü içinde dikkatli politikalar belirlemek ve ulusal çıkarlara uygun hareket etmek gerekmektedir.

Türkiye bağlamında gelişmeleri değerlendirirken Rusya Federasyonu ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin beklentilerini diğer ülkelerden ayırmak gerekir. Bu iki ülke Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın kararlarında belirleyici rolü oluşturmaktadır. Bu iki ülke BM Güvenlik Konseyi daimi üyesidir. 1968'de imzalanan ve 1970'de yürürlüğe giren "Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Sözleşmesi" gereğince "Nükleer Silahlara Sahip Olan Ülkeler" olarak statüleri belirlenen ülkelerdir. Bu iki ülkenin istekleri; Teşkilatın her ne kadar eşitliğe dayandığını ve uzlaşma ile kararların alındığı belirtilmiş olsa bile Teşkilatı yönlendirme açısından ön planda yer aldıkları görülmektedir.

Rusya Federasyonu'nun temel isteği ekonomik merkezlerde nüfuz ve etki alanı oluşturmak, kaybettiği gücü ve prestiji yeniden yaratabilmek ve mevcut güç dengesinde kendine daha iyi bir yer ve statü tesis etmektir. Ayrıca Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasının ardından bölgede çeşitli yerlerde kalan Rus azınlığın haklarını korumak da Rusya Federasyonu için öncelikli gereksinim teşkil etmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti için temel sorun Doğu Türkistan bölgesidir. Ayrıca Afganistan'daki hareketliliğin Doğu Türkistan'da yeni gelişmeler yaratması ve uyandırması tehlikesi nedeniyle Çin Halk Cumhuriyeti için Afganistan da önem taşımaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti günümüz güç dengesinden de açık bir şekilde rahatsızlık duymaktadır. Tayvan'ın herhangi bir sisteme dahil olmaması gerektiğini bildirerek ABD'yi uyarması da bunun bir göstergesidir. (13)

Orta Asya'da SSCB'nin dağılma-

sından sonra ortaya çıkan devletler için temel sorun sürdürülebilir uluslararası güvenliğin tesisidir. Güvenliğin devamlılığının sağlanması ve ellerindeki yüksek enerji potansiyelinin güvenli yollarla ulaştırılması önem taşımaktadır.

Bu nedenle, Şanghay İşbirliği Teşkilatı ile bölgesel güvenliği sağlanması, Rusya Federasyonu ile Çin Halk Cumhuriyeti için önemli bir beklentidir. Ayrıca, bu ülkeler, sağlanabilecek bu güvenlik ortamından yararlanarak ticari ve ekonomik ilişkileri geliştirebilecek ve refah düzeylerini artırabileceklerdir.

Türkiye, jeopolitik konumu itibarı ile bir taraftan Kafkaslar yolu ile Hazar Denizi'ne ve Orta Asya'ya, diğer yandan Balkanlar üzerinden Adriyatik Denizi'ne erişebilecek bir coğrafya üzerinde bulunmakta, . diğer taraftan Fırat ve Dicle nehirleri üzerinden Körfez Bölgesi'ne de açılabilir.

Jeopolitik bakımdan ortaya çıkan bu avantaja bölgedeki hem sayısal, hem nitelikli insan gücü kaynakları, ekonomik ve askeri güç bakımından üstünlüğü de eklenirse kendiliğinden bölgesel bir güç konumuna gelebileceği tartışmasızdır. Günümüzde AB için Almanya nasıl önemli bir statüye sahip Türkiye de içinde yer aldığı uluslararası güç oluşumlarında bu statüyü kazanabilmelidir.

Ekonomik bakımdan Türkiye'nin; AB Gümrük Birliği, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, İslam Konferansı Teşkilatı ve Bu Teşkilatın Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (İSE-DAK) üyelikleri ile bölgesel güç olma rolünü destekleyebilecek ve takviye edebilecek önemli açılımlardır.

21'inci yüzyılın başından itibaren "AB ile NAFTA"yı, "NAFTA ile APEC"i birbirine bağlama yönündeki girişimler hız kazanmıştır. Bu girişimlerde zincirin eksik halkası olarak görülen Asya - Pasifik ile Avrasya arasındaki geniş mekandaki boşluğu doldurmaya katkı sağlayacak ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Bu amaçla, APEC ve NAFTA ile de ticari yatırım bağlantılarının kurumsal bir işbirliği çerçevesinde geliştirilmesi yararlı olabilecektir.. Türkiye, ilk aşamada ASEM (Asia-Europe Summit Meeting), APEC ve NAFTA içinde

"gözlemci ülke" statüsünü elde etmek için girişimde bulunmalıdır.

21'inci yüzyılda Çin Halk Cumhuriyeti'nden başlayıp Orta Asya ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya uzanacak modern yeni bir İpek Yolu yaratılması önerisi gündemdedir. Dünya piyasalarına Kafkasya ve Orta Asya petrol/doğal gaz kaynaklarının boru hatlarıyla taşınmasının yanı sıra Çin Halk Cumhuriyeti'nin Avrupa Birliği ile ticaretinin önemli bir kısmının bu canlandırılacak yol üzerinden gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Türkiye, Şanghay İşbirliği Teşkilatı bölgesinde alternatif bir ekonomik güç şeklinde görülmemelidir. Türkiye'nin bölgedeki geniş ekonomik potansiyeli harekete geçirilebilmesi için gereken durumlarda Batılı ülkeleri de içerecek bir şekilde düzenlemelerde bulunmalı ve öncül rol üstlenmelidir.

APEC sayesinde ABD ve Japonya; Asya - Pasifik'te önemli bir ekonomik potansiyel yaratmayı hedeflemişlerdir. Avrupa Birliği ülkeleri de Asyalı ekonomiler ile işbirliğini geliştirmek ve rekabette geri kalmamak için Nisan 1996'da Bangkok'ta ASEM (Asia-Europe Summit Meeting/Asya – Avrupa Ekonomik) Zirve sürecini başlatmışlardır. Türkiye, Gümrük Birliği'nin sağlayabileceği avantajları da kullanarak bu sürece kesinlikle katılmalı ve bu sistem içinde yer almalıdır.. Aynı şekilde bölge ekonomileri ile yeni kanallar açmak için APEC ve ASEAN içinde misafir ya da gözlemci ülke olarak yer almak için de ısrarlı girişimlerde bulunmalıdır. Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT / ECO)'nın; Avrupa Birliği, ASEAN ve APEC ile bağlantılı bir uluslararası ekonomik kuruluş statüsüne sokulması gerekmektedir.

Türkiye'nin; Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nı, Çin Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu ile özel işbirliği imkanları yaratabilmesi için yeniden strateji belirlemesi konusunda özendirilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, EİT / ECO'yu bu stratejilere uygun düzenlemeler gerçekleştirmesi yönünde yönlendirmesi ve cesaretlendirmesi düşünülmelidir. Bu girişimlerde, "karşılıklı ekonomik yarar" prensibini ön plana çıkartılmalıdır. Türkiye, İran ile ilişkilerini sürekli işbirliğine dönüştürmelidir.

Rusya Federasyonu'nun İran ile ileri düzeyde devam eden ilişkileri de dikkate alındığında; İran ile işbirliğinin sürdürülmesi yönündeki ilişkiler Rusya Federasyonu ile olan işbirliğine de katkı sağlayabilecektir. Bu gelişme aynı zamanda Şanghay İşbirliği Teşkilatı ile işbirliğinin artırılmasına da imkan verebilecektir.

Türkiye, aynı şekilde, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın Başkanlığını yürüttüğü İKT / İSEDAK ile Şanghay İşbirliği Teşkilatı arasında ticaret ve yatırım bağlantılarının geliştirilmesi ve genişletilmesine katkı sağlayabilecektir. Bu şekilde uluslararası bölgesel ve fonksiyonel alt sistemler arasında işbirliğinin geliştirilmesine destek verebilecek ve bu yaklaşımı ile işbirliğinin bir sisteme dönüştürmenin yollarını açabilecektir. Türkiye, Şanghay İşbirliği Teşkilatı ile yaratılan "serbest ticaret alanını " çok iyi değerlendirmeli ve çıkabilecek seçenekleri çok daha kapsamlı kıymetlendirmelidir.

5. Sonuç

a. Türkiye, 21'inci yüzyılda; daha önce ikili diplomatik girişimlerle elde edemediği fırsatları, çok taraflı diplomasiyi akıllıca ve kurallarına uygun şekilde kullanarak elde etmelidir. Çok taraflı ilişkileri düzleminde ortaya çıkabilecek imkanları değerlendirmeli ve bu yöndeki girişimleri hedefleri arasına almalıdır. Türkiye, UNCTAD, UNDP, WTO, IMF ve Dünya Bankası gibi BM kuruluşlarının yanı sıra sanayileşmiş zengin ülkeler kulübü olarak bilinen OECD'den klasik temsilin ötesinde; bu kuruluşların deneyim ve bilgi havuzlarından etkin ve verimli bir şekilde yararlanmalı ve bu yönde girişimlerini sürdürmelidir. Dış Politik karar alıcıları; önemli kararları alırken kendi alanlarında uzmanlaşmış bu kuruluşların bilgi ve deneyim birikimlerinden yararlanmalı, bu şekilde yakın işbirliği imkanları sağlanmalıdır.

b. Türkiye'nin uluslararası yükümlülük doğurabilecek tüm düzenlemeleri tesis ederken ve bu düzenlemelere uluslararası düzlemde bağlanırken bu kuruluşlar ile bunların bünyesindeki ihtisas kuruluşlarında konular müzakere etmeli ve olgunlaştırılmalıdır. Uluslararası yükümlülüklerimize itiraz etmek, karşı çıkmak, ya

da kaçırılan fırsatlara hayıflanmak yerine, ülkemizi yakından ilgilendiren ya da gelecekte ilgilendirmesi muhtemel konular sürekliliği olan kadrolarca izlenilmeli, katılım sağlanmalı, ulusal görüşlerimiz oluşturulmalı ve ısrarla savunulmalıdır.

c. Türkiye'nin üyesi olmadığı APEC, ASEAN, ASEM, NAFTA, MERCOSUR, OAS, ARF(14) ve Şanghay İşbirliği Teşkilatı gibi bölgesel kuruluşlarda gözlemci ya da misafir ülke statüsünde temsil edilmesi sağlanmalı ve bu yönde siyasi irade oluşturulmalıdır. Özellikle Şanghay İşbirliği Teşkilatı bölgesindeki gelişmeleri yakından izlemeli ve bu bölgede pazar açılımına ilişkin girişimlerini yoğunlaştırmalıdır.

d. Türkiye bu girişimler için Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nı, "etkili forum" olarak kullanabilmelidir. Dış ekonomik ilişkilerimizi yürütecek kadroların yetiştirilmesinde; Şanghay İşbirliği Teşkilatı konusunda bilinçlendirme çalışmaları yürütülmeli ve bu kuruluşta gerekirse eğitim / staj imkanları yaratılmalıdır. Bu şekilde Teşkilat ile daha verimli ve sürekli işbirliği imkanları sağlanabilecek ve yaratılan işbirliği geliştirilebilecektir.

e. Şanghay İşbirliği Teşkilatı , kurumsallaşma sürecini gittikçe hızlandırabilen bir bölgesel uluslararası kuruluştur. Sınır güvenliğini sağlamak ve ortaya çıkabilecek sorunları çözmek amacı ile bir araya gelen Teşkilat üyesi ülkeler, başlangıçta; Kazakistan, Rusya. Federasyonu, Çin Halk Cumhuriyeti, Tacikistan ve Kırgızistan'ın katılımı ile bir oluşuma yönelmişlerdir. Özbekistan'ın da Teşkilata üye olması ile ortak çıkarları çerçevesinde güvenlik konusundan ekonomik sorunlara kadar bir ortak platformda bir araya gelmeyi başaramışlardır.

f. NATO'nun Doğu'ya doğru genişleyerek 26 üyeli bir İttifak olması ve 20 ülkeyi Barış İçin Ortaklık Projesi kapsamında içine alması; Şanghay İşbirliği Teşkilatı'nın önemini daha da artırmıştır.

Afrika Petrollerinde ABD-Çin-Avrupa Çekişmesi*

ÖZET

Somali, Çad, Kenya, Sudan ve Nijerya'daki krizler, Batı Afrika'daki petrol rezervinin 60 milyar varil olarak belirlenmesi sonrası, Afrika petrolünün imtiyazlarını elde etme amaçlı Çin-Amerikan-Fransız rekabetinin ortaya çıkışı ile ilgili tespitler ele alınıyor.büçimde değıştirecekti.

Anahtar Kelimeler: İnternet Çağı, Uzmanlar, Ticaret, Gazetecilik, Yönetim

Birçok gözlemci Sovyetler Birliği'nin çöküşü ile Afrika kıtasında kabile ruhunun dirilmesinin yanı sıra, İslam dünyasında köktendinci hareketlerin ortaya çıkışının zamanlamasını birbiriyle bağlantılı kılıyor.

Bu yaklaşımın sahipleri Che Guevara ve Küba güçlerinin Angola'nın ücra köşelerine götürdüğü ve Asya, Afrika ve Ortadoğu'daki kurtuluş hareketlerine istenen ideolojik silahı veren Komünist ideolojinin bütün görüşlerinin, mezhep ve dinlerin siyasi anaokulu değerinde olduğunu ifade ediyorlar.

Dolayısıyla bu gözlemciler Marksizm'in başarısızlığının oluşturduğu büyük boşluğun üçüncü dünya içinde ilkel duyguların patlak vermesiyle kendini gösteren olumsuz tepkiler yarattığını düşünüyorlar.

İlk Gösterge Ruanda Katliamı

Bu patlamanın ilk göstergeleri 1994 yılında Ruanda'da Hutu ile Tutsiler arasındaki kabile soykırım savaşında görüldü. Kongo'da (Kinşasa) 1996 ile 2003 yılları arasında dört milyondan fazla insanı kurban alan kanlı savaş tekrarlandı. Fakat bu trajedi, ülkeyi bölen, devleti düşüren ve savaş prenslerinin başkent Mogadişu ve diğer bölgelerdeki kontrolünü derinleştiren on yıllık şiddetli savaş sonrası Somali'deki insanlık şartlarından dikkatleri alamadı. Etiyopya güçleri, tehdit ateşi İslam Mahkemeleri kanalıyla kendisine ulaştığı için Washington'un telkiniyle müdahale etmek zorunda

kaldı.

2006 yılı sonunda Somali'nin başkentinden 600 binden fazla mülteci çıkış yaptı. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki Moon insani yardımların boyutunu milyonlarca dolar olduğunu ve özellikle de savaş cehenneminden kaçanların sayısını 1,5 milyon olarak ifade etti. Geçici hükümet başkentten birden fazla mahallesinde nüfuzunu yayamadı. Hal böyleyken savaş prensleri farklı kent ve bölgelerde nüfuzlarını yaydılar. Keza korsanlar da bölge sularında otoritelerini yaydılar. Korsanların geçen yıl Somali'ye yardım malzemeleri taşıyan gemilere yönelik gerçekleştirdiği saldırıların sayısı otuzu aştı.

1998 yazında El Kaide unsurları Tanzanya ve Kenya'daki ABD büyükelçiliklerine bombalı saldırı düzenlemişti. Patlamalarda 12'si ABD'li görevli 224 kişi ölmüştü. Bu olaydan 4 yıl sonra El Kaide Mombasa'da (Kenya) bir İsrailli'nin sahibi olduğu otele saldırdı. Bu saldırıyı Mombasa Havaalanı'nda havalandığı sırada bir İsrail sivil uçağına yönelik füze saldırısı izledi.

Somali'den Kenya'ya karadan ve denizden geçmenin veya sızmanın kolaylığı sebebiyle El Kaide, Afrika ülkeleri arasında benzeri görülmemiş şekilde 45 yıldır istikrar yaşayan ülkede kolay hedefler keşfetti. 60'lı ve 70'li yıllar ekonomik ve turizm alanında parlak bir dönem yaşadı. İleri genel yabancı yatırımcıları ülkeye

çekti. Gregory Peck, Susan Howard, Henry King ve Safari kulübü kuran William Holden gibi sinema yıldızlarını çekti. Bu kulüp, ileri gelen zenginlere ve en önemlileri 'Klimanjaru'nun karları' olan Afrika ile ilgili onlarca film çekimine katılan meşhur yıldızlara ev sahipliği yaptı.

El Kaide'ye Karşı ABD İlgisi

11 Eylül saldırıları akabinde Bush yönetimi, özellikle de El Kaide Kenya, Zanzibar, Komor Adaları ve Tanzanya sahilleri etrafındaki faaliyetler zayıflamışken terörün ihraç edilmesinde Somali'nin Afganistan'ın yerini almasından endişelenerek, Afrika kıtasının doğusuna ilgisini yoğunlaştırdı.

El Kaide'nin eylemleriyle mücadele yolunda George Bush yönetimi 1800 askerden oluşan 'Afrika kıtası gücü' adıyla bilinen vurucu bir güç oluşturdu. Cibuti'nin bu gücün merkez üssü olarak seçilmesiyle birlikte gücün konuşlanması Somali sahillerini, Kenya ve Yemen'i kapsadı.

Keza Washington 100 milyar dolarlık yardım tahsis etti. Kenya bu paranın 10 milyonunu terörle mücadele polisi ve 14 milyonunu da İslam okullarını desteklemek için aldı. Oysa Kenya'daki Müslümanların sayısının 32 milyonluk toplam nüfus içinde üç milyon 165 bin kişiyi geçmemekte.

Kenya'da Şiddetin Sebebi ABD Mi?

Kenya'daki parlak dönemi test eden bazıları, son çekişmelerin sebepleri

lerini ABD'nin ülkenin işlerine ve yasalarına müdahalesine bağlıyorlar. Sorumluluğu önceki başkan Moi'den demokrasinin bir parçası olarak çok partili sisteme açılmasını isteyen Bush yönetimine yüklüyorlar. Bu öneri, aralarında muhalif Odinga liderliğindeki Demokratik Turuncu Hareketi Partisi'nin de bulunduğu birçok partiyi doğurdu.

Kenya muhalif lider Odinga kendisini Nelson Mandela'nın bir kopyası olarak görüyor. Zira tutumlarından ve ilkelerinden geri adım atmaksızın dokuz yıl geçirmiş. Bu tutumlar kendisini Langasa olarak bilinen mahallelerde yaşanan fakir ve yoksul sınıfın savunucusu olarak sunduğu için demogoji yapmakla ve fırsatçılıkla suçlayan rakiplerinin yorumlarına maruz kalıyor. Bu mahallelerde kişi başı günlük gelir bir dolar. Odinga 1992'den bu yana parlamentoda bu kesimleri temsil etti ve halk desteğini önceki başkan düşürmek ve şimdiki başkan Mwai Kibaki'nin seçilmesini desteklemek için kullandı. Muhalefet lideri, devlet başkanının hile yaparak seçimleri kazanmakla suçlamak için seçimleri kullandı. Böylelikle çatışma sokaklara taşındı. Mızrak, balta ve tırpan dahil bütün öldürme araçları kullanıldı.

Odinga'nın Kenya'nın en önemli üçüncü kabilesi Luolardan olması sebebiyle kabile çekişmesi kontrolden çıktı. Bu durum polis ve göstericiler arasında ölümlere ve yaralanmalara yol açtı. Kötüleşen güvenlik şartları BM eski sekreteri Kofi Annan'ın müdahalesini gerektirdi. Annan tartışmalı seçimler konusunda aracılık yapmaya çalıştı. Annan Doğu Afrika dışişleri bakanlarından yardım istediği vakit Odinga, Kibaki'nin içerdeki konumunu kurtarmak için dış ilişkilerini kullanmak istediğini ifade etti. Bu yüzden başkan sıkıntıya koymak ve düşürmek umuduyla sokaklardan yardım istedi.

60 Milyar Varillik Petrol Kışı

Uluslararası toplum Ogaden, So-

mali, Çad, Kenya, Sudan ve Nijerya'da esen son krizleri, özellikle de jeolojik araştırmalar Batı Afrika'daki petrol rezervinin 60 milyar varil olarak belirlenmesi sonrası Afrika petrolünün imtiyazlarını elde etme amaçlı Çin-Amerikan-Fransız rekabetinin ortaya çıkışına bağlıyor.

Araştırmalar Libya'dan başlayarak Çad, Nijerya ve Kongo'ya uzanan havzanın ABD'nin 2015 yılındaki enerji ihtiyacının dörtte birini temin edeceğini gösteriyor. Bu durum Pekin'in Afrika'dan 48 devletin ve hükümetin başkanlarını ve başbakanlarını kapsayan müstesna bir zirveye ev sahipliği yaptığı gün başlattığı kapsamlı ekonomik hamleye açıklık getiriyor.

Çin Başbakanı Jiabao, geçen ay ticaret hacminin 2010 yılında yani üç yıl sonra 100 milyar dolara ulaşacağı açıklamasını yaptı. Yani Çin ABD'nin ve Avrupa ülkelerinin Afrika ile yaptığı bütün ticaret hacmini geçmiş bulunuyor. Siyah kıtada faaliyet gösteren Çin şirketlerinin sayısı 800'ü aştı. Bu eğilim Pekin'in Güney Sudan'da petrol geliştirme hakkını kendisine veren imtiyazlar elde etmesi sonrası başladı. Sudan, Angola ve Güney Afrika'dan sonra Çin'in Afrika'daki en büyük üçüncü ticari ortağı olarak görülüyor. Bu ortaklık sadece enerji ve petrol aramayla sınırlı olmayıp ilaç ve tekstil fabrikaları yanı sıra baraj, köprü ve yol inşaatları, maden ve elektrik alanlarına taşınmakta.

Geçen yılın sonunda Çin ulusal şirketi, Darfur bölgesine paralel Kardefan bölgesinde isyancı Adalet ve Eşitlik Hareketi'nin sorumluluğunu üstlendiği silahlı saldırıya maruz kalmıştı. Bildiride Pekin'in ekonomik, siyasi ve askeri olarak Ömer Beşir rejimini desteklediği ifade edildi. Bu yüzden hareket, Pekin'i Darfur'da barış karşıtı olarak görüyor.

Muhalefetin devlet başkanı İdris Debi rejimini devirmek için başlattığı silahlı saldırılar akabinde Çad'ın başkenti N'Camena'da yaşananları bu arka plan ışığında açıklamak müm-

kün.

Çad Başbakanı Nureddin Kumakoye, Libya'yı Sudan'la işbirliği yaparak muhalefeti silahlandırmakla suçladı. Kumakoye düzenli ordunun darbe girişimini boşa çıkardığını ve Afrika Birliği'nin kararının gecikmeli geldiğini iddia ediyor.

Bu karar ise Çad sorununun çözümünde arabulucu olması için Libya lideri Kaddafi ve Kongo Devlet Başkanı Denis Nguesso'nun tayin edilmesi. Çad Devlet Başkanı İdris Debi, anlaşmanın isyancılara meşruluk vereceği, Sudan ve Libya'nın da işlerine müdahalede bulunmalarına göz yumacağı gerekçesiyle kararı reddetti.

Sudan, Debi'yi kabilesi Zaga-wa'nın yanı sıra Darfur'da isyancı Adalet ve Eşitlik Hareketi'nin baskılarına boyun eğmekle suçladı. Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy ise N'Camena ile Paris arasında rejimi korumak için askeri müdahalede bulunmayı öngören güvenlik anlaşması olsa bile ABD'nin Irak'ta yaptığı gibi Çad bataklığında boğulmaktan korkuyor.

Fransız ordusu iki savunma anlaşması gereği Çad'da konuşlanmış 1000 askerin yanı sıra Mirage savaş uçaklarını muhafaza ediyor. Fakat Sarkozy, kendisini müttefiki George Bush'u taklit etmekle suçlayan Fransız muhalefetinin kampanyalarına karşı koymak için AB'ye bağlı gücü tercih ediyor.

Bu ise Fransa'nın Çad'daki barışı koruma güçlerine destek vermesi veya AB'nin, kara kıta rejimlerini yakan ve Irak'taki felaketlerle tehdit eden onlarca savaşı kontrol altına almak için bölgesel güçleri konuşlandırma kararı alması durumunda, El Kaide'nin faaliyet bölgelerini genişletme hazırlığında olması anlamına geliyor.

*Londra'da yayımlanan El Hayat gazetesi, 9 Şubat 2008,

İnternet Neden Çok Az Değişim Meydana Getirdi?

James Curran*

ÖZET

İnternet Çağı her şeyin değişimi demektir -uluslararasılaşma, ticaret, gazetecilik, yönetim şekli- her şey dönüşecektir; tıkla-mayla eşit ve sınırsız hale gelecektir. Artık bunun gerçekleşmediğini itiraf etmenin zamanı geldi ve bu kötü öngöründen daha da ilginç olanı başlangıçta bunların çok cazip görünmesiydi.

1990'larda uzmanlar, politikacılar, kamu görevlileri, iş çevreleri ve gazeteciler internetin dünyayı değiştireceğini öngör-düler. İnternet işin organizasyonunda devrim yaratacak ve bir refah dalgasına yol açacaktı. Egemen kullanıcıların -sonradan "prosumers"(1) olarak adlandırıldılar- denetiminde olan yeni bir kültürel demokrasi başlatacaktı; eski medya egemenleri çürü-yecek ve ölecekti. İnternet popüler referandumlarla demokrasiyi güçlendirecekti; bazı yorumlara göre de e-devleti sağlayacaktı. Dünya genelinde otokratların güç kaybetmesiyle ve güç ilişkilerinin yeniden düzenlenmesiyle güçsüzler ve marjinaler güç ka-zanacaktı. Küresel bir araç olan internet evreni küçültecek; uluslar arasında iletişimi ve küresel düzeyde anlayışlılığı teşvik edecekti. Özetle, internet durdurulamaz bir güç olacaktı: matbaanın ve barutun icadı gibi toplumu kalıcı ve geri döndürülemez biçimde değiştirecekti.

Anahtar Kelimeler: İnternet Çağı, Uzmanlar, Ticaret, Gazetecilik, Yönetim

Bu argümanlar çoğunlukla inter-netin teknolojisinden çıkarılmıştır. İnternetin etkileşim, küresel düzeyde erişim, ucuzluk, hız, ağ olanağı, depo-lama, kontrol edilememe gibi özellik-lerinin dünyayı köklü biçimde değiştireceği varsayıldı. Bu öngörüle-rin altında yatan internetin teknoloji-sinin tüm ortamları yeniden biçimlendireceği varsayımıydı. İnter-net-merkezlilik, internetin teknoloji-le-rin her şeyi olduğu, tüm engelleri geçersiz kıldığı ve sonuçları belirleme gücüne sahip bir araç olduğu, keha-netlerin çoğunun merkezinde yer alı-yordu.

İnternetin olumlu etkisine ilişkin beyanlar daha somutlaştıkça tepki de yükseldi. İlk belirti Massachusetts Tek-noloji Enstitüsü (MIT) guruşu Sherry Turkle'in fikir değişikliği idi. 1995'te Turkle, insanların anonim ve çevrimiçi (online) ilişkilerini, sahte kimliklerin "ötekilere" ilişkin yaratıcı bir anlayışı geliştirebileceğini ve daha özgürleş-miş duyarlılıklar oluşturabileceğini varsayarak kutlamıştı (Turkle 1995). 16 yıl sonra Turkle rota değiştirdi. 2011'de çevrimiçi iletişimin sığılğın-

dan, bağımlılık yaratabileceğinden ve insanlar arasındaki daha zengin ve tat-min edici ilişkileri engelleyebileceğinden yakındı (Turkle 2011). Bir diğer fikir değişikliği ise daha önce inter-ne-tin otoriter rejimleri zayıflatacağını iddia eden aktivist Evgeny Moro-zov'dan geldi.

İnternetin özgürleştirici gücüne ilişkin başlangıçtaki güçlü umudu sonraları tamamen şüpheciliğe dönü-şen başkaları da vardı. Bu grubun temsilcileri ise 2011'de "internetin mu-azzam potansiyeli... 20 yılda buhar-laştı" yazan John Foster ve Robert McChesney'dir. Dolayısıyla bizler, de-lillerin şaşırtıcı çelişkisiyle karşı karşı-yayız. Bilgi sahibi pek çok yorumcu interneti dönüştürücü bir teknoloji olarak görmektedir. Onların öngörü-leri Ortadoğu'da yaşananlarla görü-nüşte de doğrulanmaktadır. Ancak, çoğunluğun görüşünü kendinden emin bir şekilde hayal olarak eleştiren huzursuz edici bir azınlık da vardır.

Kim -ve ne- doğru?

Küresel Anlayışlılık

1990'larda internetin küresel dü-

zeyde anlayışlılığı teşvik edeceğine ilişkin bir fikir birliği vardı. Cumhuri-yetçi politikacı Vern Ehlers (1995) in-ternetin, "bilgili, etkileşim kuran ve hoşgörülü dünya vatandaşları toplu-luğunu yaratacağını" ilan etti. Bulas-hova ve Cole (1995) ise internetin "gelişmiş iletişim olanaklarıyla ve başka insanlara, ülkelere ve kültürlere ilişkin artan bilgiyle, muazzam bir 'bar-ışçıl bölüşümle' kaynakların askeri harcamalar yerine eğitime ve sosyal projelere yönlendirilmesini sağlaya-cağı" konusunda hemfikir idi. Bu gö-rüşlerin ana dayanaklarından biri yazar Harley Hahn (1993) tarafından internetin küresel bir araç olmasıyla ve sıradan insanların birbirleriyle ileti-şimi için geleneksel medyanın sağla-dığından daha fazla olanak sağlanmasıyla açıklanmıştır: "Ben inter-neti bizim en büyük umudumuz ola-rak görüyorum... nihayet dünya herkesin birbiriyle iyi geçindiği küre-sel bir topluluk olmaya başlıyor." İyimserliğin bir diğer nedeni ise pek çok yorumcuya örneğin France Cairn-cross'a göre internetin ulus devletin sansüründen geleneksel medyaya

oranla daha az etkilenmesi böylece de yurttaşlar arasında özgür, serbest ve küresel bir tartışmayı barındırabilmesidir. Bu temalar, -internetin uluslararası ölçeği, kullanıcı katılımı ve özgürlük- ağın dünyayı büyüyen bir dostlukla birleştirdiğini düşünmeye yarayan bir zemin olarak 2000'li yıllarda da yükseltildi.

Tüm bu kavramsallaştırmanın temel zayıflığı, sonuçlarını, internetin teknolojisinden hareketle genelleştirmesiydi. Daha geniş bir bağlamda toplumun içinde, internetin küresel uyuma ve anlayışlılığa katkısını sınırladığı hatta yadsıdığı çeşitli yolların olduğunu da gözden kaçırmaktadır.

İlk olarak, dünya son derece eşitsizdir ve bu eşitsizlik internet dolaşımı küresel iletişime katılımı sınırlandırmaktadır. Dünyanın en zengin %2'lik kesimi küresel haneli zenginliğinin yarısından fazlasına sahiptir. Dünyanın en zengin %1'lik kesimi ise küresel varlıkların %40'ını kontrol etmektedir. Dünya nüfusunun alt yarısını oluşturan kesim küresel zenginliğin ancak %1'ine sahiptir. Zenginlik, Kuzey Amerika, Avrupa ve yüksek gelire sahip Asya-Pasifik ülkelerinde yoğunlaşmıştır; bu ülkelerdeki insanlar dünya zenginliğinin neredeyse %90'lık bir bölümüne sahiptir (Davies vd., 2006). Bu ülkelerde internete erişim oranı oldukça yüksektir. Kuzey Amerika'da internete erişim oranı %77, Avustralya'da %61 ve Avrupa'da ise %58'dir (Internet World Stats, 2010a). İnternete erişimin zengin ülkelerdeki erişim oranının %1'den bile az olan pek çok gelişmekte olan ülke bulunmaktadır (Wunnava and Leiter, 2009: 413). Bu durum, internet topluluğunun kompozisyonunu çarpıtmaktadır. 2011'de internet kullanıcılarının dünya nüfusuna oranı toplam %30'dur (Internet World Stats, 2010a). Dolayısıyla, eğer internet dünyayı birleştiriyorsa, birleşenler birbirleriyle iletişime geçebilen zenginlerdir. Dünya üzerindeki fakir insanların büyük çoğunluğu "karşılıklı anlayışlılığın" sihirli çemberinin bir

parçası değildir.

İkincisi, dil dünyayı bölmüştür. Birçok insan sadece tek bir dili konuşabilmektedir. Bu nedenle de yabancıların ne söylediklerini tam olarak kavrayamamaktadır. Uluslararası Telekomünikasyon Birliği'ne (ITU) göre dünya nüfusunun sadece %15'nin anladığı İngilizce, çevrimiçi ortak bir dil olmaya en yakın olan dildir. Dolayısıyla internetin insanları bir araya getirme rolü karşılıklı olarak anlaşılmadığı için engellenmektedir.

Üçüncüsü, dil iktidarın bir aracıdır. İngilizce yazanlar ya da konuşanlar görece daha büyük küresel topluluklara ulaşabilmektedir. Bunun aksine, Arapça iletişim kuranlar internet kullanıcılarının %3'lük bir kesimine erişebilmektedir (Internet World Stats, 2010b); Marathi dilinde iletişim kuranların erişebileceği internet kullanıcısı oranı ise ancak ondalık değerlerle ifade edilebilecek kadar küçüktür. Küresel toplulukta kimin sesinin duyulacağı ağırlıklı olarak anadillere bağlıdır.

Dördüncü olarak, çıkar çatışmaları ve değerler dünyayı bölmüştür. Bunu, düşmanlığı bastırmak yerine kıskırtan ifadeler barındıran web sitelerinde görebilirsiniz ve ırkçı ifadeler içeren web sitelerinin sayısında ciddi bir artış yaşanmaktadır. Raymond Franklin bu tür sitelerin bir listesini yapmıştır ve bu sitelerin çoğu geniş bir tabana sahiptir: Sadece beyazlara yönelik ilk sitelerden olan ABD merkezli Stormfront'un 2005 yılındaki kayıtlı aktif kullanıcı sayısı 52.566 olarak belirtilmiştir (Daniels, 2008: 134).

Nefret söylemi içeren web sitelerine ilişkin detaylı araştırmalar bu sitelerin ırkçı nefreti çeşitli yollarla kurduğunu ve yükselttiğini göstermektedir (Back 2011; Perry ve Olsson 2009; Gerstenfeld vd., 2003). Bu web siteleri militan ırkçıların yalnız olmadıklarını gösteren bir kolektif kimlik hissini de beslemektedir. Bazıları bu topluluk hissini sadece "Aryan Dating Page"(2) gibi web siteleri aracılığıyla

da değil sağlık, spor ve ev işleri gibi konularda tartışmaların yapıldığı daha geleneksel forumlarda bile yükseltmektedir. Daha incelikli olanları ise çevrimiçi oyunlar ve pratik yardımlar içeren web siteleriyle çocukları ve gençleri hedeflemekte oldukça başarılıdır. ırkçı nefret grupları görüşlerinin ve enformasyonun paylaşıldığı uluslararası destek ağları geliştirmek için interneti giderek daha fazla kullanmaktadır. Tabii ki bunların ham içeriği korku ve nefreti yaymak için tasarlanmıştır ve aralarına yabancıların karışmasını "demografik zaman bombası" olarak niteleyen uyarılar bunun tipik örneğidir. Siber alanın bu "beyaz kaleleri" uyumsuzluğu sadece beslemez: ırkçı söylem ile ırkçı şiddet arasında ilişki vardır (Akdeniz, 2009).

Bu, önemli bir noktayı da göstermektedir: internet nefret kusabilir, yanlış anlamayı besleyebilir ve düşmanlığı ebedileştirebilir. Çünkü internet hem uluslararası niteliktedir hem de etkileşim özelliğine sahiptir ve bu özellikler internetin mutlaka "hoşluğu ve aydınlığı" teşvik edeceği anlamına gelmez.

Beşincisi, çok sayıda toplumun içinde ulusal ve yerel kültürler (akademik hayatın kozmopolit yapısının aksine) güçlü durumdadır. Bu kültürler dünya genelinde, geleneksel haber medyasının örgütlenme biçimi ve değerleri tarafından da desteklenmektedir. Dolayısıyla da haber medyası yerel haberler üzerinde yoğunlaşma eğilimindedir. Örneğin, enternasyonalizm yanlısı iki Kuzey Avrupa ülkesinde televizyon istasyonlarının 2007'de dış haberlere ayırdığı zaman %30 oranındayken ABD'de %20 olmuştur (Curran vd., 2009). Ayrıca haber değeri hem bu ülkelerde hem de başka yerlerde basının içeriğini belirlemektedir (Curran vd., 2010; Aalberg ve Curran, 2011). Daha da önemlisi, ulus-merkezli kültürler internetteki haberleri şekillendirmektedir. 2010 yılında yapılan ve dokuz ayrı ülke merkezli önde gelen haber sitelerini inceleyen bir araştırmada bu sitelerin

ağırlıklı olarak ulusal haber yayınları ve önde gelen televizyon haber programlarından ancak marjinal düzeyde fazla enternasyonalist oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Altıncı olarak, ulusal hükümetler her şekilde kendi medya sistemlerini kontrol etmenin yollarını aramaktadır. Özellikle de otoriter rejimler, internet hizmet sağlayıcıları ve web sitelerini lisansa bağlama, resmi kara listelere girmiş URL adreslerini filtreleme, internet kullanımını ve içeriğini görünümlenmeye yarayan yazılım kullanma ve genel bir sindirme ve korku ortamı yaratma gibi yöntemlerle çevrimiçi iletişimi sansürlenmenin yeni yollarını geliştirmiştir. Sonuç olarak, küresel internet söylemi devletin sansürü ve sindirmesi nedeniyle bozulmuştur.

Yedincisi, aktif olarak politikaya katılanlar nüfusun genelinden farklı özelliklere sahip olabilir ve bu çevrimiçi söylemin doğasını etkileyebilir. Smith vd., (2009) ABD'de toplumun avantajlı kesiminin en aktif politik kesim olma eğiliminde olduğunu ve bunun çevrimiçi aktivizmde de yeniden üretildiği sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde, Di Gennaro ve Dutton (2006) İngiltere'de politikada aktif olanların yüksek sosyo-ekonomik gruptan, iyi eğitilmiş ve daha ileri yaşlardaki insanlardan çıkma eğiliminde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Buna karşılık çevrimiçi politik katılım gösterenlerin ise çok daha zengin ve iyi eğitilmiş kişilerden oluştuğunu ama yaşça daha genç olduklarını saptamıştır. Dolayısıyla, Di Gennaro ve Dutton internetin politik katılımdan ziyade politik dışlamayı desteklediği sonucuna ulaşmıştır.

Kısacası, siber alanın farklı geçmiş deneyimlerden ve uluslardan insanların iletişim kurabilecekleri özgür ve açık bir alan olduğu ve bu insanların daha müzakereci, hoşgörülü ve güçlenmiş bir dünya kurabilecekleri görüşü birkaç noktayı gözden kaçırmaktadır. Dünya eşitsiz ve karşılıklı olarak dışlayıcıdır (düz anlamıyla); çatışan değerler ve çıkarlar

tarafından bölünmüştür; köklenmiş ulusal ve yerel kültürler (ve kimliğin din ve etnik köken gibi diğer noktaları) tarafından alt bölümlere ayrılmıştır ve bazı ülkeler otoriter rejimler tarafından yönetilmektedir. Gerçek dünyanın bu farklı unsurları, çok sayıda dilden, nefret içeren web sitelerinden, ulusalcı söylemlerden, sansürlenmiş ifadelerden ve avantajlı kesimlerin aşırı temsilinden oluşan yıkık bir Babil kulesi doğuracak şekilde siber alana nüfuz etmektedir.

Toplumun gelişimini etkileyen farklı güçler vardır. Artan göç, ucuz seyahat, kitlesel turizm, pazarın küresel bütünleşmesi ve eğlencenin küreselleşmesi artan ulus ötesi ilişki anlayışını teşvik etmiştir. Bu gelişmelerden bazıları internette de destek bulmuştur. Dünyanın her yerinden YouTube ekranlarında paylaşılan deneyim, müzik ve mizah bir "biz-hissi" pompalamaktadır. YouTube'daki "Here is u" videoları her dilde komiktir ve alt yazıların sıkıcı etkisinin de üstesinden gelmektedir.

İnternet, aynı zamanda uzak yerlerdeki deprem mağdurları ya da baskıya maruz kalan protestocular gibi abluka altındaki gruplarla dayanışma ruhunu güçlendiren görüntülerin küresel ve hızlı dağıtımını kolaylaştırmaktadır. İnternetin daha uyumlu, anlayışlı ve adil bir dünya yaratmaya katkı sağlama potansiyeli vardır. Ama değişimin itici gücü mikroçipten değil toplumdan gelecektir.

Bir bakıma, Orta Doğu'daki ayaklanmalar, muhalefeti harekete geçirmede ve Orta Doğu dışından destek kazanmada internetin, mobil telefonun ve uydu televizyonunun nasıl bir gücü olabileceğinin kanıtıdır. Bu demektir ki, bu ayaklanmaların altında yatan derin sebepler vardır: Hızlı eğitimsel gelişmeyi takip eden hayal kırıklığıyla sonuçlanmış beklentiler, yüksek genç işsizliği, yükselen gıda fiyatları, gözden düşen neo-liberal politikalar, ahabap-çavuş kapitalizmine ve otoriter rejime yönelik kızgınlık ve bazı durumlarda aşiret ve dinsel düşmanlık.

Mısır, Tunus ve başka yerlerde 1980'lere kadar uzanan grevler ve protestolar bu ayaklanmaların öncülleri'dir.

Gerçekte, çarpıcı olan, altı aktif "isyanı" ülkenin arasında (Tunus, Mısır, Libya, Bahreyn, Suriye ve Yemen) sadece Bahreyn'in Facebook yaygınlığı ve internet kullanımında ilk beş Arap ülkesi arasında olmasıdır. Bu durum, daha yüksek internet yaygınlığı oranına sahip Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi Arap ülkelerinin halkları kendi diktatörlerine karşı gelmezken, iletişim teknolojilerinin değil yerleşik sosyal faktörlerin ayaklanmalara neden olduğunun altını çizmektedir.

Gazeteciliğin Rönesansı

Şimdi de internet gazeteciliği nasıl etkileyecekti, buna yönelik tahminlere geçelim. Rupert Murdoch'a göre internet gazeteciliği demokratikleştirmektedir. Murdoch, "güç, endüstrimizdeki editörler, yöneticiler ve kabul edelim ki patronlar gibi eski elitlerden webdeki blogcular (blogger), sosyal ağlar ve tüketicilere geçiyor" açıklamasını yapmıştır (Murdoch, 2006). Bu görüş, "medya holdinglerinin Fordist tarzda yukarıdan aşağıya haberleri belirlediği günler bitmiştir" ilanında bulunan tanınmış İngiliz muhafazakâr blogcu Guido Fawkes tarafından tekrar edilmiştir. Radikal akademik avukat Yochai Benkler de (2006), gazeteciliğin monopolistik endüstriyel modelinin, kâr amacı taşıyan ya da taşımayan bireysel ve kurumsal gazetecilik pratikleri üzerine kurulu çoğulcu ağ modeli karşısında gerilediği tartışmasıyla bu görüşe katılmıştır. Radikal basın tarihçisi John Nerone ise eski rejimin tarih olduğunu söyleyerek daha da ileri gitmiştir. Nerone (2009: 355) alaycı bir ifade ile "eski tarz gazeteciliğin ölümü ardından yas tutmaya değer en önemli kayıp nefret edebileceğimiz bir şeyin artık kalmaması" demiştir. Solun yanı sıra sağdan da çok sayıda yorumcu ve haber endüstrisinin liderleri de dahil olmak üzere

yurttaş gazeteciler ve akademik uzmanlar da aynı sonuca ulaşmıştır: internet, gazeteciliğin medya patronlarının ve holdinglerinin kontrolündeki dönemine son vermektedir.

Bu coşku yorumun ikinci teması ise internetin, gazeteciliğin daha iyi bir biçimle yeniden doğuşunu sağlayacağıdır. Philip Elmer-Dewitt'e (1994) göre internet "gazeteciliğin nihai kuruluşu olacaktır" çünkü "bir bilgisayar ve modemi olan herkes dünyanın dört bir yanındaki okuyuculara haber ve görüntü geçerek kendi kendisinin muhabiri, editörü ve yayıncısı olabilecektir." Bu bakış açısının bir versiyonu geleneksel medyanın yurttaş gazeteciler tarafından büyük oranda yerinden edildiğini görmektedir. Alternatif bir versiyon ise gazeteciliğin yeniden canlandırılmış bir biçimini üretmek için hevesli gönüllülerle birlikte çalışan profesyoneller görmektedir (bkz. Beckett, 2008; Deuze, 2009).

Özetle, internetin gazeteciliğin eski düzenini gömeceği ve daha iyi bir biçimle yeniden doğuşuna neden olacağı söylenmektedir. Bunu sorgulamanın ilk nedeni televizyonun hala hakim haber kaynağı olmasıdır. Örneğin, 2010'da altı ülkede -İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya, Birleşik Devletler ve Japonya- yapılan bir araştırmada katılımcıların çoğu kendi ülkeleri hakkındaki haberler için ana kaynak olarak internetten ziyade televizyona güvendiklerini belirtmiştir (Ofcom 2010b).

Daha da önemlisi, büyük haber kuruluşları siber alanı sömürgeleştirmiştir. Bu kuruluşlar rekabette hızlı davranmak için önce mevcut yayınlarının aynısı olan haber web siteleri kurdular. Bu siteler hızla hakim pozisyona geldi çünkü ciddi bir oranda çapraz sübvansiyon uygulanmaktaydı ve bağlı oldukları güçlü ana şirketlerin yerleşik itibarını ve haber toplama kaynaklarını sömürüyorlardı. Örneğin, Pew (2011) 2010'da haber ve enformasyon sitelerine yönelik internet trafiğinin %80'nin en çok ziyaret edilen haber siteleri sıralamasının ilk

%71lik diliminde yoğunlaştığını tespit etmiştir. Bu sitelerin çoğunluğu (%67) internet öncesi dönemin büyük haber kuruluşları tarafından kontrol edilmektedir. Diğer %13'lük dilimi ise içerik toplayıcılar (content aggregators) [1] oluşturmaktadır. Sadece %14'lük dilim ise çoğunlukla özgün haber üreten ve yalnızca çevrimiçi ortamda yayın yapan (online-only) kuruluşlardan oluşmaktadır.

Bir başka ifadeyle, internetin yükselişi büyük haber kuruluşlarını zayıflatmamıştır. Aksine, hegemonyalarını farklı teknolojilerle genişletmelerine olanak tanımıştır. Somut olarak bu, dünya genelinde en çok ziyaret edilen on gazete web sitesi arasında 2010/1'de sadece bir tane bağımsız site (Huffington Post) [2] olduğu anlamına gelmektedir: geri kalan dokuz site ise New York Times ve Guardian gibi internet öncesi dönemin büyük haber kuruluşlarına aittir (Guardian, 2011). Birleşik Devletler'de en çok ziyaret edilen ilk on haber sitesi sıralamasında Mart 2011 verileriyle sadece bir tane bağımsız site bulunmaktadır (yine Huffington Post): geri kalanların dört tanesi büyük televizyon kuruluşlarına, üç tanesi büyük gazetelere ve iki tanesi de içerik toplayıcılara aittir (Moos, 2011). İngiltere'de 2011'de en çok ziyaret edilen ilk on haber sitesi sıralamasında ise bağımsız çevrimiçi bir site bulunmamaktadır: tüm üst sıralar büyük televizyonlar, gazeteler ve içerik toplayıcılar tarafından tutulmuştur (Nielsen, 2011).

İçerik toplayıcılar alternatif haber kaynaklarına genellikle önem vermezler. Joanna Redden ve Tamara Witschge (2010) kamuyu ilgilendiren beş ana konu ekseninde Google ve Yahoo tarafından listelenen içeriği belirli bir süreyle incelemiştir ve tüm bulabildikleri "hiç bir alternatif haber sitesinin arama sonuçlarının ilk sayfasında yer almadığı" olmuştur.

Bununla birlikte, internet, blogcuları kitlesel kullanıcıya da bağlamaktadır. İngiltere'de örneğin, 2008'de internet kullanıcılarının %79'unun son

üç ay içinde tek bir blog okumadıkları belirlenmiştir (ONS, 2008). Çoğu blogcu hikayeleri araştırarak zamandan yoksundur. Geçimlerini karşılamak için günlük düzenli işlerine ihtiyaçları olan amatörlerdir (Couldry, 2010). Bu da onların geniş bir takipçi kitlesi oluşturma yeteneklerini zayıflatmaktadır.

Eğer kitlesel gazetecilik hala geçerliyse gazetecilik daha iyiye gitti mi? İnternetin yükselişinin bir sonucu, geleneksel medyanın, bundan daha az bir oranda da genel olarak haber üretiminin reklam kaybı yaşamasıdır. Birleşik Devletler'de, istihdam edilen toplam gazeteci sayısı 2000-2009 arasında %26 oranında düşmüştür (Pew, 2010), İngiltere'de ise "anaakım gazetecilik kuruluşlarında" istihdam edilenlerin sayısı 2001-2010 arasında %27 ile %33 oranlarında daralmıştır (Nel, 2010). Haber bütçeleri kesilmiş; bu da Birleşik Devletler'de büyük şehir gazetelerinin ve televizyon haber ağlarının bile zaman gerektiren araştırmacı gazetecilikte ve yüksek maliyetli dış haberlerde tasarruf etmek zorunda kalmalarıyla sonuçlanmıştır.

İngiliz gazeteciliğine ilişkin önemli bir araştırma da canlanmaya yönelik abartılı öngörülerin tam aksine daha derin ve yaygın bir bozulmanın gerçekleştiği sonucuna ulaşmıştır (Fenton, 2010; Lee-Wright vd., 2011). Araştırma, haber merkezlerindeki işten çıkarmalar, çevrimiçi ve çevrimdışı (offline) haber üretiminin birleştirilmesi ve haberin 24 saat güncellenmesinin gerekmesi nedeniyle daha az sayıda gazeteciden daha fazla içerik üretmesinin beklendiğini tespit etmiştir. Bu, gazetecileri, üretkenliği arttırmanın bir yolu olarak denenmiş ve test edilmiş haber kaynaklarını daha fazla kullanmaya yöneltmektedir. Ayrıca yine üretkenliği arttırmak amacıyla aynı haber çerçevelerini, alıntıları ve fotoğrafları kullanmaya varan düzeyde rakiplerin web sitelerinden haber toplanmasını arttırmaktadır. Az sayıda kaynak, genel olarak kes-yapıştır gazetecili-

ğine, masa başı gazeteciliğe bağımlılığın artmasında rol oynamaktadır. Arjantin'de yapılan bir çalışmanın da gösterdiği üzere taklitçi, masa başı gazeteciliğe doğru bir eğilim sadece İngiltere'de değil başka yerlerde de yaşanmaktadır (Boczkowski, 2009).

Gazetecilik açısından umut verici bazı gelişmeler olmuşsa da bunlar çoğunlukla zayıftır. Bağımsız çevrimiçi haber yatırımları abonelik tabanı kurmakta zorlanmıştır çünkü toplum ücretsiz web içeriğine alışmıştır. Bu yatırımlar, genellikle az sayıda kullanıcının dikkatini çektiği için de az reklam almıştır. Birleşik Devletler'de Pew Araştırma Merkezi'nin 2009 tarihli bir araştırması "...çoşkuya ve iyi çalışmaya rağmen çok azının kâr edebildiğini ya da kendi kendisini finanse edebildiğini" saptamıştır. Benzer şekilde, Columbia Journalism Review dergisinin 2009 tarihli bir sayısında da "bu web temelli haber kuruluşlarından küçük olanlarının mevcut çevrimiçi gelirleriyle ayakta durabilmesinin mümkün olmadığı" tespit edilmiştir. Çoğu kez kıt kaynaklarıyla en acil öncelikleri hayatta kalabilmek olmuştur.

Özetle, hakim haber kuruluşları üstünlüklerini iyice sağlamlaştırmıştır çünkü hem çevrimiçi hem de çevrimdışı haber üretiminde ve tüketiminde egemen bir pozisyon elde etmişlerdir. Bunun yanı sıra, bir reklam mecrası olarak internetin yükselişi bütçe kesintilerine, gazetecilerin üzerindeki zaman baskısının daha da artmasına ve bazen de ana akım gazetecilikte niteliksel kötüleşmeye neden olmuştur. Bu, yeni bağımsız haber girişimleri tarafından da telafi edilememiştir çünkü bunlar çoğu zaman çok küçüktür ve kurtuluşu [gazeteciliğin, ç.n.] yönetebilmek için çok zayıftır.

Bunun, coğrafi değişkenlerin varlığını kabul ederek değerlendirilmesi gerekir. Şöyle ki, Güney Kore'de yurttaş gazeteciliği web sitesi, OhmyNews, çok sayıda gönüllü muhabir tarafından desteklenen çekirdek bir kadroyla 2000'lerin başında geniş bir

kullanıcı kitlesi yaratmıştır. Ancak, sitenin yükselişi kültürel konformizme karşı kitlesel bir protesto ve hükümet-şirket işbirliğine karşı siyasi bir protesto ile sürdürülebilmiştir. Takip eden on yıl içinde sitenin arkasındaki rüzgar yatıştığında ise OhmyNews zorluklarla karşılaşmıştır. Ve sitenin Japonya'da benzer bir kuruluşu hayata geçirme girişimi suya düşmüştür.

Ekonomik Dönüşüm

İnternetin herkes için zenginlik ve refah yaratacağı 1995 ile 2000 arasında sıkça iddia edildi. Bu öngörüü simgeleyen, Amerikan internet topluluğunun kutsal kitabı Wired dergisinde 1999 yılında yayınlanan ve derginin editörü Kevin Kelly tarafından yazılan uzun bir makaleydi. Başlık ve giriş makalenin tonunu belirlemişti: "Kükreyen Sıfırlar: İyi haber yakında milyonlar olacaksınız. Kötü haber diğer herkes de olacak." Bu denli kendinden geçmiş terimlerle olmasa da bu iyi haber Atlantik'in iki yakası boyunca yaygın bir biçimde dolaşıma girdi. Business Week dergisinin haberinde olduğu gibi sözde güvenilir raporlarla da desteklendi: "İnternet Çağı'na girdik"... Sonuç: Önce Birleşik Devletler'de, kısa zamanda da dünyanın geri kalanında ekonomik büyüme ve verimlilik artışında patlama.

İnternetin ve sayısal iletişimin "Yeni Ekonomi"yi yarattığı görüşü bu öngörülerin temelidir. Yeni Ekonomi kavramı bulanık ve değişken olmakla birlikte genellikle belli temaları çağırır. İnternetin, verimliliği ve büyümeyi arttıran tedarikçileri, üreticileri ve tüketicileri birbirine bağlayanın yeni, daha etkili bir aracını sunduğu söylenmektedir. İnternet, Schumpeterci yenilik dalgası yaratan yıkıcı bir teknolojidir. Ve sanayisi durgunlaşan, batı toplumlarında zenginliğin ana kaynağı olarak ağır sanayinin yerine geçen yeni enformasyon ekonomisinin büyümesine neden olmaktadır.

Bu kavramsallaştırmanın merkezinde gizemli bir öz vardır. İnternetin dev holdinglerle yeni girişimler ara-

şında eşit şartlar oluşturarak rekabetin terimlerini değiştirdiğini ilan etmektedir. İnternet sonuç olarak, pazarın dinamizmini canlandırmakta ve iş dünyasının yaratıcılığının kasırga gücünü serbest bırakmaktadır. İnternet, mevcut perakende araçları atlayarak yeni pazar fırsatları oluşturmaktadır. Maliyetleri düşürmekte ve düşük hacimli üreticilerin küresel pazarda ihmal edilmiş niş (niche) talebi karşılamalarına olanak tanımaktadır. Ayrıca internetin ağır hareket eden, hiyerarşik, Fordist, dev holdinglerin aksine pazardaki talep değişimlerine hızla yanıt üretebilen yatay, esnek ağ kuruluşlarını desteklediği bildirilmektedir.

Yeni Ekonomi kavramı çoğu kez uzman dili içinde gizlenmiştir. Kavramın iç yüzünü anlamak için yeni bir kelime haznesi öğrenmek gerekir:

* James Curran, Goldsmiths College'da iletişim profesörüdür ve opendemocracy.net sitesinin medya ve internet bölümü editörlerindendir. Bu çeviri, Curran'ın Aralık 2011'de Sydney'de verdiği bir dersin tam metnidir.

(1) Prosumer, kullanıcının içerik üretim ve sunum sürecindeki değişen konumuna işaret eden bir kavramdır. Buna göre internet gibi yeni iletişim teknolojileri ve sosyal ağlar, paylaşım siteleri, webloglar, mikrobloglar gibi içerik üretiminin ve sunumunun yeni biçimleri/platformları kullanıcıya hem içeriği üreten ve paylaşan hem de tüketen olarak iletişim sürecine katılma olanağı sunmaktadır. Prosumer kavramı İngilizce producer (üretici) ve consumer (tüketici) kelimelerinin birleştirilmesiyle türetilmiştir. (ç.n.)

(2) Irkçı ifadeler içeren ve sadece beyaz kadınlara ve erkeklere yönelik bir tanışma sitesi. (ç.n.)

[Opendemocracy.net'teki İngilizce orijinalinden Aylin Aydoğan tarafından Sendika.Org için çevrilmiştir-12- 30 Temmuz 2012 -]

Mısır'da Siyasal İslam'ın seçim zaferi*

Samir Amin

Anahtar Kelimeler: Mısır, Müslüman Kardeşler, Selefiler, Arap Ülkeleri, Körfez Ülkeleri

Mısır'da Müslüman Kardeşler'in ve Selefilerin (Ocak 2012) seçim zaferi hiç de şaşırtıcı değil. Kapitalizmin mevcut küreselleşmesinin yarattığı çöküş Mısır nüfusunun yarısından fazlasının geçimini sağladığı sözüm ona "enformal" faaliyetlerde olağanüstü bir artış oluşturdu (istatistikler yüzde 60 gibi bir rakam veriyor).

Müslüman Kardeşler ise hem bu çöküşten yararlanmak hem de çöküşü yeniden üretmek bakımından son derece iyi konumlanmış durumdadır. Basitliklere dayalı olan ideolojileri gelişme diye adlandırılabilir herhangi bir durumun gerekleriyle taban tabana zıt olan sefil bir piyasa/pazar ekonomisine meşruiyet bahşediyor. Müslüman Kardeşler'e (Körfez devletleri tarafından) sunulan muazzam finansal araçlar bu partinin kendi ideolojisini etkin eyleme tercüme etmesini sağlıyor: yani kayıt dışı ekonomiye akıtılan finansal yardımları, hayırseverlik hizmetlerini (sağlık dispanserlerini vs.) kastediyorum.

Kardeşler bu biçimde kendisini toplumun merkezine yerleştirebiliyor ve kendisine bağımlı kılıyor. Körfez ülkeleri, Arap ülkelerinin kalkınmasını, örneğin sanayi yatırımlarıyla desteklemeyi asla hedeflemediler. İlk Andre Gunder Frank tarafından icat edilmiş olan bir terimi kullanmak gerekirse, söz konusu toplumu bir yoksullaştırma ve dışlama sarmalına hapseden ve sonra da gerici siyasal İslam'ın toplum üzerindeki boyunduruğunu güçlendiren bir "lumpen kalkınma" biçimini desteklediler.

Bu kalkınma biçimi, Körfez devletlerinin, Washington ve İsrail'in hedefleriyle bu kadar mükemmel ölçüde uyumlu olmasaydı bu denli kolayca başarı elde edemezdi. Bu üç yakın müttefik aynı kaygıyı paylaşmaktadır:

Mısır'ın düzelmesini engellemek. Güçlü, dik bir Mısır Körfez'in (toplumun İslamlaşma söylemine tabi kılması), ABD'nin (köleleştirilmiş ve yoksullaştırılmış Mısır'ın kendi doğrudan etkisi altında kalması) ve İsrail'in (güçsüz Mısır'ın Filistin'e müdahale etmemesi) üçlü hegemonyasının sonu anlamına gelecektir.

Rejimlerin neo-liberalizme doğru koşması ve Washington'a tabi kılması Mısır'da Enver Sedat yönetimi altında hızla ve top yekun; Cezayir ve Suriye'de ise daha adım adım ve ılımlı ölçülerde gerçekleşti. İktidar sisteminin bir parçası olan Müslüman Kardeşliği, basit bir "İslamcı parti" olarak değil, öncelikle ve en önemlisi İslamcı da olan aşırı gerici bir parti olarak değerlendirilmelidir.

Parti, sadece (peçe, şeriat, Kiptilere karşı ayrımcılık gibi) "sosyal konular" olarak bilinen konularla ilgili olarak değil, fakat aynı zamanda ve aynı derecede, ekonomik ve sosyal hayatın temel alanlarıyla ilgili olarak da gericidir: Kardeşlik, grevlere, işçilerin taleplerine, bağımsız işçi sendikalarına, çiftçilerin sömürülmesine karşı çıkan direniş hareketine vs. karşıdır.

O halde "Mısır devriminin" planlı yenilgisi, Enver Sedat'tan bu yana yerli yerinde duran ve ordu yüksek komuta kademesiyle siyasal İslam'ın ittifakına yaslanan sistemin devamını güvence altına alacaktır. Elbette, Kardeşler, seçim zaferlerinin gücü sayesinde, şimdi, ordu tarafından eskiden verileden daha fazla iktidar talep edebilecektir. Ancak, bu ittifakın faydalarının Kardeşlik lehine yeniden bölüşümü pek de kolay olmayabilir.

24 Mayıs'ta yapılan başkanlık seçimlerinin ilk turu iktidarda olan sistem ve Washington tarafından arzu edilen hedeflere ulaşılmasını sağlayaca-

cak bir biçimde örgütlenmişti: bu hedef, sistemin iki temel direği olan ordu yüksek komuta kademesi ile Müslüman Kardeşlerin ittifakını yeniden güçlendirmek ve aralarındaki kimin öne çıkacağı konusundaki anlaşmazlıkları yatıştırmaktı. Bu anlamda "kabul edilebilir" olan iki aday yalnızca kampanyalarını sürdürmek için yeterli kaynaklara sahip olanlar oldu: Morsi (MK: % 24) ve Şefik (Ordu: %23). Hareketin gerçek adayı olan ve adaylara normalde verilen araçlardan yoksun kalan H. Sabbahi, oyların sadece yüzde 21'ini alabildi ki bu rakam da kuşkuludur.

Uzatmalı müzakerelerin bitiminde Morsi'nin ikinci turun "kazanarı" olmasını kararlaştırıldı. Başkan gibi meclis de İslamcılar için oy verenlere et, yağ, şeker paketlerinin kitlesel ölçekte dağıtılması sayesinde seçildi. Yine de, "yabancı gözlemciler" Mısır'la açıktan açığa alay eden bir durumu gözlemlemeyi başaramadılar. Meclisin dağılması, (istihdam, ücretler, okullar ve sağlık gibi) sosyal konulara girmeyi reddederek kendisine yönelik bir güvensizlik yaratmış olan Kardeşler'e yeterli zaman kazandırmak isteyen ordu tarafından ertelendi.

Morsi "başkanlığında" yerli yerinde duran sistem, Washington'un lumpen kalkınma ve devlet kurumlarının yıkıma uğratılması gibi temel hedeflerinin devam etmesinin en büyük güvencesidir. Demokrasi, toplumsal ilerleme ve ulusal bağımsızlık için mücadeleye hala sıkı sıkıya bağlı olan devrimci hareketin seçimler isimli bu sessiz filmde sonra yoluna nasıl devam edeceğini hep birlikte göreceğiz.

*Mrzine/ 03 Temmuz 2012

Aydınların Irkçılığı *

Alain Badiou

Anahtar Kelimeler: Faşizm, Marianne Le Pen, Milliyetçilik, Yabancı Düşmanlığı, Fransa

İşte tam da onlar, azmış faşizmin yükselişinin zihinsel gelişimini sürekli teşvik etmiş olanlar, bu yükselen faşizmin şu anda hesabını vermek zorunda olanlardır!

Marianne Le Pen'in oylarını artırması[1] şaşırtıcı olduğu kadar can sıkıcı; buna dair açıklamalar arıyoruz. Siyasal sınıf kullanışlı bir sosyolojiyle ortaya çıkıyor bile: küreselleşmeyle, alım gücündeki düşüşle, mahallelerin çözülüp dağılmasıyla ve kapılarına dayanan dış yabancılarla dehşete düşmüş eğitim seviyesi düşük alt sınıfların, kandırılmış taşralıların, işçilerin Fransa'sı, milliyetçilik ve yabancı düşmanlığı içerisine çekilmek isteniyor.

Bunun yanı sıra bu insanlar zaten Avrupa Birliği Anayasası[2] taslağının oylandığı referandumda "Hayır" oyu vermelerinden dolayı suçlanan "sürüden kopmuş" Fransızlardı. Aslında bu durum bizim sosyal anlamda iyi huylu demokrasimizin tuzu biberi olan eğitilmiş, kentli modern orta sınıflarına karşı bir başkaldırıydı.

Haydi, "aşağıdan gelen" bu Fransa'nın, bu şartlar altında masaldaki eşek, Le Pen'in bütün kötülüğünden gelen aşağılık ve perişan "popülist" olduğunu söyleyelim. Öyle olsa da, "popülizme" karşı bu siyasal-medya alınganlığı garip. Çok gurur duyduğumuz demokratik güç, herhangi birimizin halk konusundaki endişelerine alerjik olabilir mi? Tam da bu halkların takdiri ve daha da fazlası olması gereken demokratik güç. "Siyasetçilerin, senin gibi halktan olan birinin ne düşündüğüyle ilgilenip ilgilenmedikleri" sorulduğunda şu sonuçlarla karşılaşırız; 1978 yılında genelin yüzde 15'inden 2010 yılında yüzde 42'sine kadar yükselen bir oranda, tamamıyla olumsuz, "asla" cevabı gelir! Olumlu cevapların geneline gelince ("çok fazla" ya da "az çok"), bu oran yüzde 35'ten yüzde 17'ye kadar düşmüştür (bunun gibi ve diğer ilginç istatis-

tiksel göstergeler için La Pensée'nin[3] özel sayısındaki Guy Michelat ve Michel Simon imzalı "Le peuple, la crise, et la politique"ya[4] bakabilirsiniz). En azından halk ve devlet arasındaki ilişkide bir güven sorunu olduğunu söyleyebiliriz.

Devletimizin hak ettiği halka sahip olmağı ve dolayısıyla iç karartıcı Le Pen oylarının, bu demokratik yetersizliğin bir onaylanması olduğu sonucunu mu çıkarmalıyız? Brecht'in alaylı biçimde ifade ettiği gibi demokrasiyi güçlendirmek, hükümetin başka bir halkı seçmesini gerektirecektir...

Bilakis benim tezim dikkatleri diğer iki sanığa çekmek olacaktır: yani şöyle ki, devlet iktidarının art arda gelen hem sol hem de sağ liderleri ve önemli aydınlar topluluğu.

En nihayetinde geldikleri ulus ne olursa olsun, eşleriyle, çocuklarıyla burada yaşayan ülkedeki işçilerin temel haklarını mümkün olduğunca kısıtlamaya karar vermiş olanlar, bizim taşralarımızın yoksulları değiller. Bu kısıtlamaları yapanlar sosyalist bakanlar ve daha sonra kanunlara riayetsizlik konusunda hiç acele etmeyen sağ kanattakilerin tamamıdır. 1983 yılında Renault grevcilerinin, "din tarafından ve Fransız sosyal gerçekliğiyle yapacak çok az şeyin var olduğuna dair ölçütü temel alan siyasal gruplar tarafından tahrik edilen(...) — aslında çoğu Cezayirli ya da Faslı— göçmen işçiler" olduğunu bildiren eğitim düzeyi düşük bir köylü de değildi.

Kuşkusuz bahsettiğimiz kişi sağdaki "düşmanlarının" sevincine karşı konumlanan sosyalist bir başbakandı. Aramızda hangimiz Le Pen'in aslında gerçek meselelerden bahsettiğine dair iyi bir sağduyuya sahip? Ulusal Cephe'nin alsas çoban köpeği bir militanı mı? Hayır elbette! O başbakan Francois Mitterrand'ın ta kendisidir. Ayrıca burada bulunmalarıyla ilgili yasal kâğıtları edinme fırsatından yoksun bırakılanları

herhangi gerçek bir yetki olmaksızın hapse atan, gözaltı merkezleri kuran, kırsal içerisindeki gelişmesi engellenmiş nüfus da değildi.

Polis tarafından her ne pahasına olursa olsun uygulanması gereken tahliye ve sınır dışı kontenjanlarını artırırken, Fransız giriş vizesi vermek konusunda bir damlanın aldığı hızla hareket etme buyruğu vermiş olan, dünya çapında duyulmuş şehirlerimizin dışındaki varoşlarda hakkı yenmiş göçmenler de değildi. Peki, ya ötekiliğin arkasına saklanarak burada yaşayan ve çalışan milyonlarca insanın özgürlüğüne ve eşitliğine saldıran kısıtlayıcı yasalar silsilesi; bu elbette zincirlerinden kurtulmuş "popülizmin" işi değil.

Kuşkusuz hiçbir şüphe ve karmaşıklığa gerek yok, bu yasal suçların başında bulacağımız kişi devletin kendisi olacaktır: başka bir ifadeyle bu yasal suçların sorumluları, Francois Mitterrand'ı takip eden ve çok geçmeden acımazca birbirini takip eden hükümetlerin hepsidir. Sosyalist Lionel Jospin ve Francois Hollande sadece bu alanda verilecek iki örnektir; Sosyalist Lionel Jospin, Charles Pasqua'nın yabancı düşmanı yasalarının kaldırılmasının söz konusu olamayacağını iktidara gelir gelmez duyururken, sosyalist Francois Hollande kâğıtsız düzenlemesine onun başkanlığında karar verilemeyeceğine, Nicolas Sarkozy'nin başkanlığındakinden daha çok vurguda bulunmuştu. Bu yöndeki devamlılık oldukça açık sanırım. Çirkin ırkçı kanaati ve gericiliği şekillendiren devletin bu inatçı teşvikidir, tersi değil.

Ayrıca, Nicolas Sarkozy'nin ve onun çetesinin, bizim sevgili Batı medeniyetimizin "üstünlüğüne" dair bayrağı dalgalandırdığının ve kötülüğüyle bizleri dehşete düşüren ayrımcı yasaların sonu olmayan silsilesine oy verdiğinin, kültürel ırkçılığın daimi olarak önünde yer aldıklarının farkında olunmadığına inanmıyorum.

Ancak sonuç olarak, bunun gibi azimli gericilerce talep edilen güce muhalif, yükselen bir sol bulamayız. Sol sık sık bu talebi “güvenlik” için “anladığını” bile ileri sürdü ve gerici kendilerinden farklı bir kadını başörtü bağladığı ya da kapandığı için kamusal alandan dışlamaya niyetlenirken, sol böylesi alçakça paranoyak kararlar için duygusuzca oy verdi.

Solun adayları her yerde, acımasız bir mücadeleye öncülük ediyor olduklarını kamuoyuna duyururlarken, kapitalistlerin yolsuzluğuna ve bilhassa siyah ve Araplarsa, belgesiz ve sabıkalı gençlere yönelik diktatörce münzevi bütçelere karşı bir mücadeleden çok fazla bahsetmiyorlardı. Bu alanda hem sol hem de sağ bütün ilkeleri ayaklar altına aldı. Burada barınabilmek için kâğıtlardan mahrum bırakılanlara göre, bu bir hukuk devleti değil(di), ancak olağanüstü bir hal, hukukun olmadığı bir durum(du). Onlar elbette güvenilmez olanlar ve varlıklı olmayan vatandaşlardı. Eğer Tanrının lanetlediği bizler insanları sınır dışı etmeye teslimiyet göstermişsek, bizim, pek saygıdeğer Faslı ve Malili işçilerden daha ziyade kendi yöneticilerimizi seçmemiz yapılması gereken en doğru şey olurdu.

Peki, uzun zamandan beri, yirmi yıldan fazladır, bütün bunların arkasında kimi buluyoruz? Onlara göre batı toplumunu ve bizim güzel Fransa'mızın parçalanmasıyla ilgili sürecin içinde olan “İslam tehdidinin” şanlı mucitleri kimler? Ateşli yazılar, mantıksız kitaplar ve hileli “sosyolojik araştırmalarıyla” ilgili kendi rezil görevlerini yerine getiren aydınlar kimler? Bunlar, “medeniyetler çatışmalarının”, “cumhuriyet paktının” savunmasının, güzel “laikliğimize” karşı tehditlerin, Arap kadınlarının günlük yaşamlarıyla oldukça öfkelenirilen “feminizmin” bütün meselesini sabırla inşa eden sanayileşmemiş kentlerdeki emekli taşralı ve işçilerin bir grubu mu?

Bugüne kadar “sol” denilen kanattakilerin çok büyük sorumluluklarını açığa çıkarmadan ve süpermarket kasiyerlerinin yerine “felsefe” hocalarını teşhir etmeden, yalnızca (ateşten kestaneyi çeken) aşırı sağ liderlerin sorguya çekilmesi talihsizlik değil mi? Arapların ve siyahların, bilhassa gençlerin eğitim sistemimizi yozlaştırıyor, varoşları (banliyöleri) yoldan çıkarıyor, özgürlüğümüzü rencide ediyor ve kadınlarımızı aşağılıyor olduklarını hararetle iddia edenler neden sorguya çekilmiyor? Ya futbol takımlarımızda

“çok sayıda” olanlar? Tam da, Yahudiler ve “pis [Ortadoğulu] yabancılar”[5] hakkında ebedi Fransa'nın sonunu getiren bir tehdit ithamıyla konuşanlar.

Kuşkusuz kendilerini İslamcı olarak sınıflandıran faşist hiziplerin ortaya çıkması söz konusu olmuştur. Fakat aynı nedenle Batının ve Mesih Kralın savunması içinde kendilerini sınıflandıran faşist hareketler de mevcut olmuştur. Bu olgu herhangi İslamofobik aydını aralıksız olarak bizim üstün “Batılı” kimliğimizi övmekten ve laiklik ilahlaştırmasında hayranlık uyandıran “Hristiyan kökenlerimize” saplanmaya ulaşmaktan alı koymaz. Marine Le Pen nihayetinde (bu dinin en ateşli uygulayıcılarından biri olarak) alev saçan bir tür siyasal çıraıyı ayyuka çıkarmıştır.

Doğrusunu isterseniz, işte onlar, aslında İslamofobinin esas gizini oluşturan işçi sınıfı-karşıtı {halk-karşıtı} şiddeti, özellikle şehir içi gençliğe yöneltilen şiddeti, uyandıran aydınlardır. Ve onlar, kafası karışmış ve kaygılı seçmenler için, yem olarak yabancıları ve ilk olarak Arap işçileri ve onların ailelerini gösteren, barış dolu ve adaletli bir sivil toplum kurmaktan aciz hükümetlerdir. Her zamanki gibi, ihtiyaç duyduğu kanaati biçimlendiren fikir (ne kadar suçlu olduğu bakılmaksızın) iktidara takaddüm eder. Aydın (ne kadar dehşet verici olduğuna bakılmaksızın) takipçilerini inşa eden bakana takaddüm eder.

Bilgilendirmek yerine yanlış yönlendiren kitaplar, ne kadar tek kullanımlık oldukları önemli değil, propagandadan önce ulaşır. Ve yazı yazma sürecindeki otuz yıllık azimli çaba, hakaret ve cahil seçim rekabeti, kederli mükafatlarını seçmen sürüsündeki gibi yorgun zihinlerde bulur.

İktidara gelenlerin öncelikle ekonomik oligarşinin çıkarlarına hizmet ettikleri olgusunu şüphe altında bırakacak şekilde, güvenlik ve “göçmen sorunlarıyla” ilgili temalar üzerinden rekabet eden bu hükümetler silsilesine yazıklar olsun! İslami tehdit ve “değerlerin” yıkılmasına dair bir lakırdı tabakasıyla birlikte komünist hipotezin geçici tutulması üzerinden, insanların içindeki sol boşluğun üzerini sabırla kapatan neo-ırkçı ve kaba milliyetçi aydınlara yazıklar olsun!

İşte tam da onlar, azmış faşizmin yükselişinin zihinsel gelişimini sürekli teşvik etmiş olanlar, bu yükselen faşizmin şu anda hesabını vermek zorunda olanlardır!

Dipnotlar:

- [1]. Fransa siyasetinin aşırı sağ kanadındaki isim. Ulusal Cephe'nin cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ilk oylamasında %18 oy alan aday. Çev.notu
- [2]. Avrupa Birliği için oluşturulması hedeflenmiş birleşik bir anayasa. Halkoylamasına sunulan kimi Avrupa Birliği ülkelerinde reddedilmesi dolayısıyla uygulanmaya koyulamadı. Yasanın bütün ülkelerden ‘evet’ oyu alması gerekiyordu. Hollanda’dan ve Fransa’dan 2005 yılında halkoylamasından ‘hayır’ cevabı çıktı. Fransa’da anayasayı fazla neo-liberal bulan ve ekonomik yaklaşımda Avrupa’yı NATO hegemonyasına bağlayacağına inanan Komünist Parti, Yeni Antikapitalist Parti, Troçkist İşçi Partisi, Yeşillerin bir kısmı ve sosyal demokratların bir kısmı hayır oyu vermişti. Bunun üzerine Finlandiya, Slovakya ve Almanya kısmen tamamlamış oldukları oylama sürecini iptal ettiler. Bu sürecin olumsuz sonuçlanmasından sonra 2007 Avrupa Zirvesinde, bu anayasanın yerine başka bir anayasa düzenlemek için görüşme kararı alındı. Sonunda Lizbon Anlaşması imzalandı ancak diğer anayasa gibi halkoylamasına sunulan anayasa, bu sefer İrlanda’da ‘hayır’ oyu aldı ve dolayısıyla yürürlüğe giremedi. Böylece yeniden beklemeye alındı. Çev.notu
- [3]. Fransa’da basılan Marksist düşünce dergisi. Çev. notu
- [4]. “Halk, Kriz ve Politika”
- [5]. Fransızca, métèques: pis yabancılar anlamında. Köken olarak Yunancadan türer, İngilizce metic terimine karşılık gelir. Yunan şehir devletinde (polis) vatandaşlık haklarına sahip olmayan ve bulunduğu şehir devletinde yaşamak için vergi veren yabancı şehir sakini için kullanılır. Bir süreliğine başka şehre gelmiş olanları ifade eder. Fransızca çevirisi olan métèque (pis yabancı) modern anlamıyla aşağılayıcı bir anlam almıştır. Charles Maurras’un çalışmasındaki gibi Akdenizli göçmenlere karşı uygulanan bir kullanım halini almıştır. Atina’yı ve Paris’i karşılaştıran Nicole Loraux’a göre, Atinalı bir metic (yabancı) olmak 1990’lı yıllarda Fransa’da bir göçmen olmaktan muhtemelen daha iyidir.

*[Alain Badiou’nun 5 Mayıs 2012 tarihli Le Monde’de Fransızca yayımlanmış olan “Aydınların İrkçılığı” makalesinin İngilizce çevirisinden Sevgi Doğan tarafından Sendika.Org için çevrilmiştir. 23 Mayıs 2012 -] Alain Badiou: Fransız düşünür, yazar, oyun yazarı.

Türkistan Rus Esaretine Nasıl Düştü?

Arminius Vambery*

ÖZET

Türkistan'daki Türk lehçelerini iyi bilmesinden dolayı 1863 senesinde Osmanlı pasaportu ve İstanbullu Müslüman bir derviş kıyafetiyle, İran üzerinden çıktığı Türkistan yolculuğuna temas edilecektir. Gezisi sırasında uğradığı Hanlık merkezleri olan Hiyve, Buhara ve Semerkant ile ilgili görüşlerine yer verilecektir. Gezisi sırasında, gördüğü bütün şehir ve köylerin, coğrafi, sosyal ve kültürel özellikleri, özellikle Türkistan'ın Rus işgaline nasıl düştüğü üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Arminius Vambery, Hiyve, Buhara, Semerkant, Türkistan, Macar

Arminius Vambery, hatıralarında Türkistan'ın Rus işgaline nasıl düştüğünü şöyle dile getiriyor:

Türkistan'ın Rus istilâsına mukavemet etmeden düştüğünü iddia etmek hatadır. Türkler, aralarındaki ihtilâfları bir tarafa bırakmadıkları ve Rusların kuvvetini iyi hesap edemedikleri için mukavemetlerini düşmanlarının umduğundan daha uzun ve azimli yapmalarına rağmen Hiyve, Buhara, Hokand dışındaki milyonlarca kilometre karelik topraklarını elden çıkarmışlardır.

Rusların gayelerine nasıl erebildiklerine dair ibretli hikâyeler dinledim: İki yol takip etmişlerdi.

Birincisi, Türkler arasındaki ihtilâfları durdurulamaz hâle getirmişlerdi. İki tarafa da, hattâ daha çok taraflara da silâh ve malzeme vermişler, hasımların birbirine saldırmalarını kolaylaştırmışlardı.

Resmen istila ve sınırlarına tam katmadıkları yerlerde, hemen hemen her şehirde konsolosluk adı altında ihtilal teşkilatı vücuda getirmişlerdi. Bunlar, mahallî meseleleri ileri gelen-

ler arasında kin ve intikam hâline getirirken, halkı aydınatabilecek kişileri ya parayla satın alıyorlar veya o korkunç benk afyonu ile halkı uyutuyorlardı. Bu, iç tahrip yolu idi.

İkinci yol da, gözdağı vermektir. Ruslar, meselâ Karakalpaklar, Karâtekinler, Tanrıdağlılar gibi en savaşçı Türk Oymaklarını yok etmek için onlara saldırma bahanesi buldukları zaman bire on insan gücü ve ellerinde en mükemmel silahlarla saldırıyorlar; kadın, ihtiyar, çocuk bu oymaklarda kimi bulurlarsa öldürüyorlardı. Bunun için de zulüm merhametsizlikle emsâli görülmemiş gaddar kumandanlar buluyorlardı.

Ruslarda böylesi pek çoktur, fakat zannediyorum ki Vladimir Kofman gibisi zamanımızda dünyada yoktur. Bu zalimin yaptıklarına dair dinlediklerimden insanlık namına utanç duydum. Medenî dediğimiz Avrupa, bu ülkede olup bitenlere gözlerini nasıl kapatıyor, kulaklarını nasıl tıkıyor, haysalam almamaktadır.

Rusların bütün Orta - Asya'yı neden aşılmaz çember halinde çevirdiklerini bu yapılanları dünyadan sak-

lamak için olduğu yolundaki iddiaların doğruluğu böylelikle meydana çıkıyor, Fakat iddia edeceğim ki, Afganistan'a kadar gelmiş, İran'da yerleşmiş olan İngiliz kuvvetlerinin yanı başlarında olmasa da, en yakın sayılacak yerlerde cereyan eden vahşetten haberdâr olmaması mümkün müdür?

Müthiş Mukavemet

Yer yer öylesine karşı koymalar olmuştur ki, ellerinde yeter derecede silâh olmayan, hattâ en iptidâî müdafaa vasıtalarıyla mücehhez, bunları da bulamadığı zaman taş ve demir parçalarıyla mükemmel silâhlı hasmı üzerine atılanların menkıbelerini dinledim. Türklerde, bilhassa göçebe oymaklarda kadınlar, erkekler kadar vurucu ve iyi savaşçıdırlar. Göçebe Türklerde şehirli namus ve ırzlarına inanılmaz derecede bağlıdırlar. Rus askerlerinin ahlâksızlığı ise bütün dünyaca bilinir. Türk oymakları obaları ile beraber şereflerine de saldıran Moskoflara karşı gafil avlandıkları, hattâ en beklenmedik mahal ve zamanda saldırıya uğradıkları hallerde bile kendilerini sonuna kadar müda-

faa etmişlerdir.

Teke Türkmenlerinin obalarını nasıl savunduklarına dair destanı bütün dünya bilmelidir. Bu, bir efsâne değildir. Teke Türkmenleri, on bin çadır kadardı. Semerkand - Buhara arasındaki Zerefsan bölgesindeki yaylalarda yaşarlardı. Her çadırdı ortalama on kişi barınır. Böylelikle bu çevredeki Teke Türkmenlerinin sayısı yüz bini buluyordu.

General Kofman, bunları yok ederek öteki oymaklara dehşet salmak istedi. Önce buraları barışçı düşünceler göstererek adamlarına iyice belletti. Kuvvet yığdı, mahalli şölen günlerinden birinde bahane buldurarak üzerlerine saldırdı. Çadırlara gaz dökerek yangın çıkarttı. Ruslar yalın kılıç çadırlara daldılar. Türkmenler şaşırılmışlardı. Çevreden yardım bekleyemezlerdi.

Kofman: “ **Diri bırakmayacaksınız!**” emrini vermişti.

Sel gibi kan akıyordu. Türkmen kadınları, çadırlarının direkleri ile kendilerini müdafaa etmişler, Rusları bu çadırların ipleriyle boğmaya başlamışlardı.

Asıl dinlediğim şeydu: Hiç kimse fırsat ve imkan bulabilenler dahi kaçmamışlar, boğuşa boğuşa can vermişlerdi. Neticede Teke Türkmenlerinden çok az hayatta kalan olmuştu amma, Ruslar da öylesine ağır kayıplara uğramışlardı ki, Kofman, bu tecrübeyi bir daha yapmaya cesaret edememişti.

Sonuç öyle bir şuur uyandırmıştı: Eğer Türkmenlerin elinde benzer silâhlar olsa idi Moskoflar asla üstün gelemezlerdi. Bu olaylardan sonra Ruslar, öteki yolları, oymakları birbir-

lerine düşürmeyi tercih etmişlerdi.

Daha sonra yolları tutan Türkmenler, Rusları pusuya düşürmeye başlamışlardı. Kestikleri Rus başlarını teşhir ediyorlardı. Fakat başbuğ yokluğu, ferdî yiğitlikleri sonuçsuzluğa sürükledi...

Ruslar'ın Tahribatı

Vambery Türkistan'da en çok üzen olay Rusların buradaki eski eser yağmacılığıdır. Ruslar, değil maddi değerleri olanı, anıtları bile sökmüşler, götürmüşler. Bu hususta Vambery şunları ifade ediyor:

“ Ruslar Türkistan'da insanlığın ilk medeniyetlerinin birbiri üzerine yatığı hakikatını, evvelâ Türklerden , sonra da bütün dünyadan saklama gayretindedirler. Bu hareketlerinin asıl sebebi de Türklere geçmişlerini unutturmaktır. Çünkü bir millet cedlerinin yapabildiklerini kavrayabilirlerse onlara layık olmanın azmi ve gayreti içinde olurlar. Şunu bilmek lazımdır ki Türkistan'ı baştan nihayete kadar askeri istila altında bulundurmak çok güçtür. Bu kıtayı muhtelif yollardan feth etmek icap eder. Aralarında en ehemmiyetlisi de, Türkleri manen ve ruhen çökertmek, onlarda kendilerine güven duygusu zedelemektir. Ruslar bunu çok iyi başarmıştır.

Hokand Hanının saray kapısındaki dünyada eşi bulunmayan çinileri Ruslar sökmüşler, Petersburga götürmüşler. Onların yerine aslı ile kıyaslanmayacak kadar basit benzerlerini koymuşlar. Bana anlattıklarına göre de Hokand Hanı'na , bu aldıklarına karşılık iki adet devri geçmiş top hediye etmişler ki bu toplar sarayın ka-

pısında sağlı, sollu duruyorlar.”

* Prof.Dr. Arminius Vambery, aslen Macar'dır. Birçok yabancı dile tam vâkıfıdır. Ayrıca dört sene kaldığı İstanbul'da Osmanlı Türkçesini çok mükemmel öğrendi. Türkistan'daki Türk lehçelerini de iyi bilmekte idi. 1863 senesinde Osmanlı pasaportu ve İstanbullu Müslüman bir derviş kıyafetiyle, İran üzerinden çıktığı Türkistan yolculuğunu tam bir yılda tamamladı. Gezisi sırasında Hanlık merkezleri olan Hiyve, Buhara ve Semerkant'a uğradı. Vambery, gezisi sırasında, gördüğü bütün şehir ve köylerin, coğrafi, sosyal ve kültürel özelliklerini inceledi. Ülkesine dönünce, seyahat hatıralarını “Bir Sahte Dervişin Orta Asya Gezisi” adı ile kitaplaştırdı.”

Kaynakça:

- Bir Sahte Dervişin Orta Asya Gezisi - A. Samipaşazâde Abdülhalim - N. Ahmet Özalp
- Saraydaki Casus - Mim Kemal Öke
- Sahte Derviş - Cemal Kutay
- Hayat Tarih Mecmuası
- Türkalemiyiz.com

Abstracts

in English

Orientalism and Our Orientalists

Mesut MEZKİT
Author

In this article, the purpose of Orientalism, its emergence and development will be discussed. It will be stressed the effects of it, Turkey specifically, the East in general. Furthermore, the connection between Orientalism and Globalism will be emphasised. It will also be explained how oriental authors, such as Bernard Lewis, distorted historical facts and dangers that are inherent when read carefully. Particularly, how the information with oriental origin directed Turkish intellectuals and how oriental mind formed the base will be exemplified. It will also be discussed how the mentality of 'Orhan Pamuk', the author with Nobel Prize in Literature and Orientalism overlap in terms of concrete.

Key Words : Orientalism, Globalism, Turkish Intellectuals, the East, Orientalist, Western Civilisation.

Turkey's Vision of 2023

Abdullah GÜL
The President of Republic of Turkey

"Turkey has to prepare for the year 2023 with a realistic, strong and grounded vision... Under the leadership of the USA, which is currently the largest power, the EU (and members larger than it), is a formation based on the harmony of great powers like Russia, China, India and Brazil. Turkey, which has the heritage of state tradition for thousands of years and the experience, memory and reflex of a great empire, will take the place that it deserved in this new international formation. The history has taught us that the strongest armies on earth could not even resist in view of an accurate idea and request based on robust and equitable basis. Turkey will continue to say its desire to live sincerely in a world of new and normal where a strong balance is formed between justice and power."

Key Words : Turkey, the USA, the EU, Russia, China, India, Brazil, Justice and Power.

Turkey's Approach To Some Regional Problems

Ministry of Defence
White Book/ 21.06.2011

In this article, it will be handled Turkey's approach to some regional problems.

Especially, it will be researched on the Balkans, the Problem of Kosovo, Caucasus, the Middle East, the Mediterranean and the Black Sea Regions.

Key Words : The Balkans, the Problem of Kosovo, Caucasus, the Middle East, the Mediterranean and the Black Sea

The Future of Şanghay Cooperative Organization

TASAM

date of Press : 21.06.2011

In this article, it will be emphasized on the The Future of Şanghay Cooperative Organization in the cadre of Global Polarization, the effects of tis situation on thr safety of Turkey.

Key Words : Şanghay Cooperative Organization, Federation of russia, People's Republic of China, Kirghizistan, Kazak-histan, Tajikistan, Uzbekistan, Turkey.

The conflict between USA and China in the field of Africa Petrol.

El Hayet Paper

published in London, 9 February 2008

After determination of 60 billion barrels of oil reserves in West Afrika, the crisis in Somalia, çad, Kenya, Sudan Nigeria and the determinations related to the appearence of rivalry having a goal for obtaining the privileges of Africa' Petrol among China-America-France.

Key Words : Somali, Çad, Kenya, Sudan, Nigeria, West African

The Electoral Victory of Political Islam in Egypt

Samir Amin

The electoral victory of the Muslim Brotherhood and of the Salafists in Egypt (January 2012) is hardly surprising. The decline brought about by the current globalization of capitalism has produced an extraordinary increase in the so-called "informal" activities that provide the livelihoods of more than half of the Egyptian population (statistics give a figure of 60%).

Key Words : Egypt, Salafists, Muslim Brotherhood, Arab Countries, Gulf Countries

Why Did the Internet Generate Very Little Change?

James Curan
Opendemocracy.net

The Internet Age was meant to change everything - internationalism, commerce, journalism, government - all would be transformed, made equal and boundless by the click. It's time to admit this has simply failed to happen, and what is more interesting than the bad forecasting is the reason that they seemed so tempting in the first place. (This is the text of a lecture delivered in Sydney in December 2011)

In the 1990s, leading experts, politicians, public officials, business leaders and journalists predicted that the internet would transform the world. The internet would revolutionise the organisation of business, and lead to a surge of prosperity. It would inaugurate a new era of cultural democracy in which sovereign users – later dubbed 'prosumers' – would call the shots, and the old media leviathans would decay and die. It would rejuvenate democracy - in some versions by enabling direct e-government through popular referendums. All over the world, the weak and marginal would be empowered, leading to the fall of autocrats and the reordering of power relations. More generally, the global medium of the internet would shrink the universe, promote dialogue between nations, and foster global understanding. In brief, the internet would be an unstoppable force: like the invention of print and gunpowder, it would change society permanently and irrevocably.

These arguments were mostly inferences derived from the internet's technology. It was assumed that the distinctive technological attributes of the internet – its interactivity, global reach, cheapness, speed, networking facility, storage capacity, and alleged uncontrollability – would change the world beyond all recognition. Underlying these predictions was the assumption that the internet's technology would reconfigure all environments. Internet-centrism, a belief that the internet is the alpha and omega of technologies, an agency that overrides all obstacles, and has the power to determine outcomes, lies at the heart of most of these prophecies.

Key words: Internet Area, Experts, Trade, Journalism, Management

The Racism of Intellectuals

Alain Badio
Philosopher, dramatist and writer/ May 5, 2012 in Le Monde

The extent of the vote for Marianne Le Pen is surprising and overwhelming; we search for an explanation—The political class comes out with a handy sociology: the France of the lower classes, the misled provincials, the workers, the under-educated, frightened by globalization, the decline in purchasing power, the disintegration of their districts, and foreign strangers present at their doors, wants to retreat into nationalism and xenophobia.

Key Words: Marianne Le Pen, Nationalism, France, Xenophobia, Fascism

How did Turkestan fall Russian captivity?

Arminius Vambery

Because of knowing Turkish dialects well in Turkestan , in 1863 it will be mentioned the travel from Iran to Tukestanof the Muslim from İstanbul, having Ottoman passport with the dervish clothes.it will be mentioned his opinions about Hivye, where was a khanate center to where he visited during his trip and about Buhara and Semerkant. During his trip, it will be emphasized geographical,social and cultural specialities of all cities and villages which he has seen and especially how Turkestan fell Russian captivity.

Key Words : Arminius Vambery, Hivye, Buhara, Semerkant, turkhistan, Magyar.

Abstracts

in Deutsch

Orientalistik und unsere Orientalisten

Mesut MEZKİT
Autor

In dieser Artikel wird der Zweck ,die Entstehung und die Entwicklung des Orientalismus behandelt.Besonders wird der Aufdruck auf der Türkei und meistens im Norden unterstreicht.Es wird auf die Beziehungen der Orientalismus –Globalismus geachtet.

Die Orientalistische Autoren,wie Bernard Lewis , werden die Gefahren und während man sie sorgfältig liest, wie sie die historische Wirklichkeiten verziehen,

erklären.Die Besonderheiten werden die Kenntnisse,die von der Orientalistische Quellen herausgefunden sind, wie sie die Türkische Intellektuelle veranlasst,wie sie die Orientalistische Gedanken im Infrastruktur repräsentieren, wird mit der Beispielen ausgesprochen.Wegen die konkrete Aussicht werden die Strukturen der Gedanken von der Autor Orhan Pamuk,der den Nobelpreis für die Literatur hat, mit der Orientalismus vergleicht und vertreten.

Schlüsselwörter: Orientalismus,Globalizm,Türkische Intellektuell, Osten,westliche Zivilisation.

Vision der Türkei 2023

Abdullah GÜL
Präsident der Türkische Republik

Die Türkei soll sich für die Jahren 2023 mit starke Visionen, ganz fest und zuversichtlich vorbereiten.

USA ist derzeitige der grösste Kraft führende, die eine System mit der Anpassung von der EU (und die Mitglieder) wie die grösste Kräfte Russland,China, Indien und Brasilien sind.

Die Türkei, die seit tausend Jahren eine Staatliche Tradition und eine grosse Erfahrung als Kaisertum hat und auch als Erbschaft ein Gedächtnis und Reflex hat, wird an der neue Ordnung seine Stelle nehmen.

Die Historie hat uns gelehrt, dass gegen die richtige Gedanken und Nachfragen nicht auch schon die stärkste Militäre nachgeben.

Die Türkei wird aufrichtig weiterhin äußern ,um ein gesundes Gleichgewicht zwischen Gerechtigkeit und Macht in einer Welt der neuen leben und normalen geschaffen wird.

Schlüsselwörter: Türkei, USA, EU, Russland, China, Indien, Brasilien, Gerechtigkeit und Macht.

Ansatz der Türkei gegen die Problemische Regionen

Ministerium der Verteidigung
das Buch Beyaz Kitap/21.06.2011

In dieser Beitrag werden die Sachen der Ansatz der Türkei gegen die manche Regionen behandelt.Besonders die Balkanländer, die Probleme der Kosovo, Kaukasus, Naher Osten, Mittelmeer und die Regionen- Schwarzmeer werden erforscht.

Schlüsselwörter: die Balkanländer, die Probleme der Kosovo, Kaukasus, Naher Osten,Mittelmeer, Schwarzmeer.

Die Zukunft der Shanghaier Organisation für Zusammenarbeit

TASAM

Eröffnungsdatum: 21.06.2011

In dieser Beitrag wird die Zusammenarbeit der Shanghaier Organisation um den Rahmen des Globales Polarisations behandelt. Es wurde die Auswirkungen auf die Sicherheits der Türkei untersucht.

Die Zukunft der Zusammenarbeit der Shanghaier Organisation und das Ziel, die Versammlungen der Shanghaier Organisation die Verfahren und die Türkei –Shanghair Zusammenarbeit der Organisation wird die Beziehung diskutiert .

Schlüsselwörter: der Shanghaier Organisation für Zusammenarbeit, Russland Föderation, Bundesrepublik China, Kirgistan, Kasachstan, Tadschikistan, Usbekistan, Türkei.

Herausforderung der USA-China-Europa in der Afrikanischen Petroleum

Die Zeitung El Hayat

veröffentlicht in Londen, 9 Februar 2008

Die Krisen in Somali, Tschad, Kenia, Sudan und Nigeria, nachdem die

Bestimmungen der Ölreserven in West- Afrika als 60 Milliarden , die Erlangung des Afrikanische Öls und die Heraus-kommene Wettbewerb zwischen China-Amerika-Frankreich wird behandelt.

Schlüsselwörter: Somali, Tschad, Kenia, Sudan, Nigeria, West-Afrika

Der Wahlsieg des politischen Islam in Ägypten

Samir Amin

In Ägypten ist der Wahlsieg des Muslimbrüders und des Salafis (Januar 2012) gar nicht verwundbar. Der Zusammenbruch durch den aktuellen Globalisierung des Kapitalismus erstellt in dem man sogenannten "informellen" Tätigkeiten, die mehr als die Hälfte der Bevölkerung in Ägypten unterstützt, hat einen außerordentlichen Anstieg erstellt (Statistisch zeigen uns die Zahlen es 60 Prozent).

Schlüsselwörter: Ägypten, Muslimbrüder, Salafis, die Arabisch Länder, Golfstaaten

Warum hat Internet so wenig Veränderung produziert?

James Curan
Opendemocracy.net

Internetzeit bedeutete, dass alles sich verändern sollte-internationalismus, Handlung, Journalist, Regime- alles würde sich verändern; mit dem Klicken würde alles gleichzeitig und unbegrenzt sein. Aber jetzt ist es der Zeit, es zuzugeben und es ist aber sehr interessant, dass sie alle am Anfang attraktiv aussiehn.

In den 1990er Jahren, sagten die Experten, Politiker, Beamte, Wirtschaftsführer und die Journalisten voraus, dass Internet die Welt verändern wird.

Internet wird bei der Organisation von der Arbeit eine Revolution und eine Welle von der Wohlstand führen.

Die Benutzer, die im Namen -nachher als 'prosumers'(1) benannten- mit der Aufsicht wurde die neuen kulturellen Demokrasi gestartet; die Herrscher der alten Medien wurde verfault und gestorben. Internet sollte die Demokrasi mit den verstärkern; nach manche Einblicke würde Internet die E-Staat mitteilen.

Insgesamt auf der Welt mit der Selbstherrschers machtsverlieren und die neue Organisierung des Machtverhältnisses würden die schwache und marginale sich verstärkern.

Internet, das ein globales Universum ist, wird die Welt reduzieren; würde die internationale Beziehung und den globalen Verständnis ermutigen. Also kurz gesagt, Internet würde ein Kraft werden, den man nicht halten konnte: wie die bleibende und unzurückbare Schiesspulver und Buchdruckerei dem Volk veränderte.

Schlüsselwörter: InternetZeit, Examen, Handlung, Journalist, System

Intellektuelle Rassismus

Alain Badio
Le Monde/5 Mai 2012

Das sind die genaue, die die geistige Entwicklung der Aufstieg des Faschismus geil kontinuierlich ermutigten und diejenigen, die derzeit für diesen aufkommenden Faschismus ausmachen müssen!

Die verbesserung der Stimmen von Marianne Le Pen war erstaunlich, aber auch so ärgerlich; deswegen untersuchen wir die Erklärungen. Die politische Klasse kommt schon mit der nützliche Soziologie heraus: Globalisierung, sinkende Kaufkraft, die abströmung der Zerfall der Nachbarschaft und die unteren Klassen werden vom Fremden erschreckt, sie wurden vom betrogene provincials, vom Frankreich der Arbeitern in Nationalismus und Fremdenfeindlichkeit zurückgezogen.

Schlüsselwörter: Faschismus, Marianne Le Pen, Nationalismus, Fremdenfeindlichkeit, Frankreich

Wie ist Turkestan zu russischen Gefangenschaft befallen?

Arminius Vambery

Hier wird der osmanische Pass, der im Jahre 1863 aufgrund die Türkische Dialekte in Turkestan sehr gut kannte und ein gekleideter muslimischer Derwische aus Istanbul, wie er über Iran nach Turkestan reist, bearbeitet. Es wird hier auch die Meinungen, während der Reise über Bukhara, Samarkand und Hiyoe, die der Zentrum des Khans sind, beherbergt. Es wird auch hier über das Thema, während er der Reise, wo er die ganze Städte und Dörfer, geographisch, die sozialen und kulturellen Besonderheiten, besonders wie Turkestan auf die russische Invasion gefallen ist, bearbeitet.

Schlüsselwörter: Arminius Vambery, Hiyoe, Bukhara, Samarkand, Turkestan, Ungar

İstanbul şehri
kültür tarihi
araştırmaları merkezi

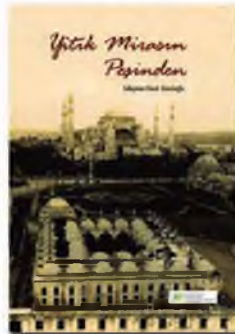
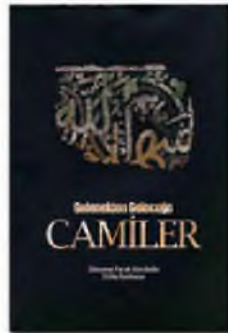
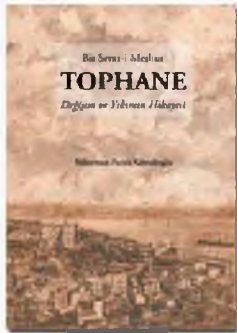
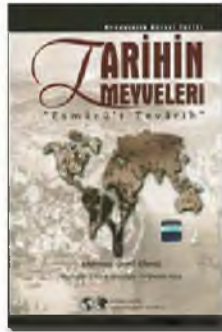
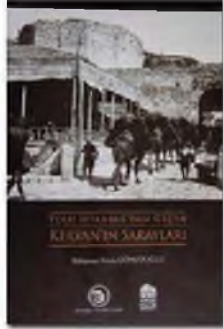
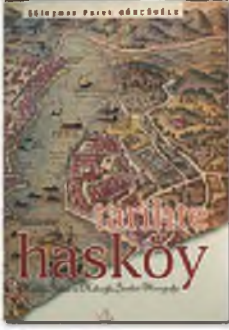

kültür tarihi
araştırmaları merkezi

*"Doğru düşünen ve düşündüğünü yapmak iradesine sahip olan bir insan
hürdür. Hem doğru düşünmeden, hem de iradeden mahrum ise behimi
(hayvan)'dır. Doğru düşünüp de iradesi yok ise o, köledir. İlim ve felsefe ile
meşgul kimselerden bazıları kölelikte öteki insanlardan geri kalmazlar.
Bunların bilgilerinden fayda gelmeyeceği gibi, kendileri de diğer ilim erbabı
için utanç sebebi olurlar."*

Farabi (Ö.950)

Otağtepe Caddesi Timuçin Sokak Ekmekçioğlu Residence No: 1 D:
Anadoluhisarı/BEYKOZ/İSTANBUL
www.kulturtarihi.org

kültür tarihi
araştırmaları merkezi

istanbul şehri
kültür tarihi
araştırmaları merkezi

SÜLEYMAN FARUK GÖNCÜOĞLU

nerede acı varsa, Türk Kızılayı oradadır!

desteğinizle
her yerdeyiz....

Tüm GSM operatörlerinden 2868' e boş bir mesaj yollayarak 5 TL katkıda bulunabilirsiniz

TURK KIZILAYI SMS BAĞIŞ NO

2868
KISA MESAJ BAĞIŞI

TUM GSM OPERATORLERINDEN

ÇEYREK ASIRLIK DENEYİM

İNGİLİZCE

ALMANCA

ÇİNCE

FRANSIZCA

RUSÇA

ARAPÇA

İSPANYOLCA

İTALYANCA

12-15 Kişilik Sınıflar

**Haftaiçi / Haftasonu
grupları**

ÜDS, KPDS, YDS, TOEFL

Ücretsiz Etüt İmkânı

Konuşma Sınıfları

**Yurtdışı Eğitim
Danışmanlığı**

Tercümanlık Hizmeti

**2,5 AYDA
MEB ONAYLI
SERTİFİKA**

AYDIN LİSAN KURSLARI
Ziraat Bankası Arka Sokağı
No:14 Kat:1 / AYDIN
Tel: 0 256 214 48 21
www.aydinlisanegitim.com